Poštarina plaćena u gotovom.

Sveta Cecilija

SMOTRA ZA CRKVENU GLAZBU S GLAZBENIM PRILOGOM. GLASILO CECILIJINA DRUŠTVA U ZAGREBU

GOD. XVII. STUDENI, PROSINAC 1923. SV. 6.

Sadržaj:

ČLANCI: Strana

Vladoje Dukat: Dvije tri o božićnim pjesmama . . . 161
Pop Vinko Premuda: Stare hrvatske božićne pjesme . . . 164
Pop Vinko Premuda: Kako su naši stari pjevali „Anđeosku pjesmu“ (Gloria)? . . . 168
O. fra Antonin Zaninović O. P.: Božićni napjevi iz šibenske okolice . . . 169
Janko Barlè: Božićne jačke gradišćanskih Hrvata . . . 171
Luka Lukić: O pučkom pjevanju u Slavoniji. (Svršetak.) . . . 176
Lujo Šafranek-Kavić: Koncerti u Zagrebu . . . 179

IZ HRVATSKE GLAZBENE PROŠLOSTI:

Dr. Josip Mantuani: In medio virtus . . . 181
Dr. Velimir Deželić st.: Fra Sebastijan Franković . . . 182

NAŠI DOPISI . . . 183–186

GLAZBENA LITERATURA . . . 186—187

PREGLED ŠTAMPE O GLAZBI . . . 187—188

RAZNE VIJESTI:

Hrvatska, Slovenija . . . 188–190

VIJESTI „SAVEZA HRV. PJEV. DRUŠTAVA“ . . . 190–191

VIJESTI CECILIJINA DRUŠTVA . . . 191—192

NEK JE SVAŠTA . . . na omotu

GLAZBENI PRILOG:

O. Kamilo Kolb: O Betleheme . . . 21
Rudolf Taclik: Tama je svud . . . 22
Rudolf Taclik: Spavaj, spavaj, Djetiću! . . . 22
O. Anselmo Canjuga: Svetotajstvena . . . 23
Dragutin Plut: O divni štite. — Praeclara custos . . . 24

Inhalt:

Vladoje Dukat: Über die Entstehung der Weihnachtslieder. S. 161. — *Pop Vinko Premuda:* Alte kroatische Weihnachtslieder. S. 164. — *Pop Vinko Premuda:* „Gloria“ in den glagolitischen Missalen. S. 168. — *O. Fra Antonin Zaninović:* Weihnachtsmelodien aus der šibeniker Gegend. S. 169. — *Janko Barlè:* Weihnachtslieder der Kroaten in Burgenland. S. 171. — *Luka Lukić:* Über den Volksgesang in Slavonien. S. 176. — *Lujo Šafranek-Kavić:* Konzerte in Zagreb. S. 179. — *Dr. Josip Mantuani:* In medio virtus. S. 181. — *Dr. Velimir Deželić sen.:* P. Sebastian Franković. S. 182. — Berichte. S. 183. — Musikliteratur. S. 186. — Umschau in der periodischen Musikliteratur. S. 187. — Verschiedene Nachrichten. S. 188. — Chronik des kroatischen Sängerbundes. S. 190. — Chronik des Cäcilien-Vereines. S. 191. — Kleinere Beiträge. (Auf dem Umschlage.) — Musikbeilagen von *P. Kamilo Kolb, Rudolf Taclik, P. Anselmo Canjuga* und *Dragutin Plut.*

SV. CECILIJA

LIST ZA CRKVENU GLAZBU S GLAZBENIM PRILOGOM

GLASILO „CECILIJINA DRUŠTVA“ I „HRV. PJEVAČKOG SAVEZA“ U ZAGREBU

Godina 1923. Sedamnaesto godište.

Urednik lista: JANKO BARLÈ.

Urednik glazb. priloga: FRANJO DUGAN.

U ZAGREBU.

TISAK „NADBISKUPSKE TISKARE“.

SADRŽAJ.

(BROJ OZNAČUJE STRANICU.)

ČLANCI:

Andrić Josip dr.: „Stabat Mater" od Jos. B. Foerstera 41
Barlè Janko: † Dora grofica Pejacsevich 80
Barlè Janko: Božićne jačke gradišćanskih Hrvata 171
Bučar Franjo dr.: Johann Strauss i njegov nakladnik 146
Canjuga Anselmo o.: † Ante Stöhr, hrv. glazbenik i skladatelj 134
Dugan Franjo: Glazbeni prilozi „Sv. Cecilije" 12
Dukat Vladoje: Sitne muzikalne vijesti iz Amerike 44, 108, 139
Dukat Vladoje: Imadu li se tekstovi pjesama prevoditi? 77
Dukat Vladoje: Dvije tri o božićnim pjesmama 161
Fancev Franjo dr.: O postanju „Pavlinskoga zbornika" iz god. 1644. 1
Gahs Aleksander dr.: Hrvatski korali u Francuskoj 131
Gjorgjević Vlad. R.: Muzičko pismo iz Beograda 43
Grgošević Zlatko: Jakov Gotovac 101
Grujić Radosav M. dr.: Srpsko srednjevekovno pojanje 68
Kalogjera Niko: „Veselenje" i „nabràjanje" u Blatu na otoku Korčuli . . . 10, 40
Kovačić-Vrbančić Petàr: „Jafkanje" u samoborskoj okolici 11
Kuba Ludvík: Narodna pjesma 5, 37
Lechthaler I. dr.: Problemi crkvene glazbe sadanjeg vremena 99
Lukić Luka: O pučkom pjevanju u Slavoniji 73, 103, 137, 176
Milošević Predrag: Pismo iz Nemačke 70
Novak Viktor dr.: Rekonstrukcija rukopisnoga graduala univerzitetske biblijoteke u Zagrebu 33, 65
Ocvirk Ivan: Narodna glazbala u cetinjskoj Krajini u Dalmaciji 74
Premuda Vinko: Još nešto o gradualu zagrebačke sveučilišne knjižnice 130
Premuda Vinko: Stare hrvatske božićne pjesme 164
Premuda Vinko: Kako su naši stari pjevali „Anđeosku pjesmu" (Gloria)? . . 168
Preprek Stanislav: Istarska ljestvica 135
Stančić Svetislav: Berlin umjetnosti 69
Šafranek-Kavić Lujo: Muzička sezona u Zagrebu 46
Šafranek-Kavić Lujo: Koncertna sezona u Zagrebu 78
Šafranek-Kavić Lujo: Žrtva Abrahamova 138
Šafranek-Kavić Lujo: Koncerti u Zagrebu 179
Širola Božidar dr.: Ludvík Kuba 98
Zaninović Antonin o.: Još nešto o orguljarima i orguljama na Bolu 108
Zaninović Antonin o.: Božićni napjevi iz šibenske okolice 169

IZ HRVATSKE GLAZBENE PROŠLOSTI:

Barlè Janko: Pismo Vatroslava Lisinskoga Josipu Fiali 14
Deželić Velimir st. dr.: Vjerni prijatelj Vatroslava Lisinskoga — Vinko Vrba . . 81
Deželić Velimir st. dr.: Fra Sebastijan Franković — hrv. skladatelj 182
Gagulić Ladislav: O. Petar Knežević i skraćivanje liturgičkih tekstova 142
Mantuani Josip dr.: In medio virtus 181
Ocvirk Ivan: O. Petar Knežević i dva graduala franjev. samostana u Sinju . . 111
Posinković Angjelko o.: Iz starog Dubrovnika 143
Premuda Vinko: Još nešto o o. Petru Kneževiću 141

PJESME:

Pavelić Milan: Sv. Ćirilu i Metodu 13, — I ove evo godine 72, — O divni štite 107.

NAŠI DOPISI:

Bartolovec (Zv. Hegyi) 84. — Brod na S. (A. Posavac) 16, 183. — Dubrovnik (o. I. Viculin) 49. — Karlovac (o. T. Horvat) 15. — Kansas City (M. D· Krmpotić) 115 — Krakov (–a) 184. — London (Zl. Baloković) 15. — Makarska (fra I. G.) 184. —

SVETA-CECILIJA

SMOTRA ZA CRKVENU GLAZBU S GLAZBENIM PRILOGOM
GLASILO CECILIJINA DRUŠTVA U ZAGREBU

SV. 6. STUDENI, PROSINAC 1923. GOD. XVII.

Dvije tri o božićnim pjesmama.

Vladoje Dukat — Zagreb.

U jednoj svojoj raspravi („Pater Gregur Kapucin"; Rad 207.), kad sam govorio o najboljem djelu staroga kajkavskoga pisca kapucina Gregura, o njegovoj „Horvatskoj od Kristuševoga narođenja vitiji" (Zagreb 1800.), i u vezi s tijem o božićnim igrama (Weihnachtsspiele) uopće, dotaknuo sam se ukratko i pučkih božićnih pjesama. Božićne pjesme, kako je poznato, treba podijeliti na dvije odjelite skupine: jedno su pjesme, koje se pjevaju, ili imadu pjevati, samo u crkvi, dakle pjesme strogo crkvene; drugo su pučke božićne pjesme, koje su nastale u narodu, u narodu se i pjevaju, a samo kadšto iz naroda ulaze i u crkvu. Te su potonje pjesme bez sumnje od veće česti ili ostatak ili refleks nekadašnjih božićnih igara (o božićnim igrama govorio sam u pomenutoj svojoj raspravi na str. 239. d.). Kad je naime nestalo volje i prilike za stvaranje novih i prikazivanje starih božićnih igara, padale su one, dašto, pomalo u zaborav, no ipak je preostajala uspomena na pojedine osobito omiljele scene u njima, i ta se uspomena ili s vremenom staložila u pjesme, u kojima je bio sažet sadržaj onih scena, ili su po uzoru njihovu, odnosno po uzoru već nastalih pjesama stvarane nove pjesme, koje su se onda živom predajom dalje širile i čuvale u narodu.[1])

Svaka božićna igra ima tri tipične scene: sámo rođenje Kristovo sa svim onim, što je s time u vezi; zatim poklon pastirâ i najzad dolazak triju kraljeva. Kadšto se tim trima scenama dodavala još i četvrta: ubistvo djece u Betlehemu, no kako ta scena narušava idilički karakter prvih triju scena, nije se ona mogla ustaliti u božićnim igrama, naročito u mlađima. „Diese Aufführungen (igre, što su se prikazivale u božićno vrijeme)," veli Creizenach (Geschichte des neueren Dramas. Erster Band. Mittelalter und Frührenaissance. [Halle A. S. 1911.²] I, 249.), „nahmen (potkraj Srednjega vijeka) einen intimeren und herzlicheren Charakter an, wie er ja gerade zum Wesen dieses Festes passt, und so entwickelten sich die kurzen volkstümlichen Weihnachtsspiele (s one tri navedene tipične scene), die sich bis in unser Jahrhundert (XIX. vijek) erhalten haben." Starije su božićne igre bile više teološkoga, ozbiljnog karaktera. „Die theologisch-lehrhaften Prophetenspiele[2]) mussten im Laufe der Zeit in den Hintergrund treten, die Hirtenspiele und die Dreikönigsspiele waren vor allen danach angetan, auf kindlich und einfach empfindende Hörer zu wirken" (Creizenach ibid.).

[1]) Ima još i treća mogućnost: da su pjesme stariji element, a iz njih da su se razvile igre. Tako nagoviješta jedan od najznatnijih sabirača toga narodnoga blaga, Wilhelm Pailler (Weihnachtslieder und Krippenspiele aus Oberösterreich und Tirol; Innsbruck 1881. i 1884.; II. Bd. str. 194.): „Ich wage nicht zu entscheiden, ob das Lied aus dem Spiel zusammenschrumpfte oder das Spiel aus dem Liede gearbeitet wurde." Nema sumnje, da se u nekim slučajevima i to potonje moglo desiti.

[2]) Takva se hrvatska „proročka igra" na pr. nahodi u prikazanju „Naviščenje pričiste divice Marije" od dona Sabića Mladinića (Crkvena prikazańa starohrvatska XVI. i XVII. vijeka [Stari pisci hrvatski XX.]). Zagreb 1893. st. 138. d.

Pored vedroga tona, koji provijava igre, ili kako ih nauka zove, „misterije", o rođenju Kristovu, nije čudo, da se u njih rano počela uvlačiti šala, stijem više, što taj misterij naivnom gledaču dovodi pred oči njegovu vlastitu sredinu: pastire, štalicu, jasle i stoku. Šala se postizava uvođenjem komičkih lica, i tu se doskora razvio stalan kanon: izvjesna su lica redovno komički ocrtana, druga opet pridržavaju ozbiljni karakter primjeren sadržaju igre. Prirodno je, da se komičke uloge obično pridavaju licima nižega reda. Naročito su pastiri, koji prvi dolaze klanjati se Božjem djetetu, oduvijek bili nišan pučke šale; no i neka viša lica, na pr. sv. Josip, nijesu ostala od nje pošteđena, pa i sama Bogorodica prikazana je kadšto s izvjesnim naivnim humorom.

Razumljivo je, da su šaljive scene u božićnim igrama bile najviše omiljele, te da su se najdublje usjekle u pamćenje gledačâ. Zato i jesu baš one davale najviše građe za pučke božićne pjesme. Ako je zbog pastirskih šala, kako ističe Creizenach (I. 205, 206), bukolski elemenat sve više preotimao maha u božićnim igrama, još je jače taj elemenat zagospodovao pučkom božićnom pjesmom, koja je potpuno vjeran odraz sredine, iz koje je nikla.

Kako božićna igra pomalo prelazi u božićnu pjesmu, to nam, na pr., lijepo ilustrira zbirka božićnih igara iz Donje Austrije, što ju je skupio August Hofer (Weinachtsspiele. 19. Jahresbericht der niederösterreichischen Landes-Lehrerseminars in Wiener-Neustadt 1892.). Te igre potječu iz novijega vremena, pa isporedimo li ih sa starijim igrama, odmah udara u oči slab dramatički karakter njihov. „... die meisten der hier mitgeteilten Stücke", ističe i sâm sakupljač, „(verdienen) diesen Namen (t. j. naziv igre) nur im allerbescheidensten Sinne, ja vielfach (sind sie) nichts anders als Wechselreden und (unterscheiden) sich (kaum) von Liedern." Još jače se ističe slaba dramatičnost njihova, kad ih stavljamo uporedo s ranijom zbirkom istoga sakupljača, s njegovim „Weihnachtslieder aus Niederösterreich" (17. Jahresbericht i t. d. 1890.). Pjesme su kadšto svojom baladnom građom dramatičnije od pomenutih igara.

Uostalom, Hoferova zbirka pjesama potvrđuje ono, što sam sprijed rekao: da se u pjesmama sačuvala uspomena na najomiljelije scene iz božićnih igara. Dok na pr. zbirka iznosi samo jedan „Herberglied", pet „Wiegenlieder", šest „Dreikönigslieder", nahodimo u njoj dvadeset i jedan ogled „Hirtenlieder" — znak, da su pastirske scene sa svojim šalama i crtanjem ratarskog milieu-a narodu bile najmilije. Zbirka imade i pet „berichtende Lieder", u kojima se, kako nagađa gore pomenuti Wilhelm Pailler, nahode valjada ostaci „srozanih" (zusammengeschrumpfte) božićnih igara.

Hrvatska je književnost uopće vrlo oskudna na božićnim igrama. Je li ih bilo a da se nijesu napisale, nije poznato ali nije ni vjerojatno; što ih ima zapisanih, dadu se lako na prste izbrojiti. Pored Gregurove „Horvatske vitije", koja je dosad uopće jedini ogled misterija u kajkavskom narječju, imademo još dva sačuvana crkvena prikazanja o rođenju Kristovu iz Dalmacije: jedno potječe od Marina Držića (1520.—1586.; „Prikazanje od poroda Jezusova"), drugo od Antuna Gleđevića (1659.—1728.; „Porođenje Gospodinovo"[3]). Ja sam o objema opsežnije progovorio u svojoj pomenutoj raspravi (str. 252.—256.), a ovdje samo ponavljam, da i u njima prevladava bukolski elemenat, iako im je karakter drukčiji (romanski!) od Gregurove „vitije" (germanski!). Držićevo je „Prikazanje" zapravo pastirska igra, u kojoj rođenje Kristovo igra posve sporednu ulogu. Još treba ovdje da se pomene igra „Triju kraljeva" (Dreikönigsspiel!), koja se god. 1615. igrala u Šibeniku hrvatskim jezikom, ali o sadržaju njezinu nije nam ništa poznato.[4])

No ako je kajkavski dio hrvatskoga naroda oskudijevao na božićnim igrama, na božićnim pjesmama, rekao bih, nije oskudijevao. Čini se da ih je bilo napretek; koliko ih još sad živi u narodu, nije mi poznato, jer se dosad tome dijelu narodne folklore, koliko znam, nije posvećivala osobita pažnja. U krug božićnih pjesama idu, na pr., pjesme o tri kralja (Dreikönigslieder), koje su očito reminiscencija na onu treću glavnu scenu božićne igre. Hofer o njima veli (Weihnachtsspiele str. 3.): „Am längsten haben sich wohl die Umzüge der Knaben zu heil. Dreikönig bei uns erhalten. Sie tragen über ihren Sonntagskleidern ein weisses, mit bunten Papierflitter bedecktes Hemd, eine rothe, spitze Papiermütze oder eine Krone von Goldpapier auf dem Haupte und einen mit gefärbtem

[3]) U „Archivu für slaw. Philologie" 36, 378. dokazao je dr. H. Barić, da je „Porođenje Gospodinovo" prijevod iz talijanskoga.

[4]) Kolendić dr. Petar: Predstava „Triju kralja" u Šibeniku 1615. (Građa za povijest književnosti hrvatske 7, 393.—400.).

Papier überzogenen Gürtel. In der Hand hält einer von ihnen einen Hirtenstab, oder er trägt eine Stange, an welcher ein „goldener" Stern befestigt ist. Einer der Könige hat sein Gesicht mit Russ schwarz gemacht, damit er einem Mohre gleiche." Ona je zvijezda često i vještački izrađena (Weihnachtslieder str. 9.): „... manchmal ist der Stern in einem beleuchteten Gehäuse transparent zu sehen, oder ist zu drehen, oder durch eine Art Scheere emporzuschieben..." Toga je bilo i u nas, a ima ponešto još i sad, samo što je i taj običaj, kao mnogi drugi, degeneriran. I Hofer pominje: „Da dies aber zum Unfug und zur Bettelei führt, sehen sich mehr und mehr die Gemeinden veranlasst, diesen „Umgang" ganz zu verbieten." Ali dok sam još bio dijete, u Zagrebu (koji je onda još bio dosta malen i vrlo patrijarhalan grad) taj se običaj živo provodio. Već od Božića pa sve do Tri kralja obilazile su grupe „Triju kraljeva" uveče od kuće do kuće, otprilike u onakvoj napravi, kako je opisuje Hofer, pjevajući svoje pjesme i iščekujući za njih darak. Zanimljivo je, da su ti pjevači obično pjevali hrvatski, ali da su od veće česti (osobito ako su bili odrasliji kalfe) znali i njemačke pjesme, i da su se rado njima producirali, ako su bili pozvani. Je li tko zapisao te pjesme? Je li tko zapamtio njihove napjeve? Živu li one i danas?

Dobrotom gospodina urednika „Sv. Cecilije", Janka Barlèa, mogao sam pregledati rukopisni „Cantuale Patris Aloysii Poſzavecz" od god. 1816. Premda je taj kantual služio za crkvenu upotrebu, ipak se u njem nahodi pjesama, koje bez sumnje pripadaju među pučke božićne pjesme. Tako imade, na pr., jedna uspavanka (Wiegenlied), koja glasi:

O detece me predrago, vesela sem ti,
Ti si meni vse me blago, spevala bi ti;
Nunaj, nunaj, sinek mili, zavusni (zaspi) mi ti:
O golubek moj serčeni, vse moje si ti.

O nasmej se, moj slaviček, zibala te bum,
Vusni, beli golubiček, vesela ti bum;
Ptiček mili i preželni, zapri oči tve:
Da odehne tužna majka, želno serce me.

Kad se zbudiš, dati ću ti bele persi me,
Budeš sesnul čisto mleko, ti si moje vse;
Zaspi, zaspi, me serčece, naj me mučit več:
Naj ti bude sad povoljna ta ljublena reč.

Jabučice još dišuče imam v slamice,
Nje ti predam, nut zamukni, v tvoje ručice;
Ar dohaja na visinu svetla Danica:
Ah počini, oči zapri, draga Dušica.

Tebe ljubi Otec, slavi oberh vseh ljudih,
Ar si sinek njegov pravi, ni jeden drugi;
Nunaj, nunaj, sinek mili, vzemi pokoj tvoj:
Nut dohaja tihi senek, ti si sokol moj.

Stari Jožef nut zdihava, kada vidi te,
Da počinka imat ne mreš, o serčece me;
Dva bantuješ, kada ne ćeš zapret očice:
Vusni, vusni, moj golubek, sad je tiho vse.

Pjesma pokazuje sve karakterne crte jedne pučke pjesme. Za naivnog pjevača i Bogorodica „in ultima linea" nijo drugo već mati, mali je Isus nestašno dijete, a „stari Jožef", kao svaki otac, voli doduše dijete, ali još više voli svoj mir. Prirodnim tim osjećajima i mislima dao je izražaja u stihovima svojim, kako pokazuju štampom istaknute riječi.

No kao u svakoj zbirci sličnih pjesama, tako i u kantualu najviše prostora zapremaju pastirske pjesme. Posve je pučkoga karaktera, sa svim nehotičnim humorom i naivnošću svojom, ova pjesma:

Miško, kaj stojiš, ovce kaj brojiš na bregu?
Vzemi si torbu, pojdemo k gradu Betlemu.
I ti Ivane, stari čobane, obuj se;
Vzemi si jarca, ne boj se starca, pašči se.
Bartol i Mato, lepu nam notu svirajte;
Jurice, spevaj, v cimbale vdiraj, igrajte.
Hoj, Martin brate, vi dobro znate purane;
Dajte vlovimo, čemo odnesti i guske.

Ti, Stanko, pilu, ti, Jožef, gletvu vzemite;
Hoblič i desku vzemi za zipku, Mikula.
K Betlemu gradu Jezušu kralju na poklon;
Hoče nam dati blagoslov sveti danas on.
Z volom i oslom, Jožefom starim ogrejte
Jezuša telo, z dušom ljubleno pokrite.
I vi vsi slednji, koji ste ovde, veselite se;
Ar se je rodil nam Jezuš dragi v štalice.

Dramatičniji oblik pokazuje ova pjesma:

Tenor: Stani gore Đurina, vidiš da je vre zorja,
Stani, skoči berzo sim, ar je čuti glas z visin.

Basso: Kaj si počel tu berbrati, pusti ljude v miru spati,
Jošče nije nit pol noči, to poznaju moje oči.

Tenor: Ali otpri oči tve, poglej luči ke gore,
Čuj kričeče Angele, ter se zvleči z postelje.

Basso: Ja ti velim, da ti vmukni, rajši kruha s torbe spukni,
Naj mi više zabavljati, neg me pusti v miru spati.

Tenor: Anda leži, leni muž, ako tri dni ležal buš,
Ja te ne bum bantuval, nego bum pastire zval.

Nastavak pjesme pjeva zbor. Posljednja kitica glasi:

Oh kak lepi je danas cvetek zemlja rodila,
I preželne duhe rožice štala dobila:
Deva roža, Jezuš cvetek, Jožef lilium,
Vsega dobra be početek međi živinum.

K tim narodnim pjesmama pripada poznata, i danas još mnogo pjevana, pjesma:

Kakva je to svetlost, z kum Betlem gori...

koju je „Sv. Cecilija" štampala u godištu X. na str. 183. u članku Milana Kučenjaka: Božić u sretno staro doba. Pripominjem, da sam tu pjesmu čuo pjevati i s nešto drukčijim tekstom, pa bi trebalo sve varijante njezine pribilježiti.

Kako su nastale naše pučke božićne pjesme? Svakojako to nijesu „srozane" božićne igre, jer takvih kao da nije ni bilo u nas, već će biti nastale po ugledu sličnih njemačkih pjesama iz alpskih krajeva, s kojima su se Hrvati upoznali izravno ili posredovanjem svojih susjeda Slovenaca. Neke će biti prosto prijevodi njemačkih pjesama. Jesu li i napjevi njihovi preuzeti od Nijemaca, to nijesam pozvan prosuditi. Svakojako bi trebalo da se sve takve pjesme, koliko ih još ima, zajedno s napjevima pokupe i očuvaju od konačne propasti, jer i one pomažu upoznavati narodnu dušu i narodni karakter. Velim kao Hofer (Weihnachtslieder str. 11.): „Ich bin weit davon entfernt, diesen Erzeugnissen naiver Volkspoesie einen ungemessenen Wert beizulegen, bin aber überzeugt, dass die anmuthende Frische und heitere Lebendigkeit, die trauliche Innigkeit, die sinnliche Anschaulichkeit, die gemüthvolle Andacht, die volksthümliche Urwüchsigkeit, die treuherzige Gutmüthigkeit und Derbheit (tih pjesama) ... einen eigenthümlichen Reiz auf jeden ausüben wird, der sein Volk kennt, dessen Eigenart theilt und seine Heimat liebt..."

Ako moj člančić pripomogne k tome cilju, onda je ispunio svoju dužnost.

Stare hrvatske božićne pjesme.

Pop Vinko Premuda — Stara Baška.

Kako je poznato u Dalmaciji se je već u najstarije doba osjetila potreba da se i živom jeziku dade mjesta u bogoslužju, osobito po gradovima. Tako je došlo do hrv. lekcionara pa onda oficija velikog tjedna i dr. Dakako da je to bilo ponajviše na uštrb glagolici.

Osobito je zanimljiva jedna takova knjižica od g. 1794.[1]) U njoj su četiri jutrenje božićna, vodokrsna, uskrsna i mrtvačka. Ta se je knjižica raširila u porabi, pa je kasnije uz neznatne promjene ponovno izdana popunjena u Zadru 1857. slovima braće Battara, a i od drugih. Tako je konačno došlo i do Vlašićeva izdanja „Obredi velike sedmice" (Dubrovnik 1921.).

Izdanje od g. 1794. imade nekoliko lijepih pjesama, koje nijesu unišle u kasnija izdanja. Tako na prvoj božićnoj misi: Po Duhu svetomu, ki se je uputi. — Na drugoj: Pjevanje Zbora i Pastira; na trećoj: Veseli se, Majko Božja. — Ovu je prerađenu donijela „Sv. Cecilija" u 1. sveski 1923. u harmonizaciji Ivana Ocvirka. I za Bogojavljenje ili Vodokršće ima posebna pjesma.

Te ću pjesme, izim one treće božićne, niže ispisati, jer su po mom sudu zanimljive te nas regbi podsjećaju na stara crkvena prikazanja ili misterija. Njihov auktor imao je pjesničkog dara i ako su nešto predugačke. Taj je, po svoj prilici redovnik ili svećenik, i priredio knjigu. Za crkvene psalme služi mu: pivanje, za ostale pisam ili pisma.

---

[1]) Potpuni naslov: „Četiri Jutrnje, to jest: Božićna, Vodokrstna, Vazmena i Mrtačka: i druge takojer tri velike svete nedilje to jest Četvrtka Večere Gospodinove, Velikoga Petka i Subote, Istomačene iz Latinskoga u Harvatski jezik za zadovoljiti želji duhovnoj mnogih duša Slavnoga naroda Slovinskoga. U Mnetke godišta 1794. Kod Šimuna Kordella."

Pisam na prvoj misi:

Po Duhu svetomu, ki se je uputi'
U Divu Mariju: on se danas rodi
I svojim rođenjem — vas je svit prosvitli'.

Puk odgovara:

Božje nam rođenje: daj mir i veselje.

Nit se hoti rodit — u kraljevu dvoru
Nego u Betlemsku — ubožnu oboru,
U koj poče za nas — Sin Božji pokoru.

A kada se rodi — polu noći biše
To anđel pastirom — kad navistit htiše,
Videć ga kod sebe — svi se pristrašiše.

Jer jih svitlost Božja — tada svih obsini,
Tako da noć mračna — u dan se promini,
Ke takova svitlost — prija se ne vidi.

Tad reče njim anđel: bojat se nemojte,
Neg' u Betlem vidit — rođena vi pojte,
Komu čast i slavu — iz srca poklonte.

I prem da u jasle — naćete to dite,
Zavita od majke — uboge u svite
Vi mu sa svim time — fale poklonite.

Jer on je Sin pravi — Oca privičnjega,
Ki će vaš spasitelj — bit i svita svega,
Zato pojte klanjat — u veselju njega,

Ovdje pak k' anđelu — mnoštvo doletilo
Zgor vojske nebeske — ko se s njim združilo,
Koje s' pismi Boga — ovako falilo:

Slava u privišnjih — budi našem Bogu,
I na zemlji ljudem — mir u dobru volju,
Ki veselje svako — s' njim da steći mogu.

To čuvši pastiri — rekoše: ajdemo
Veseli k' Betlemu — svi se uputimo
Da tu Rič rođenu — u njemu vidimo.

I udilj skočivši — u Betlem pojdoše.
Što bi od Ditića — rečeno najdoše,
Koga vol i pulić — s' njih dahom teplište.

I ovdi kleknuvši — na gola kolina
Blagosov prošahu — od Božjega Sina,
Ki se je rodio — za spasenje svita

Od majke Marije — ka kod Sinka staše,
I od Boga svoga — blagosov prijaše,
Kak' oni pastiri — od srca žuđaše.

A pokle blagosov — bijahu primili,
Fale Bogu davši — odtle se dilili,
Ter svak k' stadu svomu — srićno se vratili.

Proglašujuć zatim — ovo porođenje.
Eto u istoku — zvizda da zlamenje,
Da se zgodi u Betlem — Isusa rođenje.

Ku tri Kralja videć — hitro se skočiše
Ter k' spilji Betlemskoj — svi se uputiše
I njih zvizda prateć — prid njimi grediše.

Nakon trinadest dan — napokon pridoše.
Gdi s' Majkom u spilji — Ditića najdoše
I gdi na kolina — svi svoja padoše.

Njim se pokloniše — srčeno i drago,
Zlato, tamjan, miru — prikazaše blago,
Prem ako viđahu — sve golo i nago.

I mi se klanjajmo — rođena Ditića,
Neba i sve zemlje — vičnjega kraljića;
Koji nam privodi — blagi dan Božića.

Amen. Alleluja.[1])

Pisam na drugoj misi:

Kor:
O dobri naši Pastiri,
Koji ste puni tihosti,
Od kud se tako raširi,
Reste nam uzrok svitlosti?

Pastiri:
Ovo su Božja čudesa,
Jer jedna Diva porodi
I svitlost taka cić česa
Po svemu svitu prihodi.

Kor:
Čudo zaisto u viri
Svi čuda koj' nadhodi:
Da nu, reste nam, pastiri,
Ka je ta Diva, ka rodi.

Pastiri:
Marija puna milosti
Osipova zaručnica
Po Duha sveta kriposti
Porodi i osta Divica.

Kor:
Da ki je porod rodila,
U kom li mistu blaženu
Ta se je srića zgodila
S' porodom t'im posvećenu?

Pastiri:
U jednoj spilji ubogoj
Porodila je sinčića,
U spilji to jest Betlemskoj,
Neba i zemlje kraljića.

Kor:
Po ki to način vi znaste,
Pastiri dragi, kaž'te nam:
Od kud li ti glas imaste,
Nu tiho, sve sad pravte nam.

Pastiri:
Vidismo iz raja slavnoga
Da k' nam anđeli sletiše,
Ki nam to čudo od Boga
Slatkimi pismi praviše.

Kor:
Ka doba bihu pravite,
Kad k' vam sietiše anđeli?
Istinu pravu kažite,
Tak uvik bili veseli.

Pastiri:
Prvih tmin biše jur zloća
Od mračne noći odašla
A prihođaše polnoća,
Kad družba biše ta sašla.

Kor:
Koje tad pisme pivahu
Ta skladna družba anđelska?
Kako li lipo sivahu,
Reste nam, stanja nebeska?

Pastiri:
Slišasmo da je dospila
Paklena zla rat na sviti,
Jer da je Diva rodila,
Ki će kršćane spasiti.

[1]) Ta se pjesma malo promijenjena nalazi i u zbirci Matije Čulića, kanonika splitske crkve: „Pisme duhovne raslịçne sastavgliene od niki mnogo post. zarkovgnakov". U Mletczih 1805. Kod Seb. Coleti. str. 243.

Kor:

Da kaste sve to slišali
Obnoć vi bdeći kod stada,
Što se u sebi svećali,
Što l' učiniste vi tada?

Pastiri:

Rekosmo: nu se ustanimo,
Ter hrlo svaki da trkne,
Da Rič rođenu vidimo
I prid njom svaki da klekne.

Kor:

S' kim ste dakle uputili,
Tko li vam ta put ukaza?
Jeste li koga susrili
Brez suprotivna poraza:

Pastiri:

Eto se vrata od raja
Vrh nas svitlošću otvoriše,
Gdi čusmo pismi vapaja,
Ke nas u Betlem pratiše.

Kor:

Buduć jur prišli kod stana
Gdi se Bog čovik učini,
Jeda l' ka svitlost izbrana
U veću sebe promini?

Pastiri:

Iz raja vrh te spiljice
Poče iskrami kapati,
Gdi sinka slavne Divice
Počesmo mi svi klanjati.

Kor:

A kad pastiri počeste
Klanjati kralja od svita,
U kom ga stanju najdoste,
U ke li svite povita?

Pastiri:

U jasla ubog ležaše
U oštru povit travicu,
Gdi Čajka starca gledaše
I slavnu majku Divicu.

Kor:

A s' kojom družbom on staše,
Reste nam, dragi pastiri,
Tko li tom kralju služaše,
Koji nas s' Bogom umiri?

Pastiri:

Njemu je majka u družbi
I Osip starac pošteni,
Volak i pulić na službi,
Teple ga puna studeni.

Kor:

Da što mu majka govori
Videć ga mala cvileći?
Svak nam istinu otvori,
Jer vas stojimo slišeći.

Pastiri:

Majka ga puna ljubavi
S' one slamice dvizaše,
Da ga na ruke postavi,
Slatke mu pisme pivaše.

Kor:

Star Osip a što činjaše
U toj ubožnoj tad kući?
Kako li Sinka tišaše
Videć ga od zime dr'ćući?

Pastiri:

Drva za oganj beraše
Rastepliti ga žudeći
I tako s' tizim smišljaše
Utišiti ga tepleći.

Kor:

Kad ste vi njega gledali,
Jeda što veće imaše
Neg smo mi dica imali,
Ol veće od dice ke naše?

Pastiri:

Od puti i krvi vidi se
Složen kakono svi ljudi,
Al ima puno odviše,
Da je Sin Božji, ki sudi.

Kor:

Dakle je sada dostojno
Da mu ovd' i mi skažemo
Čast i poštenje pristojno
Ter da mu ova rečemo:

Pastiri:

O vela naša ljubavi,
Naš Spasitelju svemogi,
Ki rad nas nebo ostavi
Za skazati se ubogi.

Svi skupa:

Ne ćemo zabit do vika
Ljubavi tvoje ti zlamen:
Na to ti fala i dika,
Čast i poštenje sve. Amen.[1])

Na Vodokršće pisam.

Kad se Bog čovik učini
Mnoga se čuda zgodiše:
Noć se u dan promini,
Anđeli s' neba sletiše.

I jasno sunce sivaše
I tamnost noćna pobignu,
Živine stvorca poznaše
I đavla sva moć izginu.

Zvizda se svitla ukaza
Gori u svitlomu istoku,
Brez nijednoga poraza
U svem zlamenju duboku.

Koju tri kralja vidiše
U sumnji veloj tot stěći,
Vele se u sebi čudiše
Ne znaduć što će to reći.

Jedan, Gašpar po imenu
Reče: čudo je veliko
Ko na našemu vrimenu
Ni se vidilo toliko.

Kraljić se ki god porodi,
Koji će s' nami vladati,
Ki će gospodit s' narodi
I vrh svi' oblast imati.

Drugi Markiol[2]) zvaše se,
Reče začuđen u sebi:
Ovim nam čudom kaže se
Da je Bog saša zgor s' nebi.

Treći po imenu Baltasar
Razuma pun i kriposti,
Premda vrimenom biše star,
Ovake riči oprosti:

Nije nam, braćo, kasniti,
Nas ova zvizda jer zove
Bogu se za pokloniti,
Da od nas prime darove.

Spravimo vojsku i službu
I dobre konje vrh svega,
Bit će nam zvizda u družbu,
Iščimo Boga našega.

Brzo se sva tri skočiše
Svoju potribu spravljati,
Kriposne dare poniše,
Počeše brzo jahati.

Zvizda prid njimi sivaše
Puna nebeske svitlosti,
Put jim obrani kazaše
Za doći k' rajskoj liposti.

[1]) Ta se pjesma, malo promijenjena nalazi i u spomenutoj Čulićevoj zbirci (str. 239), a naslov joj je: „Prigovor megiu pukom, i pastirom od porogenja Issusova". Pjevala se na napjev: „Jesu Redemptor".

[2]) Melkior.

Svaki se od njih raduje
Želeći Boga viditi,
Ter hitrom snagom putuje
Za dar mu svoj pokloniti.

Jur bihu prišli hodeći
Na vrata od Jerusolima,
Gdi Boga stahu proseći,
Ki grihe svita uzima.

Jedan gledajuć na nebi
Ne videć zvizde svitlosti,
Poče zamišljat u sebi
Pun straha i pun žalosti.

Poče iz glasa vikati:
O družbo moja primila!
Ne vidim zvizde sivati,
Što će reć da se sakrila?

I ovdi staše građane
Moliti da jim pokažu
U ke se rodi Bog stane,
I k' stanu put jim da kažu.

Kad začu Irud srditi
Prišašće kralji takovo
Poče se strahom čuditi,
Ne znavši hotinje njihovo.

Smišljaše što će to biti
Videći vojsku toliku.
Pojde ih on sam sritití
U tuzi i plaču veliku.

Poče ih s' pomnjom pitati,
Zač bihu prišle te krune,
Koga l' hođahu iskati,
Da mu odgovor ispune.

Oni mu tada rekoše:
Irude kralju čestiti,
Nebeski kralj rodio se:
Nas pitaš a to neznaš ti?

U istok zvizdu vidismo,
Da to zlamenje poznamo
I zato ovdi prišli smo
Da mu darove pridamo.

Družba se naša sva smela
Kad pride pod grad ond'vanka.
Zvizde, ka nas je dovela,
Jer joj sva svitlost pomanka.

Kad Irud začu te glase,
Da se je Isus rodio,
Razmišljat poče vas na se,
Jer se tad biše smutio.

Sabra njegove sve zbore,
Poče svih s' pomnjom pitati
Mudraci svi što govore,
Gdi će se Isus roditi.

U Betlem, odgovoriše,
Da se porodit imaše,
Irude ti ne čudi se,
Jer pisma tako tumače.

Ona još ovo tumače:
Da sva kraljestva na sviti
I sve cesarske palače
Harače će mu priniti.

Tad Irud kralje sta zvati
Ter jim govori ovako:
Pojte u Betlem iskati,
Naćete Isusa svakako.

I kad ga, drazi, najdete
Ne budi od vas nitkor njim,
Molim vas da mi rečete,
Da mu se i ja poklonim.

Od tud se kralji diliše
Da milost Božju dostignu.
Et' opet zvizdu upaziše
Ka prija od njih pobignu.

Svi od veselja tu staše
U veloj srca radosti.
Ter fale Bogu uzdaše,
Ki njim darova milosti.

Jur bihu došli kod stana,
Gdi se Bog čovik učini,
Nad kim sta zvizda izbrana,
Ka veću svitlost promini.

Jer tute vrh te spiljice
Poče iskrami kapati,
Gdi Sinka slavne Divice
Imadu skupno klanjati.

Prid tom kućicom šetaše
Svet' Osip starac pošteni,
Ki s trudom drva beraše,
Zač bihu dnevi studeni.

Kada to mnoštvo ugleda,
Ko prama njemu hođaše,
Od straha tužan uspreda,
Mariju kruto ter zvaše:

Marijo Majko žalosna,
Sve tvoje posle ostavi,
Probudi Sinka oda sna
Tere ga sakrij u travi.

Molimo i mi Isusa,
Da nami grihe oprosti,
Da se napuni svim duša
Njegove blage milosti. Amen.[1])

Iruda s' vojskom jer hita,
Ki ni daleko od stana:
Nedaj kraljića od svita,
Mâ zaručnice izbrana!

Ne dobro biše izusti'
Ove vapaje Josip star,
Da uzdu konju propusti
On' kralj čestiti Baltasar.

Ne boj se, starče, tad reče,
Ne čin Ditića sakriti,
I sajde s' konja ter kleče
Tako Osipa moliti.

Jer nismo prišli, Bog ne da',
Pogubit sinka se vrime
Neg nebeskoga poroda
Nadarit darom svakime.

Otvori ovu spiljicu,
Koju si kruto zatvori',
Ukaž' nam Sinkom Divicu,
Vira ti moja govori.

Još strahom starac predaše,
Otvori dr'ćuć tad vrata,
Ter družbu taku gledaše
Punu bogatstva i zlata.

Kad kralji Boga vidiše
I slavnu Majku Divicu,
S' glave svi svoje snimiše
Svoju prižarku krunicu.

Padši na svoja kolina
Sva tri čestiti Cesari,
Božjega ondi ter Sina
Svak svojim darom nadari.

Jedan mu svitlo da zlato,
Drugi mu miru dar doni,
Treći mu vele bogato
Mirisni tamjan pokloni.

Kad Isus primi darove,
Tri kralja koje doniše,
Poda jim sve blagosove
Ke oni srcem žudiše.

Puni nebeske ljubavi,
Ne bi jim ta put zaludu,
Bog jim jer tada objavi
Da se ne vrate k Irudu.

Svi dakle skupa pojdoše
Faleći Boga od slave
I s drugim putem pridoše
Veseli u svoje države.

Evo me pri kraju s pjesmama.

[1]) I ta se pjesma nešto promijenjena nalazi u Čulićevoj zbirci str. 13.

I ako nas one umaraju svojim opsegom, opet nam se mile svojom naivnošću. Kad čitaš onaj razgovor Zbora i Pastira, kako Josip sabire drva da ogrije Djetića, kako se zatvara pred kraljima, ili da plače okrutni Irud na pogled one povorke, što je dopratila mudrace, kako da se duhom ne zaneseš u djetinjsko doba, puno poezije, koje je na žalost za te prošlo bez povratka.

Kako su naši stari pjevali „Anđeosku pjesmu“ (Gloria)?

Pop Vinko Premuda — Stara Baška.

U „Sv. Ceciliji“ bilo je već govora, da se svi dijelovi mise nisu svuda uvijek pjevali kao danas, nego se je n. pr. u „Slava va višnjih“ i „Vjeruju“ ili ispuštalo ili recitovalo. Zanimljivo je također znati da su naši stari glagoljaši gdjegod u „Slava va višnjih“ umetali neke riječi, kojih u sadanjem izdanju latinskog misala nema. Nego treba znati, da su te umetke glagoljaši poprimili opet od latinaša.

U prvom novljanskom časoslovu, koji potiče iz polovice 15. stoljeća, nalazimo iza pjesme Simeuna proroka onu „Slava va višnjih“, koja se zove inače „Pêsan anđelska“. Ona je skoro onakva, kako i danas, a glasi:

Slava va višnjih bogu. I na zemlji mir v človêceh blagovoljenija. Hvalim te. Blagoslovim te. Klanjam ti se. Slavoslovim te. Blagodêt vzdajem tebê velikije radi slavi tvojeje. Gospodi bože cêsaru[1]) nebeski. Bože otče vsemogi. Gospodi sine jedinočedi Isuhrste višnji. Gospodi bože aganjče boži sine otač. Vzamljej grêhi mira pomiluj nas. Vzemljej grêhi mira primi moljenija naša. Sedej o desnuju otca pomiluj nas. Jako ti jesi jedin svet. ti jesi jedin gospod. Ti jesi jedin višnji Isuhrste. sa svetim dnhom. va slavê boga otca. amen.

Ovdje imamo samo jedan umetak: višnji iza: Gospodi sine jedinočedi Isuhrste.

Puno više umetaka ima: Misal hrvacki.... korežen po fratru Pavlu Modrušaninu ot reda serafika svetago frančiska konventovali ... stampani v benecih po frančisku bindoni i mafio pasino tovariši na let gñi 1528. (č. f. i. dz.)

Ovaj misal razlikuje se sasvim neznatno od glag. prvotiskanog iz g. 1483. pa ima uz gornji umetak na listu 101^{b}: višnji[2]). I duše sviti sirot utišitelju. Gospodi bože aganjče boži sine otač. Prvo rojeni marije dêvi matere. Ki vzemlješi grêhi mira pomiluj nas. Ki vzemlješi grêhi mira primi moljenija naša. Na marijinu slavu. Ki sediši o desnuju otca pomiluj nas. Jako ti jesi sam svet. Mariju prosvećaje. Ti jesi sam gospod. Mariju opravljaje. Ti jesi sam višnji. Marija korunuje. Isuhrste sa svetim duhom. va slavê boga otca. Amen.

Ove umetke nađoh i u lat. misalu, tiskanom 1513. u Mlecima troškom „nobilis viri Lucantonii de giunta“. Tu na listu 183^{b} imamo:

Spiritus et alme orphanorum paraclite. — primogenitus Marie virginis matris. — ad Marie gloriam. — Mariam sanctificans. — Mariam gubernans. — Mariam coronans.

Ovaj misal ima još na začeće Bl. D. Marije: Quoniam tu solus sanctus, Mariam preservasti. Tu solus dominus. Mariam fabricasti. Tu solus altissimus: Mariam sublimasti.

Ovoga dakako nema misal konventualca Pavla Modrušanina.

Isto se tako pjevalo i u zadarskoj nadbiskupiji u staro doba. Nadžakan prvostolne crkve zadarske Karlo Fridrik Bianchi u prvom svesku svoga djela: Zara cristiana na str. 135. i sl. opisuje sada izgubljeni stari rukopis na koži velikim slovima pisan i ukrašen minijaturama, u kojem su bili i gornji umeci, samo je ondje onaj prvi umetak glasio: Spiritus et alme orphanorum mortalium Paraclite. Naglasuje kako je pod nadbiskupom Matafarom prema koncu 14. stoljeća bilo u Zadru lijepo uređeno gregorijansko pjevanje. Navađa, da se 1761. i 1773. spominje kao zborovođa primicerij Frangipani, a po Brunelli-u[3]) zborovođa pop Šime Vitaslović 1677. prepisa sa kajdama pohvale ili aklamacije, koje je prvostolni kaptol svečano pjevao o Božiću i o Vazmu.

Eto dvije susjedne biskupije: senjsko-modruška i zadarska imadu isti tekst anđeoske pjesme.

---

[1]) Zapravo: cêsarju.
[2]) Prepisah sve razvezano onako kako treba čitati.
[3]) Brunelli Vitaliano: Storia della città di Zara I. Venezia 1913.

Nego ove umetke, što ih gore navedosmo, nalazimo i na dalekom sjeveru u Švedskoj.[1]) Pjevali su ih i u nadbiskupiji upsalskoj. U Upsali je 1496. Ivan Fabri tiskao latinski brevijar, koji ima i neke mise. Tu je za Gospine velike praznike (in summis festis de Beata) osobitih umetaka, kojih ne ću da iznosim. Za manje Gospine svetkovine (in festo simplici de domina nostra) jesu onaki umeci, kakove su i naši glagoljaši pjevali, samo što je mjesto ad Marie gloriam umetnuto graciam.

Ovakim je umecima pobožnost vjernika na sjeveru i jugu i na zapadu častila Majku Djevicu Onoga, komu su anđeli pri rođenju veselo pjevali u Betlemu: Slava va višnjih Bogu.

Ovoliko mislim da pristaje u božićni sveščić „Sv. Cecilije".

Božićni napjevi iz šibenske okolice.

O. fra Antonin Zaninović O. P. — Startgrad.

U trima prvim člancima o božićnim napjevima iz Dalmacije („Sv. Cecilija" 1916. str. 4, 36., 1917. str. 204.) nisam bio naveo ni jednoga iz šibenske biskupije. Dr. Jos. Dragutin Nagy („Sv Cecilija" 1916. str. 35) priopćio je dva iz Skradina, za koje piše, da se pjevaju i u susjednim mjestima. K tima te onim dvama, što sam ih lanjske godine objelodanio za pjesmu „Tri kralja hođahu" („Sv. C." 1921. str. 152), dodajem ovdje one, koji se u nekim mjestima šibenske okolice pjevaju na sam Božić i suslijedne blagdane, a zabilježio sam ih prolazeći onuda prama pjevanju vlč. gospode ondješnjih župnika ili drugih pjevača svjetovnjaka. To su napjevi za one tri obične kod nas pjesme: „U se vrijeme godišta"; „Spavaj, spavaj Djetiću" i „Veseli se, Majko Božja".

Napjev za prvu pjesmu sa neznatnim melodičkim i ritmičkim razlikama iz Murtera i Jezera vrlo je jednostavan, ali mu se motiv razlikuje od svih onih, koji su nam dosad poznati. Onaj iz Zlosela podsjeća svojom prvom i drugom frazom na napjev iz Opatije-Voloska, dok mu je završetak kao u pređašnjem.

Zanimljiva je za drugu pjesmu ona uvodna kitica: „Porodi nam divica malenog Ditića", što je pjevaju u Zloselima, a koje nigdje drugdje nisam čuo pjevati, niti sam je gdje u tiskanim ili pisanim knjigama čitao. Napjev, ritmički dosta raznolik, ne odaje u svemu narodni duh, ali se ipak uza sva ona opetovanja druge fraze dosta ugodno dojimlje.

Treću pjesmu: „Veseli se, Majko Božja" pjevaju, u koliko mi je poznato, samo u Prvić-Luci; drugdje se mjesto nje pjeva na 3. božićnoj misi po već poznatoj melodiji pjesma „Ovoga vremena čestita ljudem". Napjev za „Veseli se, Majko Božja", malo različit od već objelodanjenih, pjevao mi je vlč. don A. Rodin.

U gradu Šibeniku pjevaju prvu pjesmu prema jednoj latinskoj himni, a drugu i treću („Ovoga vremena čestita ljudem") po već poznatim napjevima, radi čega ih nisam zabilježio.

Osim božićnih imade u šibenskoj okolici i u samom gradu Šibeniku i drugih dosta lijepih pučko-crkovnih napjeva. Nekoje od njih, koje sam za prekratkog boravka u onim mjestima mogao da zabilježim, objelodanit ću na svoje vrijeme.

1. U se vrime godišta.

Iz Murtera.

I.

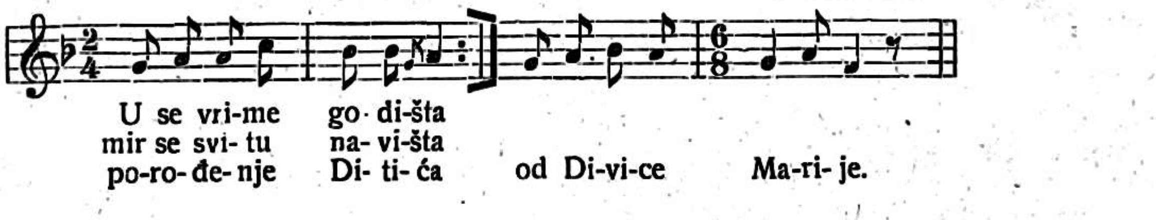

Drugi iz istog mjesta pjevali su mi ovako:

Iz Murtera.

II.

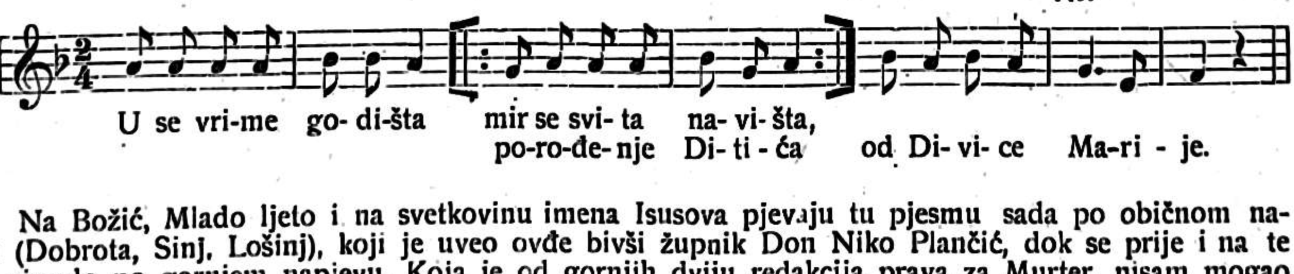

Na Božić, Mlado ljeto i na svetkovinu imena Isusova pjevaju tu pjesmu sada po običnom napjevu (Dobrota, Sinj, Lošinj), koji je uveo ovđe bivši župnik Don Niko Plančić, dok se prije i na te dane pjevalo po gornjem napjevu. Koja je od gornjih dviju redakcija prava za Murter, nisam mogao saznati; trebalo bi se naći ondje, kad pjevaju u crkvi na Stjepanje, Ivanje i slijedeće dane.

[1]) Dr. Freisen Jos. Manuale Lincopense (Linköping), Breviarium Scarense (Skara), Manuale Aboense (Åbo u Finskoj). — Katholische Ritualbücher Schwedens und Finnlands im Mittelalter. Paderborn 1904.

Iz Jezera na otoku Murteru.

III.
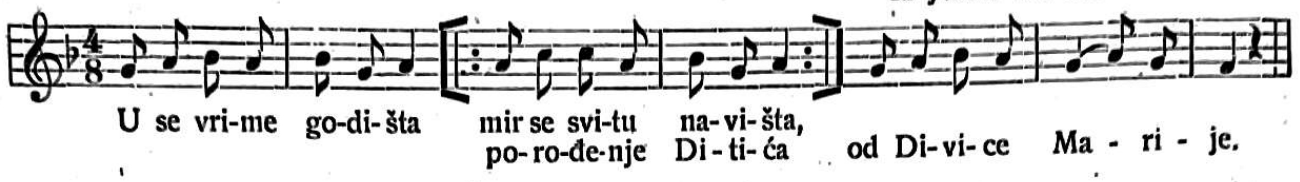

U Zatonu se pjevalo prije isto kao i u Jezerima s tom razlikom, da se po prvoj frazi pjevalo sva tri prednja stiha. Pred nekoliko godina uveden je ovaj obični napjev (Sinj-Dobrota-Lošinj) ali dosta izobličen u drugomu i zadnjem dijelu.

Iz Zlosela.

IV.
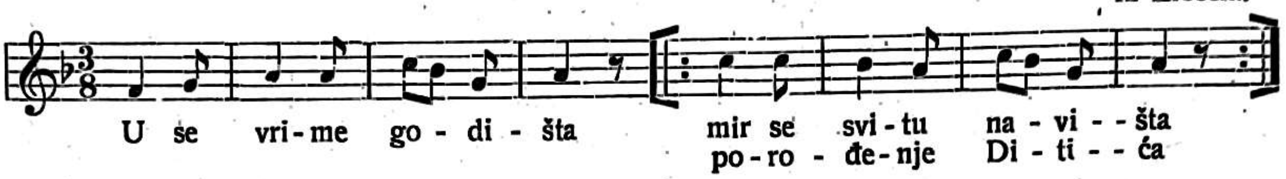

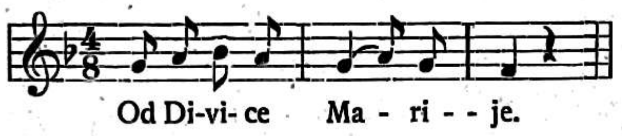

2. Spavaj, spavaj Djetiću.

Andante.

Iz Tijesna na otoku Murteru.

I.
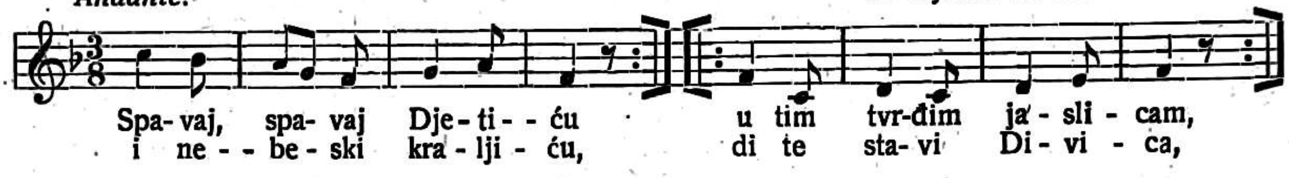

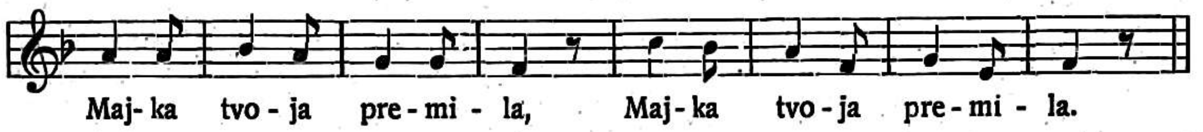

Prvu i drugu frazu tog napjeva našao je prof. Fr. Dugan u jednoj pastorali za orgulje od Girolama Frescobaldia („Sv. C." 1917. str. 190.). Pripominjem da i lat. pjesma „Resonet in laudibus" u Cith. octoch. ima završetke (quae praedixit Gabriel, voluit clementia, Virgine est natus Rex), koji potpuno podudaraju s prvom frazom gornjeg napjeva.

Andante.

Iz Zatona.

II.
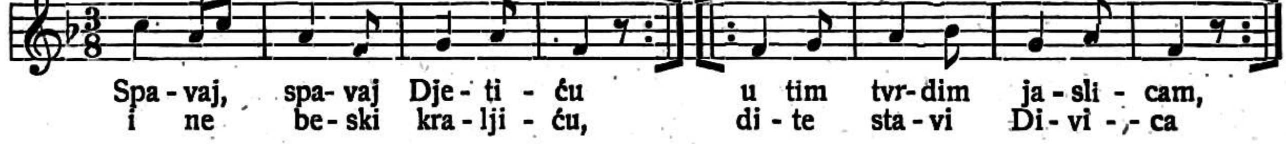

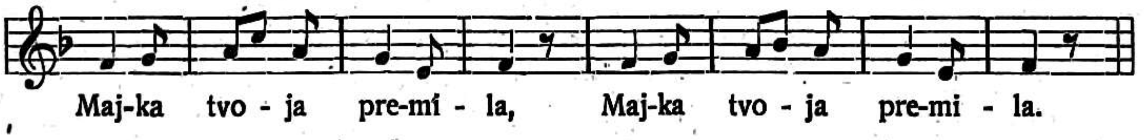

To je stariji napjev. Mjesto njega pjeva se sada na trećoj božićnoj misi napjev pjesme „U se vrime" kao u Sinju-Dobroti („Sv. C." 1916. str. 6.).

Okretno.

Iz Zlosela.

III.
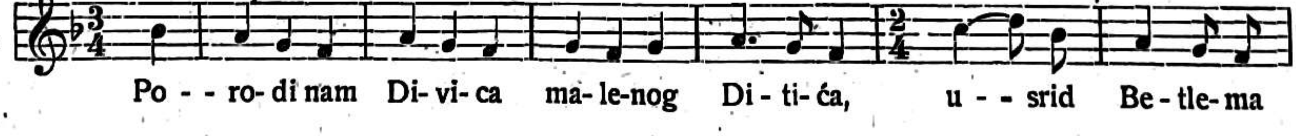

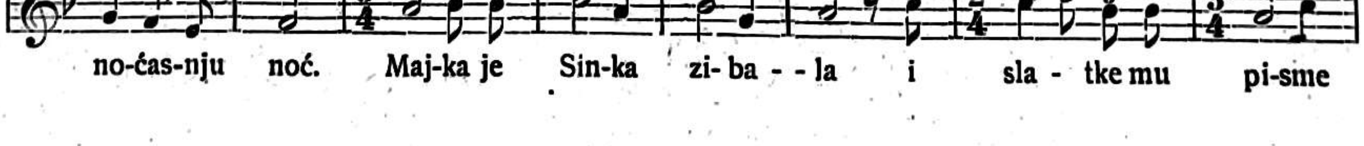

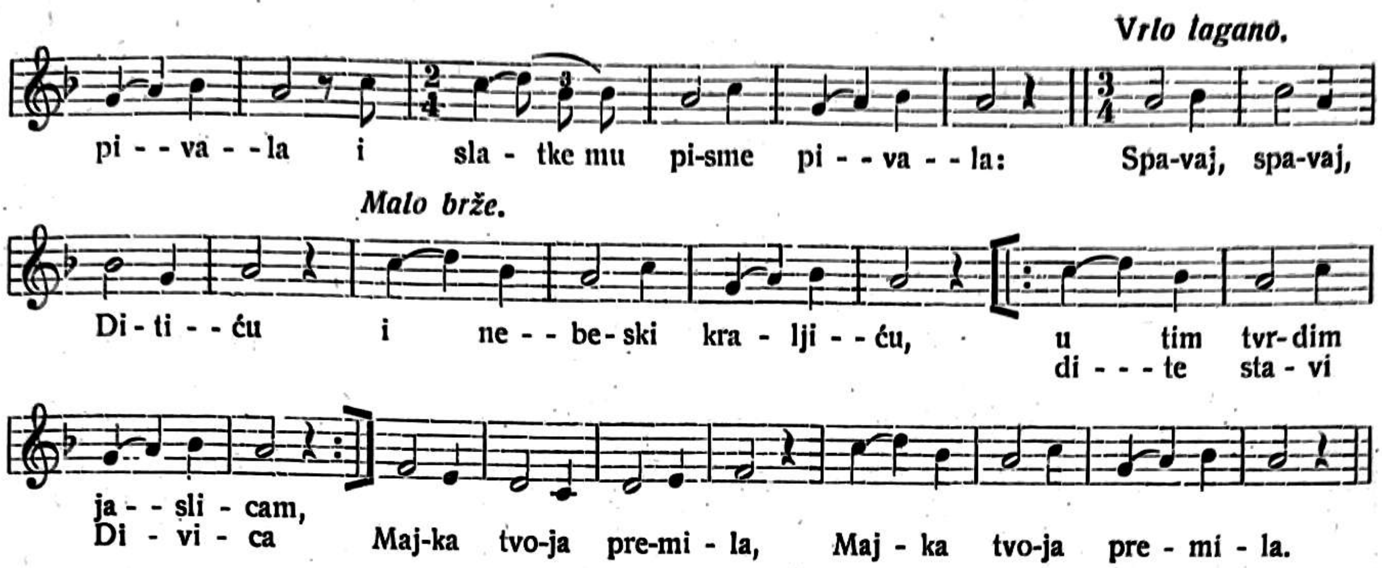

3. Veseli se, Majko Božja.

Adagio e maestoso. Iz Prvić Luke.

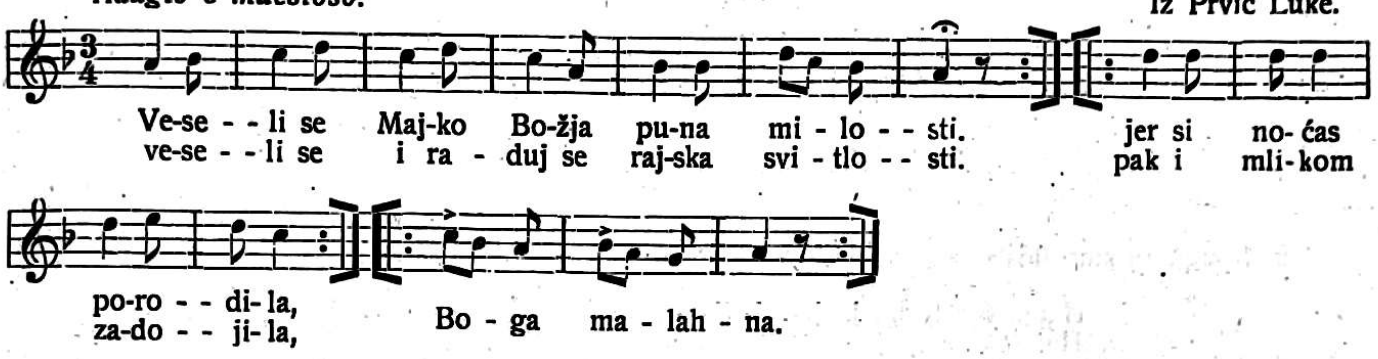

Božićne jačke gradišćanskih Hrvata.

Janko Barlè — Zagreb.

U „Sv. Ceciliji" god. 1917. (str. 149.—156., 181.—187.) pisao sam: „Nešto o crkvenim jačkama ugarskih Hrvata". Htio sam da svrnem pažnju na tu našu zaboravljenu braću, no nisam mnogo uspio. U novije se vrijeme počela naša javnost više zanimati za te Hrvate, iako ne onoliko, koliko bi trebalo. Neka opet i ovaj člančić osvježi spomen na nje, da ih posve ne zaboravimo.

U napomenutom članku progovorio sam u kratko o njihovoj seobi iz stare domovine u Austriju (gdje se već posve ponijemčili) i u Ugarsku te onda poimence naveo sve one pjesme iz zbirki Gjure Vejkovića[1]) (od g. 1807. i 1816.), za koje sam držao, da su njihove. Nekoje od tih pjesama ušle su i u naš glazbeni prilog u uzornoj obradbi Franje Dugana te su tako sačuvane od propasti. Ovajput ću progovoriti samo o njihovim božićnim pjesmama. I te su zavrijedile, da se s njima malko pozabavimo.

1. Vrlo je proširena medju gradišćanskim Hrvatima pjesma: „O goruća ljubav Božja, ka mi vličeš Boga zgora, va jasle polag Betlehema. Človikom postal, vas gol je ostal; ondje zimuje, milo stuguje, naš ljubljeni Zveličitelj". Napjev priopćio sam već u napomenutom članku, a nalazi se s neznatnim promjenama u svim trim izdanjima naše „Citharae octochorde", pa to dokazuje, da su tu pjesmu ponesli gradišćanski Hrvati još iz svoje stare domovine. Ta se pjesma nalazi i u rukopisnoj pjesmarici Luke Milkovića od g. 1838., zatim u pjesmarici Ivana Vimmera od g. 1849., a uvrstili su je i Mihovil Nakovič i Martin Borenić u svoj „Kerštjansko-katolički crikveni jačkar" (1901.).

2. Vrlo je lijepa i proširena medju gradišćanskim Hrvatima pjesma: „Rodilo se je ditešce pustoj hišici, rumen cvetak divojčici, merzloj štalici. Lipo poju angjeli, hvala Bogu na nebi, a mir ljudem na nizini, doli na zemlji." Nalazi se u svim rukopisnim pjesmaricama i u „Crikvenom jačkaru". Pjesma je zavrijedila, da se proširi i u našoj domovini, pa smo je tiskali u našem glazbenom prilogu g. 1917. (str. 28.: „Rodio se Bog i čovjek usred stajice").

3. U Vejkovićevoj zbirci nalazi se još pjesma: „Novo leto j' nastalo, dite se j' obrizalo, ko pred osmimi dnevi, va mesti Betlehemi, štali se j' narodilo, lipo premilo". Ta se pjesma nalazi u sva tri izdanja Citharae s latinskim (Dum Virgo vagientem) i hrvatskim tekstom (Kad Deva Boga rodila). Potiče iz sredovječne himnologije, a poznavaju je i Nijemci i Česi. Gradišćanski Hrvati pje-

[1]) Ne znam čija je zasluga, da su Vejkovića počeli tiskati u „Hrv. crkv. pjesmarici" Veljković, a tako je tiskan i u pjesmarici: „Virgini Matri". Odlični književnik ugarskih Hrvata Mate Merčić (Miloradić) piše mi, da bi se Vejković morao za pravo pisati Vajković.

vali su po istom napjevu i pjesmu na polnoćki: „Poslu hnite o ljudi, ča za čudo se godi, tamo zvan Betlehema, štala rasvićena, a angjeli spivaju, radost imaju.“ Zanimljiva je šesta kitica, da vol i osal Isusa: „lipo griju i od veselja smiju“. Ta se pjesma nalazi i u Vimmerovoj zbirci, a on kaže za nju, da je stara.

4. Vrlo srdačna i priprosta je pjesma, koja se nalazi u Vejkovićevoj, Glogovčevoj i Vimmerovoj zbirci, a pjevala se na blagdan sv. triju Kralja: „Na zlamenje jedine zvezdice, se hitro stanu, va neznanu ino tuju zemlju, z veseljem gredu: Kašpar, Melhior, Boltizar, saki nosi svoj dar, preljubljenomu Marije Sinu“. Herodeš kralj u šestoj kitici „a tim svojim plemenitim gostom ovako veli: Pojte dalje, marljivo iščite dite po seli, kad ga pa vi najdete, njemu se poklonite, dojdite najzad, meni povidat“. Zanimljivo je, da se napjev te pjesme uzdržao i u Bačkoj, gdje pjevaju po tom napjevu božićnu pjesmu: „O Isuse, neba kralju slavni“. Tu je pjesmu udesio za naš glazbeni prilog (1918. str. 25.) Fr. Dugan, a riječi je priredio pok. Vl. Rožman (Kada zviezda divna nebom planu i svoj prosu sjaj).

5. U Vejkovićevoj zbirci još su dvije božićne pjesme. Prva se pjevala na Božić kod večernjice, a prva joj kitica glasi: „Hod'te o grišnici, k Jezušu milomu, ki na slami leži, Spasitelju svomu.“ Druga kod večernjice na novu godinu počinje: „Zdrav bud Zveličitelj naš novo rodjeni, ki si zverhu kraljev sih čisto brojeni“. Ni jedna ni druga nisu zanimljive po tekstu, a i napjev im je bio isti, kao i mnogim marijanskim pjesmama. Pjevale su se naime po napjevu: „O ljubljena mati“. (Gl. „Sv. Cec.“ 1917. str. 153.)

Imam još i stariju zbirku od Vejkovićeve. Ta zbirka pripadala je nekomu Matiji Morovi ću, a potiče iz g. 1774. kako svjedoči natpis na prvoj stranici. (Hoc Libello utor Mathias Morovits, Die 21. Octobris Anno 1774.) Vrlo je oštećena, a sadržaje žalibože samo tekstove bez napjeva.

U toj zbirci je na prvom mjestu pjesma: „Rodilo se je Ditešce“. Tekst je kao i u Vejkovićevoj zbirci, samo su pridodane još dvije kitice povodom nove godine:

»Novo leto vam željimo, zdravo veselo,	Vnogo let vam još željimo zdravo živiti,
Da i' vam zdravo prekonjati Dite ljubljeno.	Malo rodienu Ditešcu verno služiti.
Lipo poju angjeli i t. d.	Lipo poju angjeli i t. d.«

6. Drugu pjesma dosta je neobična, pa je ovdje priopćujem u cijelosti:

Haj, haj, haj, ja, jaj, teci friško ne štentaj,
Haj, haj, haj, ja, jaj, veselo si popivaj,
Šetaj hitro k Betlemu, najdeš radost srcu tvomu
Jednoj gnjusnoj lopici, va živinskoj štalici.

Haj, haj, haj, ja, jaj, svicko (svjetsko) se na kraj,
Haj, haj, haj, ja, jaj, na nebo se ogledaj,
Vidiš angjele leteće, večnoga Boga hvaleće
Da si s njimi zajačiš: Gloria in excelsis.

Haj, haj, haj, ja, jaj, Bog se j' rodil štalici,
Haj, haj, haj, ja, jaj, jur leži na slamici,
Proliva mile suzice, za naše grišne dušice,
Cvetak rože rumene: dragi Sinak Marije.

Haj, haj, haj, ja, jaj, jasli leži ditešce
Haj, haj, haj, ja, jaj, k sebi želji dušice,
Uz njega stoj' oslak, šapom tepli dite volak,
Marija ga gledaše, Jožef mu se klanjaše.

Haj, haj, haj, ja, jaj, ča mu hoćeš ofrovat,
Haj, haj, haj, ja, jaj, i za dare njemu dat?
Željim te i ja ljubiti, tebi va sem ugoditi,
Za te žitak dat, već ti ne znam ofrovat.

Haj, haj, haj, ja, jaj, božićne mu dare daj,
Haj, haj, haj, ja, jaj, s tima najveć ugadjaj.
Simo hote divojčice i se keršćanske dušice,
Glejte Boga štalici, ležećeg na slamici. Amen.

Očito je to pjesma uspavanka (Wiegenlied), pa nam je žao, što nam se nije sačuvao njezin napjev. Taj je sigurno propao, jer nisam na tu pjesmu naišao u nijednoj drugoj zbirci.

7. Iza te pjesme slijedi odmah pastirka pjesma, koja sjeća na naše pastirske božićne pjesme. Pošto nisam te pjesme našao u nijednoj drugoj zbirci, priopćit ću je čitavu. Glasi ovako:

Oh pastiri vi duhovni, ki skerb nosite,
Ki ovčice i dušice Božje pasete,
Vi ste blizu Betlehema, vi vidite Božja sina
Va krušnom kipu.

Vi jur znate, neg povite, kade se j' rodil,
Koga vam je o polnoći angjel nazvistil?
Mi ćemo ga si pojt dičit, lipe dare njemu nosit
Va Betlehem grad.

Najper hote ter ne stojte, rihter s purgari,
Dare nos'te ter polož'te pri tom oltari,
Darujte vi malo dite, ča si s pravicom dobite
Vašem prišestvi.

I vi starci po pravici, zakon deržite,
Prez sramote i strahote, dare nosite!
Mladom kralju na poštenje, vam na dušno zveličenje
Novac ofrujte.

Vi po mladji, ča drimljete, oči zdvignite
Kod čuvari i ovčari se poklonite!
Jure bratac i ti Jankač, zami sobom jedan novac
Z čim ga daruješ.

Hote braci, vi junaci, friško za njimi
Pozdravite mlado dite va Betlehemi,
Kako Bogu se ofrujte, serca vaša mu darujte
Z jednom jabukom.

Divojčice fiolice, čiste rožice,
Hote, glejte lipo Dite, majke divice,
Kako ljubljeni Jezušak, cvate lipo rumen cvetak,
Njega darujte.

Ah kako je lipi cvetak zemlja rodila,
Preželjne rože rumene štala dobila!
Hodi Mare i ti Bare, nos'mo kralju lipe dare
Zelen rožmarin.

Udovice, sirotice, vi se skažite,
To ditešce te divice vi pozdravite,
Znam da drugo ništ nimate, zato mu serce ofrujte
Će, se veselit.

U velikom broju božićnih pjesama gradišćanskih Hrvata, ta je pjesma, iako nije narodna, ipak je sp evana barem u narodnom duhu te bez suvišnog moraliziranja zove naivnim načinom sve staleže (rihter s purgari) i sve ljude, da se dodju pokloniti mladomu Kralju i da mu prinesu svoje darove.

8. U tom rukopisu nalazi se i pjesma „o d d r o b n e d i č i c e“ (Zdravo drobna dičica, vi protulićni cvetki, va vašem porodjenju vekovečni odvetki). Ta se pjesma s neznatnim promjenama nalazi u našoj „Cithari“. Zanimljivo je jedino to, što je zabilježeno, da se pjesma pjevala po napjevu: gugu, gugu, gugu, gu. Kasnije je netko pridodao: Nota Theofili.

9. Pri ruci mi je još i druga rukopisna zbirka, sva je prilika da je i ta pripadala Matiji Moroviću. Još je više oštećena od prve. Zato i nisam mogao pročitati prvu božićnu pjesmu u toj zbirci, koja završava: „Z d r a v b u d i J e z u š, s i h p a s t i r o v p a s t i r“.

10. Druga pjesma počinje: „Č i s t a d i v a M a r i j a je porodila sinka Jezuša, va jasalce ga položila prava mat' njega. Zaspi moja rožica, draga fiolica maljana, ljubljena, zaspi kitica.“ U Vimmerovoj zbirci iz g. 1849. dolazi ta pjesma, a nema više tih nježnih naziva iz bilinskog carstva.

11. Kao primjer božićne pjesme „in Mischversen“ (jedan verz latinski, drugi hrvatski) je treća pjesma. Navesti ću samo nekoliko kitica:

Nobis parvulus iste, rodil se z dive čiste
Omnes gentes plaudite i zato se radujte.

Quem praedixit Gabriel, svidok jest Ezekiel,
Patres gaudent iubilo, da se je to spunilo.

In natali Domini, radost smo mi dobili,
Gaudeamus pariter, prišal je naš Spasitelj.

Salve Jesu mi parvule, mi jesmo dobre volje,
Salve princeps optime, dragi sinak Marije.

Na tu pjesmu nisam naišao u nijednom drugom rukopisu.

12. Tu je napokon kao i u pjesmarici L u k e M i l k o v i ć a i poznata božićna pjesma: „O p a s t i r i, d o b r i č u v a r i g o r i s t a n i t e“ koja se nalazi i u našim Citharama. Ako nisu gradišćanski Hrvati ponesli tu pjesmu još oko g. 1533. iz svoje stare domovine, onda je kasnije postojala bud kakova literarna veza medju njima i nama.

13. U pjesmarici Vida Glogovca (bio je od 1804.—1817. učitelj u Stikapronu — Stinkenbrunn — a od 1817.—1849., kad je umro[1]), u Hrvatskoj Kemlji), nalazi se osim pjesme: „Na zlamenje jedine zvezdice" jačka za polnočku. Ta počinje:

O Betlehem varoš, o zemlja Juda,
Va koj' se j' godala velika čuda,
Spunilo se j' vrime i Božja volja,
Va željnom biše miru sa u krug zemlja.

14. U zbirci „Jačke od svetac", što ju je napisao g. 1838. učitelj u Vorištanu (Hornstein) Luka Milković, ima više pjesama s napjevima, no ti nisu zavrijedili, da se sačuvaju. Takav napjev ima i poznata pjesma: „Danas se j' narodilo ditešce nebesko". To je prijevod sredovječne latinske pjesme: Hodie infantulus prodit orbi natus". Prijevod te pjesme nalazimo već u Krajačevićevim: Molitvenim knjižicama (1640.) u „Pavlinskoj pjesmarici" (1644.) i svim trim izdanjima „Citharae octochordae" (1701., 1723., 1757.), pa nam je drago, da sad znamo, da je bila pjesma poznata i gradišćanskim Hrvatima.

15. Pjesma na novo ljeto: „Vesel'te se si narodi", koja se nalazi u Milkovićevoj zbirci a pjevala se po napjevu: „O Marija se milosti", nije nikako zanimljiva.

16. Isto je i s pjesmom na tri Kralja: „Svetak denašnji svećujmo".

Vrlo odličan orguljaš bio je učitelj u Hrvatskoj Kemlji u mošonjskoj županiji Ivan Vimmer, rodom Ugar. Došao je već pod starost V. Glogovca onamo te je poslije njega preuzeo g. 1849. učiteljsko i orguljaško mjesto. Znao je dobro hrvatski i njemački i bio dobar pjevač. Umro je g. 1886.

Vimmer bio je vrlo marljiv, te si je odmah g. 1849. sastavio više pjesmarica za svaku potrebu, s kajdama i bez njih. Iz njegove ostavine imam sedam takovih zbirki. On je i sam komponirao, a potpisivao se: „regens chori".

17. Zbirka, u kojoj su ponajviše korizmene pjesme, ima na prvom mjestu zanimljivu pjesmu od sv. triju Kralja:

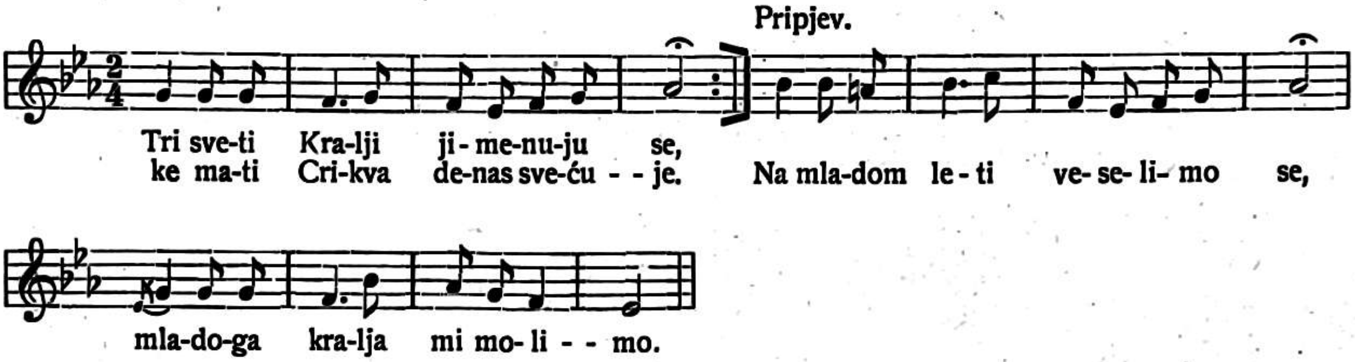

Ki svitlu zvezdu nasledovaše i mladoga Kralja jiskat idoše.
Ka zvezda je nje lipo peljala, svojum svitološćum do Betlehema.
Kadi se je rodil semogući Kralj, merzloj stalici nut polik jasal.
Na ovoj zvezdi bilo j' z verhunca on prelipi kip maloga ditešca.
Deržeć va rukah zlamenja križa, da j' Odkupitelj ovoga svita i t. d.

18. Na završetku ove Vimmerove zbirke ima pet božićnih pjesama. Vimmer povukao je već crte, da napiše napjeve tim pjesmama, no nije to izvršio. Te pjesme nisu zanimljive te su iz novijeg vremena. Spominjem samo početak četvrte, za koju je dometnuo: „more se i na novo leto, ako ljudi krug oltara gredu, jačiti". Pjesma počinje:

„Pozdravljen bud' od sih vernih svita Spasitelj
Jezuš Kristuš, sin Marijin, naš Odkupitelj.
Radujmo se, veselmo se i ofrujmo srce naše,
Spasitelju dragomu, va jasleh ležećemu."

19. Rukopis taj nije potpun te svršava sa početkom pjesme na sv. tri Kralja:

„Od sunčenoga izhoda, tri Kraljići putuju, lipe dare" . . .

Posebni svežčić sadržaje „Božićne jačke". Taj svežčić počeo je Vimmer, „školnik" u Hrv. Kemlji pisati na badnji dan g. 1849. Sadržaje 19 pjesama za božićno vrijeme.

20. Medju tim pjesmama spominjem treću:

Bog se j' rodil Betlehemi, ovo vrime,
Od čiste Dive Marije, Božje ime.
Veselo je ovo vrime, ko se rodi malo dite
Nam na veselje.

I ta pjesma potiče iz sredovječne latinske himnologije, a ima mnogo varijanata i raznih umetaka. Latinski tekst glasi: „Puer natus in Betlehem: hoc in anno". Pjesma je proširena medju Nijem-

[1]) Umro je 7. IV. 1849. Pod starost bio mu je pomoćnikom I. Vimmer. Iz njegove ostavštine vidio sam četiri latinske mise, koje je možda on sam i uglazbio. Mise imaju skraćeni tekst i sve značajke i nedostatke crkv. skladbi XVIII. vijeka. Svakako je značajno, da su se onda medju gradišćanskim Hrvatima izvodile i latinske mise, a dokazuje nam to, da su oni onda imali vješte i spretne orguljaše.

cima, ima ju već i Krajačević, nalazi se u „Pavlinskoj pjesmarici“ i u prvim dvim izdanjima „Citharae“. Evo Vimmerova nam zbirka svjedoči, da nije ta pjesma niti gradišćanskim Hrvatima bila nepoznata.

21. Na ofertorij pjevala se pjesma:

Si ljudi posluhnite, serce vaše zbudite, denas se rodi dite.
Pripjev: Veselmo se, radujmo se,
Roža nam je procvala,
Diva j' Boga rodila.
Ki se je rodil semu svitu na zveličenje,
Kralj nebeski, sega svita Stvoritelj.

22. Peta pjesma počinje:

Poslušajte verno, dragi moji ljudi,
Da se vaše serce, va ljubavi zbudi.
Poglejte Bog leži ubogi jaslica,
Polig njega kleči Marija divica.

23. Prviput spominje se u ovoj zbirci pjesma, koja počinje:

Kada je Divica mila Marija Boga rodila
Položi ga v jaslice, obvitoga va plenice.
Jezuš preslatki, Jezuš moj, serce ti dajem, budem tvoj.

Ta se pjesma nešto promijenjena nalazi i u III. izdanju „Citharae“ (str. 117.): „Kad Deva Boga rodila“. Ima i lat. tekst s istim napjevom: „Dum virgo vagientem“. U prvim dvim izdanjima nema te pjesme. Sravni pjesmu: „Novo leto j' nastalo“ pod br. 3.

24. Vrlo je lijepa pjesma „pred prodikom“, kojoj je pripisan i napjev:

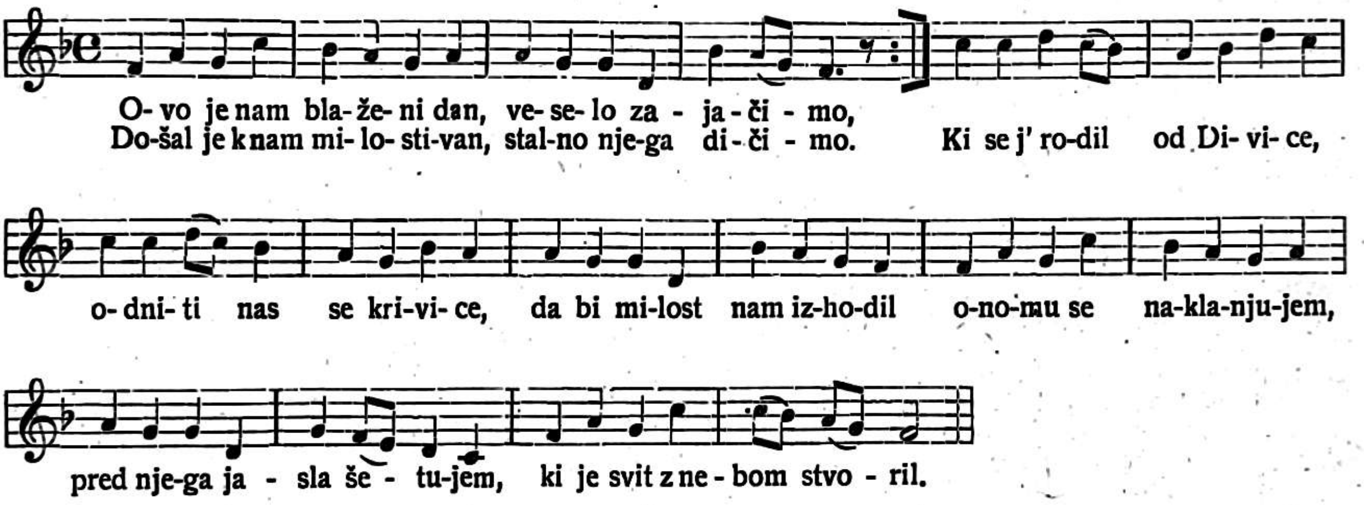

25. Pastorella: „Posluhnite o moji ljubljeni, ča se godaju va Betlehemi“ ima napjev, što ga je složio više u magjarskom duhu sam Vimmer. Druge se pjesme spominju već u drugim zbirkama ili nisu tako važne, da bih ih morao napose spomenuti.

26. Napominjem, da Fran Kurelac u svojim „Jačkama“ napominje medju „Pričama crkovnim“ (str. 189.) jedinu božićnu pjesmu iz Čatara: „Miška, ča stojiš, ovčice brojiš, po brigu?“ Ta se pjesma ne razlikuje mnogo od one, što ju navadja Vl. Dukat u svom članku: „Dvije tri o božićnim pjesmama“ u ovom broju (str. 163.). Jedino završetak je ispao iz okvira božićnih pjesama, a glasi:

„Marica, vstani, ter nam ne brani, jabuku.
Hoćeš dostati va mesopusti Juricu.
Vsaki dan pazi, da te ulovi za ruku.“

Ovoliko sam držao, da je shodno, da progovorim o božićnim pjesmama gradišćanskih Hrvata. Napomenuo sam samo one, koje mi se činile bud s koje strane zanimljive. Na novije pjesme nisam se obazirao. „Crikveni jačkar“, što su ga izdali g 1901. M. Naković i M. Borenić, priopćio je 22 božićne pjesme, a za 8 od njih kažu izdavači, da su stare ili stare hrvatske. Ne će ih biti niti toliko. Od ovih što sam ih priopćio, neke su doista hrvatske. Kako su se ti Hrvati odselili oko g 1533. iz svoje stare domovine u sadanju postojbinu, a nemaju niti danas velikih veza s nama, prije su ih jamačno još i manje imali, to je činjenica, da se kod njih i kod nas nalaze iste božićne pjesme, vrlo važna. Pošto nemamo do sada starijih zbirki od „Pavlinske pjesmarice (g. 1644.), možemo sada prilično sigurno za nekoje pjesme utvrditi, da su živjele medju našim narodom već u ono vrijeme, kad su se gradišćanski Hrvati od nas odselili, a to će biti za deset godina potpunih 400 godina. Ako za koju pjesmu možemo to dokazati, moramo je poštivati kao časnu starinu iz davno minulih vremena. Sveta nam je dužnost, da te pjesme cijenimo i da ih i nadalje sačuvamo medju našim narodom. Tu zadaću vrši naše Cecilijino društvo sa svojim glasilom „Sv. Cecilijom“. Doista časna i rodoljubna zadaća.

U „pripomenku“ svojim „Jačkama“ kaže Fran Kurelac: „Znam, da bi mnogomu, a i meni milije bilo, da sam mogao narodne od nenarodnih oddělit, ali se nije dalo izvesti, er se nikdě medjaši narodne i nenarodne ili učene tobož pěsme tako ne stiču i nekrižaju, kako u naših naseljenikov“. Kad je to teško i kod svjetovnih pjesama gradišćanskih Hrvata, još je teže kod njihovih crkvenih, koje su ponajviše spjevali njihovi orguljaši i svećenici. I doista nema ni u tim pjesmama, što sam ih spomenuo, narodne poezije i narodne duše.

Kako sam već na početku napomenuo, napisao sam taj člančić i zato, da podsjetim našu javnost na udaljenu braću. No neka bude to i njima poziv, da se sjete i oni nas i da pokušaju vezu, što mora da nas veže, što jače utvrditi. Nabrojio sam njihove božićne pjesme u starini, pa očekujem, da će se i medju njima naći koji mladi svećenik ili učitelj, koji će nam opisati njihove božićne pjesme, kako se danas, pjevaju i kako žive u njihovim crkvama i medju narodom. Prilike još nisu takove, da bi već danas, iako bismo vrlo željeli, mogli doći medju nje, pa neka nam se barem oni češće javljaju, da znamo da žive i da se još smatraju živim članom našega naroda.

O pučkom pjevanju u Slavoniji.

Luka Lukić — Slavonski Klakar.

(Svršetak.)

Crkveno pjevanje u Slavoniji ponešto se razlikuje od svjetskoga. Kušati ću ovdje iznijeti, što je najvažnije, da se znade, kakvo je. Obično su učitelji orguljaši, a školska djeca i odrasle djevojke pjevači. Školska djeca u opće dobro pjevaju, samo nešto brzo, dok djevojke nešto lošije pjevaju, ali zato otežu ili razvlače. To je glavna mana njihova. Učitelj svira u orgulje na koru, a djevojke kleče pred oltarom u 2—6 redova (kako gdje) te pjevaju. Važan je samo prvi i drugi red, oni ostali po malo prate pjevanje. Gdje je malo djevojaka, pomaže im i orguljaš s kora, a gdje ih je dosta, on samo počinje, a one pjevaju, da se ori u crkvi, dok on samo svira. Po župama su većinom orgulje, ređe harmoniji, dok su opet u filialnim crkvama većinom harmoniji. Vrlo je lošo pjevanje, gdje nema glazbila u crkvi, skoro bi bolje bilo, da se šuti, nego što se nevaljalo pjeva.

Pjevaju li se u crkvi novije, nepoznate pjesme, pjevaju samo djeca ili djevojke; no ako se pjevaju općenite ili dobro poznate (starinske) popijevke pjeva sav narod u crkvi, pa i stari svijet.

Na polovici kleči počimaljka ili grlovođa, njoj sa svake strane po 3—6 drugarica, koje prate počimaljkino pjevanje svojim grlima, one polažu polažu ili sekundiraju.

U nekim župama bile su u prvom redu dvije grlovođe, pa bi izmjenično pjevale, pogotovu, ako se jednoj desi vratobolja ili promuklost, eto druge odmah tu, i ona je zamijeni. U drugom je redu opet na polovici počimaljka, ali mlađa od one iz prvog reda, a njoj sa strane djevojke-polagalje. Ova iz drugog reda pomaže onima naprijed, a počinje, kad je otpjevanje ili pripjev. Udade li se grlovođa iz prvog reda, dođe ova na njezino mjesto, to se već razumije. A sve djevojke ne puste sasvim glas, kad se pjeva u crkvi, nego se pazi, da se vođačica čuje.

Ako i muški pjevaju u crkvi, neki vode, drugi polažu, da je ugodno slušati, samo je pjevanje muških za oktavu krupnije. Na kraju se gotovo svaka pjesma otegne, a nerazumni narod, još primetne na kraju glas i čega nebi ni trebalo. No to je samo negdje i dosta rijetko.

Desi li se, da je vođačica bolesna, ona druga ne dođe, djevojke bi po tom šutile, ili bi pod sv. misom sve zjačile. U takvom slučaju nađe se već ženska (makar bila i žena iz prikrajka) koja vodi pjesmu. Ovo se pak rijetko dogodi. Stariji župnici vole, da u crkvi sav narod pjeva, pa makar to bilo i po starinski i posve otežući; mlađi župnici i kapelani, a pogotovo mlađi orguljaši žele, da to ide brže, pa tako dođe do kolizije, a često i do svađe. . . .

Stare žene u crkvi pjevaju po svojem. One otežu još i kako, što samo može biti. Kad dođe novi župnik, pa hoće da to zabrani ili ukine, eto tužbe i zamjerke do groba. Ovom se zgodom sjećam g. župnika Tvrdojevića u Drenovcima (kotar Županja), koji se vrlo mučio, dok je to starinsko otezanje i ojkanje u crkvi dokinuo, a trajalo je to više godina.

Imade lijepih starinskih napjeva u ikavštini, što se pjevaju po našim slavonskim župama. Neki su vrlo stari, drugi su puno mlađi, te su udešeni prema Jaićevim „Napivima“. Ovdje ću spomenuti samo vrlo stare pjesme, do kojih sam došao, te ih smjesta zabilježio, da se ne zaborave, a imaju bar priličnu crkvenu melodiju. Evo tih najvažnijih prema crkv. godini, do kojih sam mogao doći: Falu sada uzdajmo, Svet, svet, svet, pivajmo, Zdravo tilo Isusovo, O Isuse uspomena, 13 božićnih pjesama (osobito O ditešce moje drago) Počima se strašna muka, Rascviljena majka staše, Amo sad grišnici, Veliko je sad veselje, Oštri suče, Majko diva, O Marijo zvizdo mora, O Marijo majko mila, O Marijo svitlost Ti si, Poslan bi, Zdravo budi Marijo, Litanije lauretske, Muka Isusova, Hodte slavit u vike. Pusti li se u crkvi, da sav narod pjeva, osobito o Božiću, čuje se stotinu raznih glasova, upravo je ružno slušati. Ako je filial, pa ženske same pjevaju, nitko ih obično ne uči, one pjevaju po svojem. Cifraju napjev pa okreću, da se jedva može razabrati, što se pjeva, a da se oteže, samo se po sebi razumije. Poznatu pjesmu: „Marijo o mili glas,“ pjevale su ženske u brodskoj okolici tako, da se ne može reći kako. Ovdje ću za spomen taj napjev ubilježiti, da se vidi, kako narod lijepi napjev iskrivi:

30. *Vrlo otezito.* Iz god. 1920.

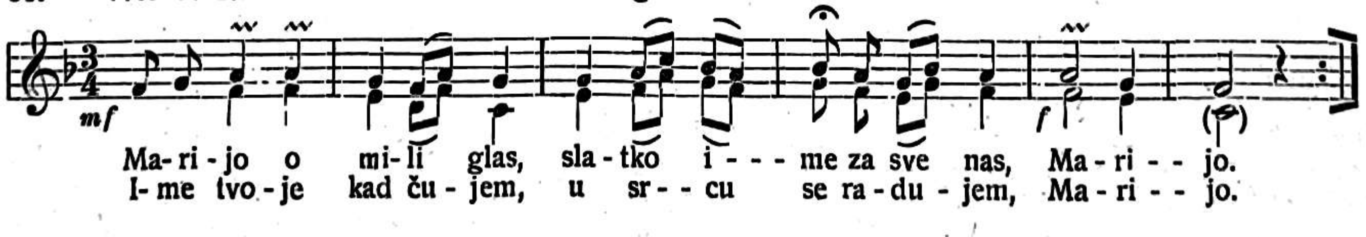

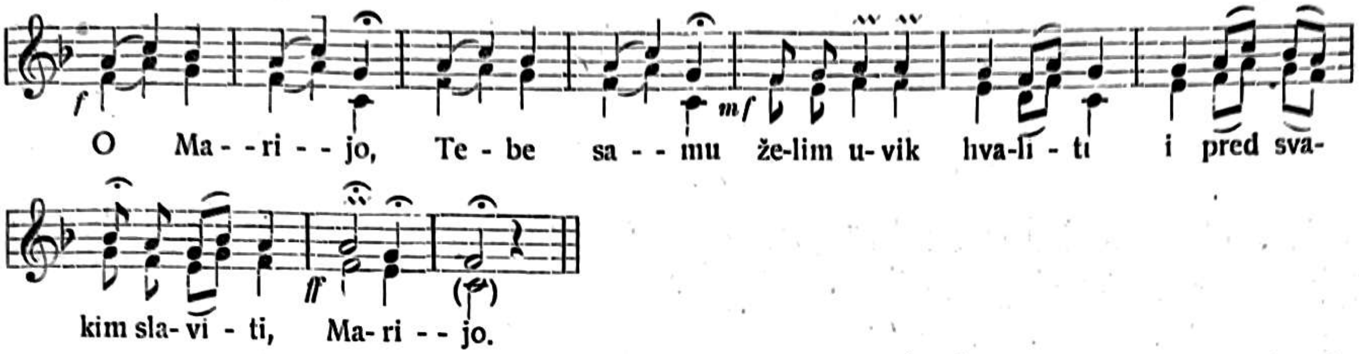

Sasvim naravno, da bi trebalo tako šta zabraniti i ukinuti, ali i to ne ide na prečac, već malo po malo. Ne može se pjevač, odnosno orguljač niti svijetu zamjeriti, da nigda ne svira stare napjeve, nego ih treba malo po malo novima zamijeniti. Najprije bi trebalo nove arije naučiti, onda ih malo po malo uvađati, dok se napokon sasvim ne učvrste u narodu, pa će i ostati. Zato treba volje, sposobnosti, dara i više godina. Za godinu dvije se ne dade puno uraditi. Sjećam se, kako sam uveo u crkvu pjesmicu „Ptičice lijepo pjevaju", Najprije sam (g. 1906.) pjevao je sam nekoliko puta. Školska su je djeca ubrzo naučila, djevojke tražile, da i njih naučim, te su brzo tekst napisale i naučile pjevati. Tečajem godina naučio je i ostali narod, te mu je to mila pjesmica. Sad, kad se desi, da je hotimice ne pjevam u Adventu, govore: „Dajte, gospodine da pjevamo onu od ptičica, baš nam je draga." Naravno, da im to za volju učinim. Tako je i još s nekim pjesmama, što smo ih uveli medju narod, a sviđaju mu se.

Gotovo tako kako prati narod svjetovno pjevanje, prati i crkveno, samo se opaža, da pada glasom, vrlo rijetko, da će podići glas. Tu treba dosta muke i vježbe, da se to ne događa, pa ipak se desi. Pjesme bržeg tempa, ne voli naš narod, jer veli, to je marš (koračnica) a nije za crkvu; npr. pjesmu „Do nebesa nek se ori", pa ako je i pjeva, ide to sporije. Kao što nije dobro, da se sporo pjeva, nije lijepo ni prebrzo, u tom se treba držati zlatne sredine: ne sporo, ali ne ni brzo, onda se lijepo i ugodno čuje. Kod pouke mladeži u crkv. pjevanju valja paziti da se dobro naglasuje i da se riječi pravilno izgovaraju. U jednom selu npr. otpijevaju djevojke pod svetom misom, pa se čuje ovaj odgovor: „Ek tom Spiritôjto". Još bi pjevanje bilo prilično, ali riječi — da se nasmiješ. Dakako, da je prostom narodu teže izgovarati tuđe riječi, ali vježbom se i to dade postići.

Nije dobro, da se mladež uči sad jednu sad drugu pjesmu. Bolje je, koja se prihvati učiti, da se do kraja nauči, pa nek se pjeva pravilno, čisto, dobro i lijepo. Kod obuke moraju se i starije pjesme ponavljati, da se ne zaborave. Mladež obično lagano pjesme nauči, ali ih malo po malo zaboravi, te ne znaju, jesu li to učili ili nijesu. G. 1918. imao sam 10 dobrih pjevačica u 4. razredu pučke škole. Po njihovoj želji naučio sam ih sve Marijanske pjesme njih 30 na broju (Molitvenik str. 321—340.) Išlo je to dobro i brzo uz gusle, poslije škole. Ja sam uživao, a djeca se veselila. Ovoga ljeta kušao sam opet neke od tih pjesama s njima pjevati (sad su već u redu) ali gle, nije išlo; one su te pjesmice zaboravile, jer ih nismo ponavljali. Morao sam ih iznova uvježbati.

Dobro, da se djevojke nauče same pjevati svaku pojedinu pjesmu, jer kad se dogodi, da je orguljaš bolestan, promukao, ili inače ne može pjevati, da ga mogu zamijeniti. Crkvene pjesme ne treba, da se pjevaju sitno, nego srednje, da može svako grlo, koje je za pjesmu pomoći. U tu svrhu neka bi se kretalo od *c* do *e*, to je dosta; prekrupno ili presitno nije dobro ni za muške, ni za ženske pjevače.

Napomenuo sam, da narod prati crkv. pjesme gotovo isto onako, kako i svjetovne. Da se to bolje vidi, evo jedan primjer.

31. *Umjereno.* (Walinger.)

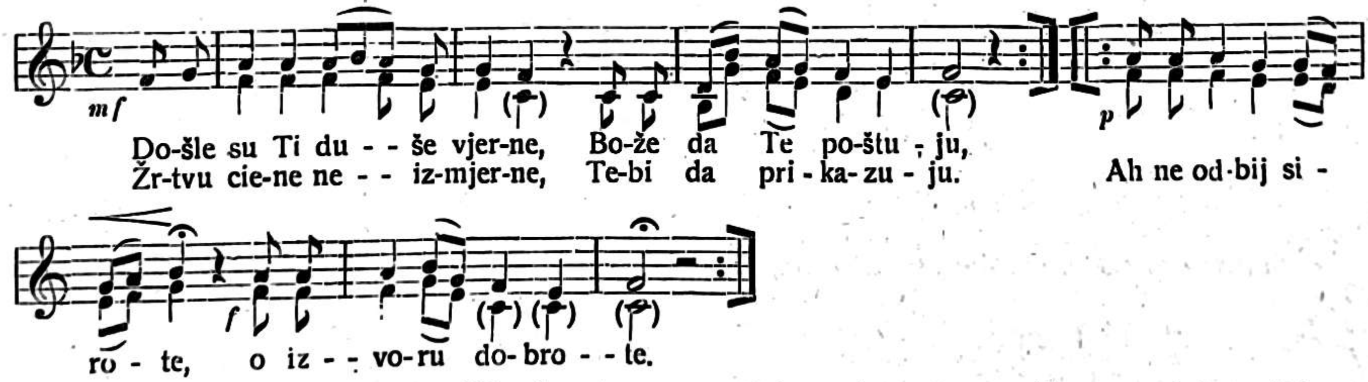

Uzme li se n. pr. koja cecilijanska pjesma, narod je prati po svom načinu, evo kako: „Zdravo sveti sakramente".

32. *Polagano.* Str. 87. (Žganec)

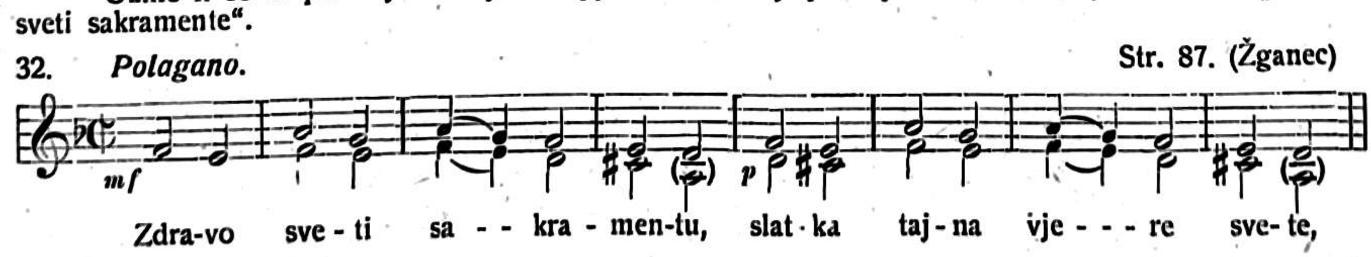

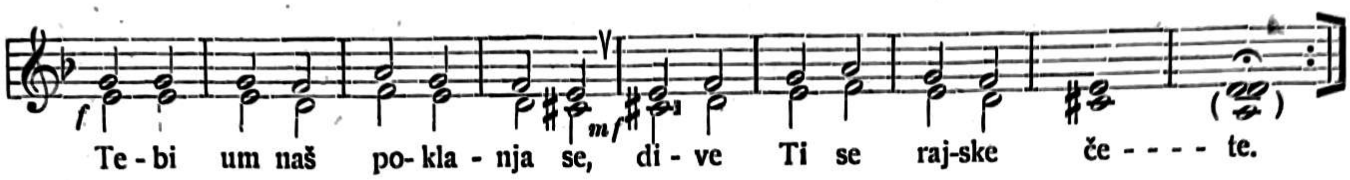

Što se tiče koral. pjesama, spomenuti mi je, da ih svijet teško prime i prihvaća, ali će već malo po malo ići. Narod ih zove mrtvačkim pjesmama, što su neke u molu, pa su zbilja tugaljive. Učeći i vježbajući škol. djecu ide to, ako i sporo, jer je dječja pamet sabrana oko pjesme, dok djevojačka ide širom, pa se ne pazi, dapače su i rastresene.

Učeći te pjesme po „hrvatskoj crkv. pjesmarici" neka se ide od lagljega težjemu, a svaka pjesma nek se podijeli na više odjela prema motivima, pa će to već ići. Dobro je, da se pjesme uče prije, ili bar u ono vrijeme, kad će se i pjevati, tako da kad dođe Advent ili Uskrs, već su pjesme tu. Kojiput se ponove, pa se odmah i u crkvi pjevaju. Za svoju porabu i za crkvu izvadio sam iz „Hrv. crkv. pjesm." 32. pjesme, te ih češće pjevam u školi i u crkvi, te se uzdam, da će se one bar za 5—6 godina sasvim udomiti u crkvi i neće se dati više istisnuti. To su po redu ove: 1. Sad će počet' žrtva sveta. 2. Pred Božanstvom Tvojim. 3. Bože velji, koji vladaš. 4. Na dan sudnji. 5. S Bogom ostaj. 6. Zlatnih krila. 7. Ptičice lijepo pjevaju. 8. O mladice. 9. Zdravo Djevice. 10. U to vrijeme godišta. 11. O djetešce moje drago. 12. Narodi nam se. 13. Narode moj židovski 14. Svaka duša. 15. O Isuse, ja poznavam. 16. Dobri Kriste. 17. Uskrsnu Isus doista. 18. Uskrsnu Isus danas nam. 19, Ave Jesu (Hvaljen Isus). 20. Oj jezici (Pojte usne). 21. Zdravo sveti sakramente. 22. Sveta hostija. 23. Srcu Isusovom, 24. Marijo majko ljubljena. 25. Zdravo nado. 26. O Marijo za nas prosi. 27. Zdravo Dijevo čista. 28. Lurdskoj Gospi. 29. Djevice nevina. 30. Dojdi Duše presveti. 31. Zahvalnica. 32. Način odgovaranja pod sv. misom. — Ovdje imam još nešto spomenuti: U crkvenoj pjesmarici pjesme su lijepo poredane i vrlo dobro harmonizirane. G. prof. se Dugan trsio da pratnja bude što ljepša, ali ipak ne preteška. I postigao je krasan uspjeh! Već samo sviranje onih divnih melodija, diže čovjeka iznad svagdašnjih misli k Gospodinu Bogu. Pjesme su složene četveroglasno za mješoviti zbor bez pratnje (a capella), a mogu se i jednoglasno upotrijebiti uz pratnju orgulja ili harmonija. . . . Naš narod voli osobito dvoglasno pjevanje, pa ga najviše i rabi u životu, vani, a i u crkvi. No to crkv. pjevanje jest na nekim mjestima vrlo oprečno krasnoj Duganovoj (umjetnoj) harmonizaciji pjesama, te ne pazeći u crkvi na ovo spomenuto, dolazi se do tako silne disharmonije, koju ni jedno uho ne može podnijeti, ako je išta zdravo. Za primjer ću ovdje navesti kraću pjesmicu Ave Jesu (str. 80) da se to vidi.

U Duganovoj obradbi glasi ovako dvoglasno (bez dol. dionica).

33. *Andante.* R. Taclik.

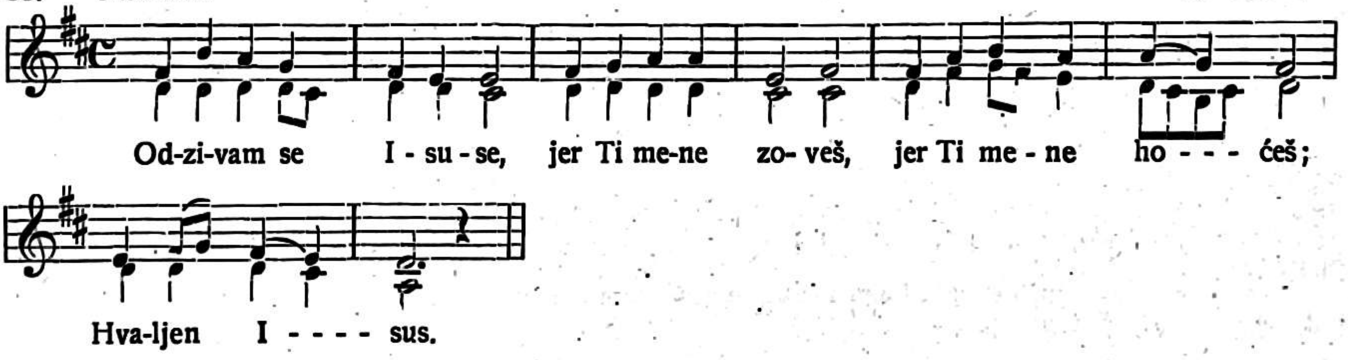

Narod prati taj napjev ovako (dvoglasno)

34.

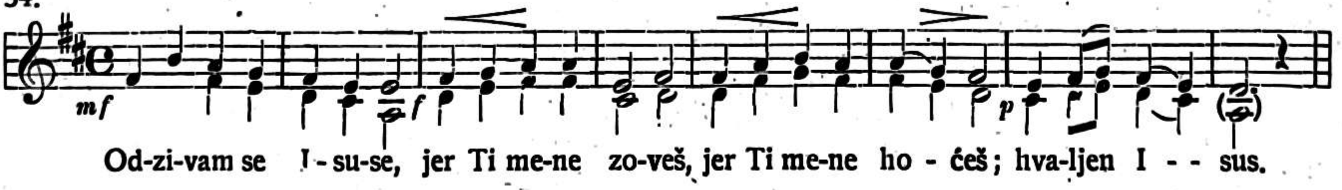

Složimo to oboje u jedno, te svirajmo, dobiti ćemo ovo:

35.

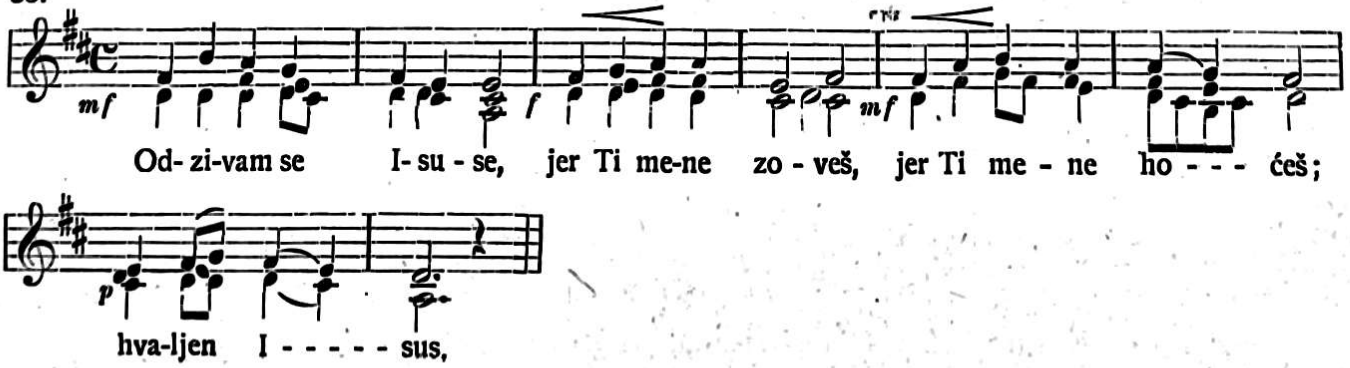

Bili koji čovjek mogao reći, da je ovo lijepo, osobito u 2. 4. 5. i 7. taktu? Zato se na ovo mora osobito i dobro paziti. Ako narod pjeva unisono, dobra je, pače vrlo dobra harmonizacija u hrv. crkv. pjesmarici, i ona se može svirati, no počne li puk u crkvi polagati, mora biti pratnja sasvim drukčija, naime bez četverozvuka, jer ga narod ne voli, nego voli jednostavnu glazbu i pratnju u trozvucima, dok ne trpi disonance. Napomenuti mi je još samo ovo: U ovoj raspravici gledao sam jedino i samo na pučko ili narodno pjevanje, kako naime narod pjeva, a ne na to, kako bi on imao ili morao pjevati.

Primjere za pjevanje uzeo sam lakše i kraće, i to radi mjesta u listu i radi karakteristike pjevanja. Mislim, da me svatko razumije.

Koncerti u Zagrebu.

Lujo Šafranek-Kavić – Zagreb.

Posljednje sedmice prošle sezone, donijele su nam niz koncerata, koje još nismo imali prilike da zabilježimo na ovome mjestu. Zagrebačka filharmonija završila je svoj repertoir sa tri koncerta, interesantna po sadržaju i odlična po izvedbi. Kod XXV. Matineje, dirigent g. Jozefović, bila su iznesena tri domaća noviteta. G. D. Hržić pjevao je popijevku „Jablanovi“ od Jozefovića uz pratnju orhestra. To je kompozicija sa mnogo boje i štimunga, koja je već kod prve izvedbe sa klavirom vrlo uspjela. Izveo je nadalje „Proščenje“ za bariton i orhestar po Domjanićevoj kajkavskoj pjesmi od pisca ovih redaka. Iza toga slijedili su ženski zborovi s orhestrom od Jozefovića: „U ženskom kolu“ (Oj djevojko, Lepa Mara). Kolašice sa gđicom Lj. Radoboj kao solisticom zvučno su otpjevale ove u narodnom stilu napisane i karakteristično instrumentirane popijevke. G. Jozefović vlada sa svim bojama i sredstvima izražaja u orhestru. Osim toga dirigirao je g. Jozefović reprizu Vit. Novákove sinfonijske pjesni „U Tatrama“. — Kod XXVI. Matineje iznio je g. Baranović kao dirigent dve premijere. Čajkovskoga IV. sinfonija, nejednaka u vrijednosti svojih stavaka, preteča je snažnim kasnijim autorovim remekdjelima. Plemenitom prvom, osjećajnom drugom i duhovitom trećem stavku (skroz pizzicato) nije ravan četvrti, ponešto bučni stavak (varijacije na rusku temu). Suptilna francuska moderna kompozicija je predigra III. činu opere Ariane et Barbe-Bleue od Paul Dukasa. Repriza Čajkovskoga grandiozne uvertire 1812 djelovala je snažno kao uvijek. Kod posljednje, XXVII. Matineje nastupio je naš pianista Svetislav Stančić, koji je u uzornom predavanju uz saradnju orhestra (dirigent g. M. Sachs) iznio Lisztov Danse macabre, građen na temi „Dies irae“. Uz tehničko savršenstvo g. Stančića valja istaći interpretaciju, koja se je sa interpretacijom dirigenta stopila u jedno, tako da je ovo velebno djelo doista savršeno izvedeno. Osim toga iznio je orhestar reprizu Berliozove buntovne „Fantastičke sinfonije“ sa jednakom plastičnom izražajnošću kao kod prve izvedbe.

Hrvatski glazbeni zavod nastavio je sa svojim intimnim večerima. Kod XVIII. Int. večeri iznijeli su supruzi Pečić-Strozzi savršeno program „Lijepih popijevaka“ od domaćih, francuskih, njemačkih, talijanskih i ruskih autora i pokazali su da i popularne, mnogoput otpjevane popijevke u oplemenjenoj, umjetničkoj interpretaciji mogu zaista da budu lijepe. — Kod XIX. Int. večeri opetovali su „Intelektualci“ pod svojim energičnim mladim dirigentom g Matzom svoj ovogodišnji koncerat sa djelima od Mokranjca, Matza (Suita Faun) i Lajovica, o kojem smo već potanje izvijestili. XX. Matineja bila je posvećena modernoj talijanskoj popijevci i klavirnoj muzici (Castelnuovo-Tedesco, Malipiero, Casella i Pizzetti u izvedbi gđe Quinz-Berndorf i prof. H. Mihalovića). — XXI. Veče upoznalo nas sa savremenom englezkom popijevkom i komornom muzikom. Taj koncerat pokazao nam je, da sud, da su Englezi nemuzikalni, danas više nije opravdan. Među izvedenim djelima od Bantocka, Baxa, Gossensa i Blissa, našli smo mnogo njih, koja odavaju invenciju, duha i spremu, a autori traže očigledno originalni, individualni izražaj. Popijevke predavala je gđa A. Koščević-Badalić, teški klavirni part bio je povjeren g. Smodeku, dok su komorna djela izvađali članovi filharmonije. — Domaći autor došao je do riječi kod XXII. Intimne večeri. Ženski vokalni kvartet gđica Faller-Radoboj-Ožegović-Makanec izveo je A. Dobronićeve „Jugoslavenske pučke popijevke“, karakteristično obrađene u poznatom majstorstvu autora na ovome polju za mali ženski zbor i klavir. Ta je zbirka i tiskana, pa kako je namjerice lako pisana, možemo da ju toplo preporučimo svim ženskim zborovima i školama. — Svetislav Stančić iznio je kod XXIII. večeri u proćućenoj i dubokim duhom proučenoj interpretaciji J. S. Bacha: Četiri predigre crkvenim kantatama u vlastitoj preradbi, o kojima smo već govorili, Koral „In dulci jubilo“ i Siciliano u preradbi M. Zadora, velebnu kromatičku fantaziju i fugu, te uz pratnju gudalačkoga orhestra Koncerat F-mol za klavir. — Posljednje, XXIV. veče donijelo je repeticiju programa „Stravinski“ u interpretaciji supruga Maja de Strozzi–Bela Pečić, koji su si stekli svojim radom neprocjenivih zasluga jednako na polju promicanja modernih domaćih i stranih autora, kao i u cilju podizanja općega koncertnoga niveaua propagiranjem savršeno dotjeranih stilskih programa. Naročitu hvalu dužan je ovim umjetnicima Stravinski, kojega su kod nas predstavili i popularizirali, time upoznali publiku sa njegovim stilom i pripravili je na njegova veća djela. Kao prvo ovakovo djelo izveden je u kazalištu balet „Petruška“, koji je vrlo uspio. Razumije se, da na tome uspjehu participiraju i izvađači (g. Baranović kao dirigent i braća Froman kao regiseri i interpreti glavnih uloga), koji su priredili izvedbu najviših kvaliteta.

Od priredbi vokalni udruženja valja zabilježiti dotjeranu izvedbu „Lisinskoga“, koji je pod dirigentom g. Baranovićem u prvostolnoj crkvi uzorno lijepo pjevao remekdjelo G P. da Palestrinae „Missa Papae Marcelli“ i time dostojno zaključio svoj pošlogodišnji rad, posvećen klasičnoj talijanskoj vokalnoj muzici. — U velike iznenadio je dobrom kvalitetom izvedbe prvi nastup Hrv. pjev. društva „Slobode“ nakon mnogogodišnje pauze. G. R. Matz nanovo je zbor organizirao i uvježbao program

domaćih autora s toliko spreme i uspjeha, da je time ovaj zbor stupio u redove naših najboljih zborova. Kod ovoga koncerta izvadao je kvartet Miranov-Dorfer-Gruber-Žepić na zadovoljstvo Tkalčićev „Petit Quatuor à cordes". Veliki umjetnički užitak pružio je kazališni zbor, koji je priredio matineju i iznio djela od Borodina i Baranovićev svježi i duhoviti zbor „Vragolije". Početkom maja posjetila nas je beogradska pjevačka družina „Stanković" koja je pod ravnanjem g. S. Biničkoga priredila dva vrlo uspjela koncerta i izvađala isključivo Mokranjčeva djela. Zbor ozbiljno shvaća svoju zadaću i ima dobrih kvaliteta. Tokom prošle sezone posvetio je „Stanković" sva svoja četiri koncerta u Beogradu Mokranjcu i iznio gotovo sva djela ovoga zaslužnoga narodnoga skladatelja. Ovime aludirao je Stanković proslavi uspomene na Mokranjca, koja je kulminirala u svečanom prenosu njegovih kostiju iz Skoplja u Beograd koncem septembra.

Od solista priredile su u razdoblju, o kojem je riječ, jedini koncerat dve naše zemljakinje, koje živu u Parizu i tamo djeluju kao pjevačice. Gđica Z. Novak, umiljati, laki, zvonki sopran, polučila je svojim čistim pjevanjem jači uspjeh od svoje drugarice, gđe Lix-Pavlaković, čiji bi bogati glasovni material iziskivao još temeljito školovanje.

Napokon valja spomenuti četiri zaključne učeničke produkcije u Muzičkoj Akademiji, kod kojih su vanredno dobre rezultate pokazale škola za guslanje g. prof. Humla i za klavir gg. Stančića i Ličara. Lijepo zadovoljili su učenici pjevačke škole prof. Reizera i glasovirske škole gđe Geiger-Eichorn i g. Krautha, dok se škole za solopjevanje gđa Eder-Bertić i Streim nisu svojim metodama i rezultatima uspjele na visinu ostalih škola.

* * *

Za novu sezonu 1923/24. pripravljaju naše dve glavne koncertne institucije, Zagrebačka filharmonija i Hrv. Glazbeni Zavod, bogati program rada. Dok Filharmonija još nije objelodanila svoj program, Glazbeni Zavod istupio je sa sistematski izrađenim nacrtom, kojemu je misao vodilja, da našu publiku u dostojnoj, iako nepretencijoznoj izvedbi upozna sa što više u Zagrebu još neizvedenih djela najuspješnijih autora svih kulturnih nacija, i sa onim djelima starijih majstora sve tamo do klasika, koja se rijetko ili nikada ne izvađaju. Iz improviziranih početaka prije 3 godine razvio je Glazbeni Zavod, glavnom zaslugom aranžera g. prof. dr. A. Schneidera, svoje koncertne priredbe postepeno već tako daleko, da ove sezone može da izradi sistematski program, a do godine moći će, kako se nadamo, svoja nastojanja proširiti u tom smjeru, da se što više podigne i niveau izvedbi do neosporno umjetničke visine. Jedan važni indirektni uspjeh rada Glazbenoga zavoda leži u tome, što su se ustrojila dva stalna komorna udruženja, dok do sada nismo imali ni jednoga, a upravo to osjećali smo kao najveći manjak u našem muzičkom životu. Jedno od ovih udruženja, sa guslačem g. Aranyem na čelu, koji je prošle sezone kao solista imao zamjerni uspjeh, te sa gg. Graf, Arani i Fabbri, tek treba da upoznamo, dok se je drugo udruženje, kvartet Miranov—Žepić (Miranov-Dorfer-M. Žepić i St. Žepić), predstavilo kod I. Intimne večeri 5. X. izvedbom Schubertovih djela: kvarteta A-mol Op. 29. i velebnoga kvinteta C-dur Op. 163.; kao drugi cellista pridružio se je g. R. Matz. Ovi mladi učenici gg. Humla i Tkalčića pokazali su mnogo dobrih kvaliteta, tehničke kulture i razumijevanja za komorni stil i bez sumnje će daljnjim savjesnim zajedničkim radom polučiti lijepe rezultate. — Zagrebačka filharmonija priredila je svoju I. Matineju 7. X., kod koje su sudjelovala dva mlada domaća umjetnika 20-godišnji guslač Braca i 17-godišnji pianista Duško Jovanović. Braca izvađao je Čajkovskoga koncerat za gusle s orhestrom, te manje kompozicije od Elgara, Beethovena, Sains-Saënsa i Kreislera i pokazao je da već danas posjeduje kvalitete svjetskoga umjetnika i savršeno čistu tehniku lijeve i uzornu lakoću desne ruke. Dok i u pogledu individualnosti i snage dozrije do muževnosti, može sa sigurnošću da računa na svjetski uspjeh, kako ga je svojim nastupima u Londonu već pripravio. I kod ovoga mladoga guslača ima velikih zasluga njegov učitelj prof. Huml. Duško, koji je izvađao Čajkovskoga teški i efektni koncerat za glasovir sa orhestrom, imati će da svoju spremu još znatno dotjera, da dosegne visinu svojega starijega brata. Orhestar sarađivao je pod ravnanjem g. Sachsa u uzornoj plastici sa solistima.

Od stranih gostiju priredio je omiljeli Čehoslovački kvartet Zika dva koncerta sa djelima od Dvořaka, Jiraka, Suka, Haydna, Beethovena i Ravela, kod kojih smo se upoznali sa modernim češkim i francuskim djelima, a uživali smo u jednako dotjeranoj izvedbi klasika. — Interesantno veče priredio je francuski kompozitor g. Lucien de Flagny, koji je 6. X. uz saradnju koncertnoga tenoriste g. W. Gwina u popularnom predavanju prikazao razvitak francuske popijevke od XII. do XIX. stoljeća, pučke i umjetničke, iznijevši onaj supstilni, profinjeni, specifično francuski duh, koji slavi svoje uskrsnuće u modernim francuskim autorima.

Tenorista g. Rijavec priredio je veče opernih arija (uz klavir g. Jozefović), koje se je pretvorilo u triumfalno slavlje za omiljeloga pjevača. Vokalni koncerat Krakovskoga akademskoga zbora, iako je imao više karaktar intimne studentske priredbe, imao je svoju vrijednost, što nas je upoznao sa interesantnim dirigentom, poljskim skladateljem g. M. Swierzyńskim i nizom poljskih vokalnih kompozicija starijega datuma.

Već sada puni su oglasni stupovi sa plakatima, koji oglašuju koncerte, među njima ima zvučnih imena. G. Trpinac otvorio je novu koncertnu poslovnicu. Po svemu izgleda da će započeta koncertna sezona u Zagrebu biti vrlo živahna.

Iz hrvatske glazbene prošlosti.

In medio virtus.[1])

Dr. Josip Mantuani — Ljubljana.

Vrlo zanimljivo pitanje pokrenula je „Sv. Cecilija“: o skraćenim liturgičkim tekstovima. (1923. str. 111. sl.)

Povod tomu je članak g. Ivana Ocvirka, skladatelja i marljivog istraživatelja hrvatskih glazbenih spomenika, koji je opisao dva kantuala franjevačkog samostana u Sinju. Vrlo smo zahvalni piscu, što je priopćio i svoja opažanja glede liturgičkog teksta.

No moramo, da i opaske i nagadjanja g. Ladislava Gugulića (Sv. C. 1923. str. 142. sl.) zahvalno kvitiramo, jer pospješuju rješenje tog ne baš lakog pitanja. Za uporabu kompozicija kod službe Božje je to povjesno pitanje bez praktičnog znamenovanja; no nije neznatno za proučavanje povjesnog razvoja crkvene glazbe.

Pitanje: da li su skraćivali liturgičke tekstove u prošlim vremenima ili ne, ne može se definitivno riješiti na temelju dvih ili više provincijalnih kantuala. U tu svrhu treba da se pribire gradivo, da se savjesno proučava i opisuje sa svom modernom akribijom. Kod proučavanja moći će se tu i tamo ustanoviti načela, po kojima je skladatelj skladao svoje umotvore te ih priredio za uporabu kod javnog bogoslužja. Na osnovi takovih studija moći će se izvoditi zaključci, koji će biti historično pouzdani. Dok nemamo u rukama sakupljenog i proučenog gradiva, moramo biti vrlo oprezni kod zaključivanja. Često nam se čini, da ne može biti drugojačije, nego mislimo, no ako potanje stvar proučimo, uvidjet ćemo, da naši zaključci općenito ne vrijede. Ako n. pr. g. Ocvirk navadja, da su liturgički tekstovi, a s njima i glazba skraćeni, ima bez dvojbe pravo za kantuale, što ih je opisao, jer tu njegovu tvrdnju potvrdjuju oba rukopisa.

No i opažanja g. Gagulića zaslužuju pažnju glede opisanih kantuala. Možda nije Knežević samo slučajno napisao jedan Kyrie, dva Christe i opet jedan Kyrie, dakle alternatim medju svećenikom i ministrantom.

		Sacerdos (chorus clericorum):	Ministrans (chorus laicorum):
I.	1.	Kyrie	——
	2.	——	Kyrie
	3.	Kyrie	——
II.	1.	——	Christe
	2.	Christe	——
	3.	——	Christe
III.	1.	Kyrie	——
	2.	——	Kyrie
	3.	Kyrie	——

Nastaje pitanje, da li je to načelno i namjerice tako uredjeno ili je to samo slučaj? Na temelju prvog rukopisa (str. 111.) i prema podacima g. Ocvirka bismo mogli zaključiti, da je to samo slučajno. Ako pako uzmemo drugi rukopis (str. 112.) nismo više tako sigurni. I kod mise u hrvatski jezik ima doduše od prvoga Kyrie samo jedan „Gospodi pomiluj“, od Christe dvaput „Hriste pomiluj“, a od zadnjeg Kyrie jedan „Gospodi pomiluj“, no izuzevši prvi „Gospodi pomiluj“ ti su zazivi tako uredjeni, da ne možemo kazati, koliko ih zapravo ima, n. pr. „Hriste, Hriste, Hriste pomiluj, Hriste, Hriste, Hriste pomiluj, pomiluj, pomiluj!“ Kod mise u hrvatskom jeziku ne možemo se oslanjati na to, da su tekst znali na pamet svi pjevači. Zato se ne može kazati, da li je taj poredjaj teksta načelan ili slučajan, da li je učinjen namjerice ili je to časovita dosjetka skladateljeva.

Ako uzmemo, da je poredjaj u kantualima sinjskog samostana načelan, onda bismo morali smatrati raspored teksta za alternatimsko pjevanje. U tom slučaju bilo bi razumljivo, da počinju pjevači figuralnog dijela kod „Gloria“ sa „Laudamus te“. Prvi stavak poslije intonacije: „et in terra pax hominibus“ mora, da je pjevao netko drugi, a zbor je započeo sa: „Laudamus te“. Trebalo bi tačno ustanoviti, da li je bilo to načelo doista dosljedno izvedeno. U tu svrhu trebalo bi tekst potanko pregledati i proučiti i ustanoviti, u kojim se razmacima mijenjali zborovi. No to čini se, da se nije mislilo. Kad bude čitav tekst metodički pregledan, znati ćemo, da li je tekst u napomenutim dvim kodeksima razdijeljen po stalnim načelima ili nije.

Ako se doista dokaže, da je tekst namjerice tako razdijeljen, nastaje pitanje: tko je pjevao one dijelove, kojih nema u figuralnim partijama sinjskih kantuala? U nekojim samostanima osobito u starije vrijeme, pjevali su samo redovnici (oci, klerici i braća). Ti su bili često podijeljeni u dvije partije: u klupama prezbiterija na desnoj i lijevoj strani žrtvenika, kako je još i danas običaj u našim primorskim gradovima, gdje je prevladjivao talijanski uticaj. Još i danas pjevaju tako pjevači-laici u primorskim gradovima, dok orguljaš na koru sam sprovadja njihovo pjevanje. Tom uredbom je jasno izražena funkcija crkvenog zbora, koji ima da zastupa crkvenu općinu u koliko sama ne učestvuje kod pjevanja. Drugi poredjaj bio je taj, da je prvi skup pjevača bio u prezbiteriju, a drugi na koru kod orgulja. U tom slučaju izvodili su pjevači u prezbiteriju koralne dijelove, a figuralne dijelove pjevali su pjevači na koru — alternatim. Prema tomu imali su pjevači za iste kompozicije dva kantuala, recimo svezak *a* i svezak *b*. Svezak *a* sadržavao je dijelove u gregorijanskom koralu, a svezak *b* partije figuralne kompozicije. Možda da je bilo i u Sinju tako uredjeno. Svakako zaslu-

[1]) Gl. I. Ocvirk: „O. Petar Knežević i dva kantuala franjevačkog samostana u Sinju“ i L. Gagulić: „O. Petar Knežević i skraćivanje liturgičkih tekstova“.

žuje pažnju to, što je g. Ocvirk istaknuo, da se nalazi na završetku svake glazbene fraze znak |—|; koji označuje nedvojbeno generalnu pauzu za vrijeme, kad se imao pjevati slijedeći dio teksta koralno. Možda se nadje medju starim samostanskim muzikalijama još i svezak *a* s koralnim partijama. Nije isključeno i to, da su pjevali u presbiteriju jednostavno iz koralne knjige gregorijanski koral alternatim s pjevačima na koru.

Pripominjem, da sve to vrijedi samo onda, ako se može dokazati, da je tekst namjerice tako podijeljen. I taj dokaz, opetujem, vrijedio bi samo za ta dva kantuala. Dašto ne dvojim, da je bilo više takovih slučajeva, no ti bi se morali svaki posebice ustanoviti.

Uredništvo „Sv. Cecilije" pravo ističe nehaj XVIII. stoljeća spram crkvenih propisa. To je već često uglavljeno i općenito vrijedi. Koji je bio uzrok, da se tekst tako skraćivao i osakaćivao? U prvom redu općeni nehaj spram službe Božje. Formalno je pako takodjer skraćivanje teksta pospješivalo upravo to, što je bio tekst porazdijeljen na dva svezka. Kad nije bilo, bilo s kakovog uzroka, pjevača u prezbiteriju, pjevali su samo pjevači na koru. A pošto je imao figuralni dio u dobi, koja je bila razmažena lijepom harmoničkom glazbom, samo nekoje dijelove liturgičkog teksta, pjevali su pjevači samo ono, što su imali pred sobom. To je bilo u početku samo iz nužde. Kasniji skladatelji počeli su izostavljati nekoje stavke liturgičkog teksta kod onih skladbi, koje se izvodile samo na koru. Obično su izostavili takova mjesta, koja im nisu podavala dosta prilike za sjajne kretnje u napjevima i blistavu instrumentaciju. Slobodoumna mlakost je to skraćivanje odobravala, tobože da je cultus externus nebistven privjesak kršćanstva i da celebrant i onako sve moli kod žrtvenika; zato se ne treba upravo tačno držati crkvenih propisa. Zaboravljali su na sudjelovanje molitvom kod žrtve sv. mise i — last not least — na estetiku cjelokupnosti. Prispodabljanje osakaćenih tekstova, osobito kod skladbi XVIII. stoljeća, dokazuje, da su ispuštali dijelove teksta mnogo više nesmotreno, nego po pametnim načelima. Skraćivali su tekst, jer im se činio predug i premalo zanimljiv, a i zato, da dobe vremena za opetovanje, koje bilo tada vrlo omiljelo i muzikalički možda ne posve neopravdano, osobito kod na dugo osnovanih fuga.

Kod sinjskih kantuala valjalo bi ustanoviti samo to, kako su ondje te skladbe izvodili. To bi se moglo učiniti na temelju sigurnih izvještaja, a ti se, sva je prilika, ne će više moći dobiti, pa ćemo više manje biti upućeni samo na nagadjanja. No ako se obazremo na općeni položaj crkvene glazbe, poimence u XVIII. stoljeću, ne ćemo se moći oteti nekoj skepsi o korektnosti skladatelja kod baratanja s liturgičkim tekstovima.

Takove muzikalije danas su u praksi neupotrebive, dašto: bene distingue! — ne samo zato, što je barem polovica njih glazbeno zastarjela, po izrazitosti zaostala i što je umjetnički nedotjerana. No drugojačije je s povjesničke strane. Tu nas čeka još mnogo posla, ako hoćemo da jasno vidimo i da samostalno sudimo. U tu svrhu treba da sakupljamo, proučavamo i priopćujemo sve od početka i bez predrasuda. Kad ćemo sakupiti i proučiti sve gradivo, moći ćemo suditi tako, da nas ne će moći desauvirati nikakva kritika, a niti budućnost. No pošto je bilo vazda i u vremenima najveće vjerske mlitavosti nekoliko korektnih crkvenih skladatelja, koji su poštovali crkvene propise te ih obdržavali, uz one, koji se nisu brigali za te propise, biti će konačni rezultat tih studija taj, da je „in medio virtus".

Fra Sebastijan Franković — hrv. skladatelj.

Dr. Velimir Deželić st. — Zagreb.

U našim glazbenim krugovima posve se je zaboravilo ime ovoga našega skladatelja. U marljivoj i ozbiljnoj radnji mojega dragoga zeta Božidara Širole: „Pregled povijesti hrvatske glazbe" također uzalud tražim ime toga vrijednoga biskupa, koji ne samo da je bio priznati skladatelj u Italiji te su se njegova djela izvodila u glasovitim muzikalnim središtima, već je i kao pravi sin svoga naroda crpao i iz vrela naše narodne poezije. Mislim dakle da dobro činim, ako ovdje upozorim na ovoga neobičnoga muža, koji je uistinu zavrijedio veću pažnju, nego što li je dosele uživao. Svakako bi dobro bilo, da se točnije istraže njegove kompozicije u koliko su uščuvane, naročito pako one, koje su hrvatskim jezikom složene.

Da pobudim pozornost na tog našeg skladatelja iznosim ono, što sam o njemu popabirčio.

Dr. Franjo Rački u „Katoličkom Listu" g. 1859. a u članku „Iz Rima u Rimu i naših stvarih" upozorio je na oca Frankovića, propovjednika i skladatelja. U crkvi sv. Andrije della Valle propovijale se u ono doba u raznim jezicima kroz osminu Bogojavljenja, te se u njima čitala i liturgija. G. 1859. ozvanjao se je i poljski i hrvatski jezik. I za ruski bio je određen dan, ali otac Pečerina zadržao se je u Londonu, te je zakasnio. Zato je 13. I. umjesto ruskoga propovjednika propovijedao naš Hrvat iz Dubrovnika o. Sabo Franković, reda Male Braće generalni definitor. Veli o njemu Rački u pomenutom članku: „Uostalom naš propovjednik na glasu je ne samo u Dubrovniku, nego i po cijeloj Dalmaciji, gdje po znamenitijih gradovih naviještaše Božje slovo do dvadeset godin; a imade cijela rpa gotovih propovijedi, koje da se na izbor otisnu, ukrasile bi našu homiletičnu književnost. Isti prečasni otac dovršiv u Beču odobreni natječaj, učaše naravoslovlje i pastiroslovlje duhovnu mladež i redovničku i dubrovačke biskupije kroz više godin; pače on je ne samo pjevač i glazbenik na glasu, nego i skladatelj. Mnogi crkveni napjevi po istom složeni su u Dubrovniku. Razni napjevi po njem izvedeni vrhu naših narodnih pjesam, a navlastito vrhu onih, koje se odzivaju u dubrovačkoj okolici i u obližnjoj Hercegovini[1])

[1]) Amo idu: „Divan čini Otmanović care". — „Slavičice mlada svakom pokoj dala". — „U sjeni dubja zelena".

putem c. k. dalmatinskog namjesništva bjehu poslani u London na posljedni ogled. A na koliko je isti štovani otac vješt u skladanju, vidi se odatle, što njegov „Magnificat" s dotičnom priglasnicom (antifonom) prošle godine (1858.) na 8. prosinca potpunim orhestrom s najsjajnijim uspjehom bijaše izveden u umjetoljubivom Napulju, gdje se zdravlja radi duže bavljaše; što u Kapui prošle godine u rujnu pjevao se njegov „Stabat Mater", zatim što u istom Rimu ljetos u oči Bogojavljenja na večernjici pjevahu se njegove skladbe „Crudelis Herodes"; i „Magnificat" u redovničkoj crkvi „Ara coeli". Scijenim, da ove crtice, kojimi ne naumih vriještati čednost našega domorodnoga propovijednika i skladatelja, dobro će prići svim otadžbenikom, koji rado čitaju vijesti o našili i onako rijetkih umovih na književnom ili umjetnom polju."

Franković je g. 1861. imenovan od sv. Stolice biskupom sionskim i apostolskim namjesnikom u Bosni. Tom zgodom ispjevao mu je naš odlični pjesnik fra Grgo Martić, u Novom Šeheru pjesmu: Poklon presvietlomu i prepoštovanomu gospodinu fra Sebastianu Frankoviću Milošću Božjom i sv. Stolice biskupu sionskomu i apostolskomu namjestniku u Bosni. Ta pjesma počinje kiticama:

Skoro zimu zimovasmo hladnu:
Ljuti vihri i mrzli oblaci,
Posušiše noću zemlju gladnu,
I sunčani tavnovaše zraci,
I nebo nam cijelo ljeto krati
Slati svoje drage blagodati . , .

Pa nam nije ni kovilje klilo
Pa nam nisu ni ovčice pasle, —
Jer pastijera nije njima bilo
Pa nam nisu ni pšenice rasle.
Jer je jaram na tegu nam pao
I bez svoga težaka zaspao.

„Narodnim Novinama" javljeno je u mjesecu novembru 1864. iz Bosne, da je noćju između 30. i 31. oktobra 1864. u Ivanjskoj kod Banjaluke umro apostolski vikar, biskup Sebastijan Franković, kad se je nalazio na kanoničkoj viziti župa turske Hrvatske. Dobio je tifus, a kako je bio predebeo nije ga mogao preboljeti. Tu se ukratko spominje i njegov život. Rodio se je u Dubrovniku 7. aprila 1800. Stupio je u dalmatinske franjevce g. 1815. Postao je kao takov gvardijanom, definitorom, provincijalom, sveopćim definitorom, sveopćim definitorom čitavoga reda franciškanskoga u Rimu, i napokon biskup sionski in partibus. Posvećen je za biskupa u Rimu 21. aprila 1861. U Bosnu je došao na Gučju Goru 17. novembra 1861. Biskupovao je svega 2 godine 11 mjeseci i 13 dana i boravio u Bosni. „Zato što ne bijaše Bošnjak, ne imadijaše mnogo privrženosti i upravo treba, da se u Bosnu za biskupe meću bosanski fratri, koji imadu od g. 1635. pravo za vikarstvo apostolsko Bosne tri kandidata sv. Stolici predložiti. Ovaj predlog nebje uvažen pri zadnjoj vakanciji poslije biskupa Tunjića tako Franković tuđim uplivom dođe za biskupa u Bosnu, gdje je imao puno dobre volje, ali malo tjelesne snage za opravljanje biskupskih poslova." Do novoga imenovanja spala je duhovna vlada bosanskih katolika na provincijala franjevačkoga, o. Blaža Josića. I tako je umro naš hrvatski biskup skladatelj. Možda bi se još ipak gdjegod našle njegove skladbe i njegova slika. Možda u kojem franjevačkom samostanu u Italiji, Dalmaciji ili Bosni. Molim, da mi se u tom slučaju javi. Svakako je Franković zanimljiva pojava u našem kulturnom životu.

O Frankoviću govori se i naredne godine („Kat. List", 1865. str. 23): „Otud bi se nadati mogli, da ćemo i mi zadobiti Bošnjaka za biskupa, ako samo izbirači budu složni, koji su, kako se čuje, dne 27. prosinca pr. g. sabrali se u Sutinski i birali biskupa, ter na odobrenje svetom ocu poslali; tim laglje, što se i propaganda rimska osvjedočiti mogla, da stranski, makar bio ikoga roda i jezika ne može imati uspjeha kod puka, jer niti je vješt puku ni svećenstvu, niti toliko ljubi puk ni svećenstvo. To se je moglo uviditi u pokojnom Frankoviću, koj tome kriv nije bio, i koji je sam više put govorio: „ja znam, da bi vi volili, da je vaš biskup Bošnjak, ali tako je učinila propaganda; ja sam morao doći." „Bog mu se duši smilovao, on nam je dobar bio, ali da smo volili, da je iz Bosne, to stoji."

Naši dopisi.

Brod n. S., dne 20. rujna 1923.

Odavna se već ne javih, tamo negdje od zime. Evo me i opet da Vam napišem o crkv. pjevanju u župi sv. Križa u Oprisavcima. Prošlih je godina obnovljena i uređena župska crkva, a orgulje su nabavljene još g. 1.900. od domaće tvrtke M. Heferer i sin iz Zagreba za 2.500 K. Još su dobre i sačuvane, imaju 8 registara, a dva su nožna.

Župska je crkva sv. Križa, pobočni oltari sv. Antun i Tijelovo. Dva su filiala: Poljanci (sv. Bartol) i Trnj. Kuti (sv. Luka). U Kutima je sv. misa svaki mjesec, obično iza mlade nedjelje, pa imaju u crkvi dobar harmonij, na kom svira za vrijeme službe Božje učiteljeva kći, gdjica N. Pokasova. Do god. 1920. svirao je u Oprisavcima domaći učitelj J. Beraković. Boraveći u svom rodnom mjestu više godina, naučio je u školi uz dobar harmonium, mladež, a poslije i djevojke vrlo lijepo i skladno pjevati u dva glasa, i to iz Kindlein-Kolanderovog Kantuala. Znali su gotovo sve ljepše crkv. pjesme, pa je to ostalo do danas. Uslijed nastale skupoće, a i nesklada sa gg. administratorima, napustio je on svako sviranje u crkvi, te su djevojke pjevale same. — Od g. 1921.—23. svirao je bivši klerik, sada jurista Nikola Galgovski, dosta dobro, ali on ode u Brod na S. u odvjetničku pisarnu, te opet djevojke same pjevaju, a orgulje šute. Spomenuti N. Galgovski nije dobivao org. plaće, već mu je na polasku u Brod g. župnik Tvrtković dao neku nagradu. — Kako sam već spomenuo, pjevaju djevojke same. One kleče u dva reda na pocjeku (trobozanu), a ima ih do 20. U prvom je redu počimaljka Kata Beraković, koja pjeva vrlo odvažno i lijepo. To i može, kad ima vrlo snažan mezzosopran, pjevati joj je igra, kao da se s nekim razgovara. U 2. redu počinje pjesmu Liza Dja-

nešić, koja pjeva sitno i još sramežljivo, ali će biti i ona dobra pjevačica, dok glas bolje uvježba.

Prvašnji župnik g. Tvrtković znao je i svirati na orgulje, te bi učio djevojke prije ili poslije večernjice, već po potrebi, a sadanji upravitelj g. Kokanović uči najviše poslije večernjice, i to novije pjesme, kojih i nema u Pjevniku.

Kad je obična nedjelja, pjeva se lijepo i ugodno, ali kad su veći blagdani, ponajviše Marijine svetkovine, pjeva pobožni puk, da ori sva crkva. Na Božić, Uskrs, ili na god još se najbolje pjeva, jer se pjevaju obične pučke pjesme (starinske) koje sav narod znade, a ove novije pjevaju samo djevojke.

U pjesmi se služe Novim Vijencem, ali imaju i novi molitvenik društva sv. Jeronima »Kruh nebeski«, no s njim se služe tek po malo.

Zanimajući se za crkv. pjevanje u Oprisavcima, saznao sam, da se preko cijele godine pjevaju ove pjesme: Dodji k nami Duše sveti, Svet svet, Sakramentu, Sa nebesa, Na lica mi, O Isuse naš premili, Svemožni Bože, Spasitelju dobri Isukrste, O silni, jaki Bože, Padaj s neba, Ptičice lijepo pjevaju, Poslan bi, Zdravo budi Marijo (obe pjesme), O pastiri, Veselje ti navješćujem, O pastiri čujte novi glas, Radujte se narodi, Kakve s' to jasnosti, Danas se čuje, Čestit svijetu, Istom počeh, Svijetu se porodi, O Isuse poljubljeni, Slava Bogu, Svim na zemlji, O djetešce, O Isuse uspomena, O sveta 3 kralja, Počima se, Staše plačuć, Isus mudrost Očeva, Amo sad griješnici, Već kraljev barjak vije se, Isukrst nam slavni (2 napjeva), Veliko je sad veselje, Kraljice neba, Raduj se, raduj kraljice, Dodji Duše svetosti, Svi jezici, Svom Sione, Zdravo tijelo Isusovo, U slavu sv. Srca, Pjevajmo braćo kršćani, Slatko Srce Isusovo, Do nebesa, Častimo te križu sveti, Oštri suče, Marijo Ti mila ljubice, Marijo svibnja kraljice, Majko djevo, M. B. čudotvorna, O Marijo zvijezdo mora, Tebe štujem o Marijo, Zdrava djevo svih milosti puna, Tebe Boga hvalimo, O umrli, umr't ćete, Za čim hlepiš, Bože Oče, duše vjerne, Litanije lauret. i svih svetih i Muka Isusova na Veliki petak.

Preporučam g. Kokanoviću, nek malo po malo nauči i koju cecilijansku pjesmicu, bar koje su lakše, kao na pr.: Zdravo Djevice, Zlatnih krila, O mladice, Odzivam se Isuse, i t. d., ili da se pobrine za orguljaša, pa će biti sve dobro. Kad bi se nagrada povisila na tisuću dinara, što ne bi bilo mnogo, držim, da bi se lako našao i orguljaš, pa orgulje ne bi više šutile. **A. Posavac.**

Makarska, dne 25. VIII. 1923.

Pjevanje u franjevačkoj bogosloviji. Prošlo je već nekoliko godina, što se u »Sv. C.« nitko iz Makarske nije javio. Ja evo prekidam ovaj dugi muk kratkim prikazom našeg glazbenog rada:

U crkvi obično pjevamo koral. Preko lanjskih praznika držao nam je tečaj iz korala vlč. o. B. Sokol. Možemo biti zahvalni vrijednomu našem maestru, što sada većim razumijevanjem i zanimanjem pjevamo jednostavne, ali veličanstvene i svete melodije, koje zaista što se više pjevaju i što se bolje poznaju, to se većma cijene. Na veće svetkovine izvadale su se i neke figuralne mise od Bosiljevca, Hartmanna, Perosija (b. Caroli), Faista i Griesbachera. Više puta otpjevali smo offertorium i graduale iz: »Repertorium chorale« od Griesbachera. Preko velike sedmice izvodio se »Miserere« od Candottia, Alesania i Spinellia.

Kod blagoslova »Pange lingua« redovito pjevamo koralno, a gdjekad i višeglasno od Hartmanna, Tadina i nekih nepoznatih auktora. Poslije blagoslova obično se pjeva po koja pjesma, a preko svečanih devetnica Bezgriješnom Začeću i Svetomu Anti pjevamo svaki dan prije i poslije po jednu pjesmicu iz »Hrv. korala« i »Vijenčevih« pjesmarica.

Ugodno mi je spomenuti ovdje, da u svim makarskim crkvama pa i u našoj mnogo puta preko godine cijela crkva pjeva. Ovo osobito na božićne blagdane, preko velike sedmice i preko spomenutih devetnica. Makarani su vrlo muzikalni ljudi pak je dosta da se nekoliko puta ponovi na pr. jedna pjesma ili litanije i već će cijela crkva pjevati. U našoj crkvi svijet je naučio nekoliko litanija od Hartmanna i Ocvirka i neke pjesme iz gore navedenih pjesmarica i to, uz starinske pjesme bl. Djevici i sv. Anti, pjeva lijepo i korektno.

Svjetovna se glazba razvija u našem bogoslovskom zboru: »Milovan-u«. Lijep broj članova svira glasovir ili harmonium, a gotovo svi poznaju tamburicu. Imamo tamburaški zbor sa 14 članova. Svake godine priredi naš »Milovan« po nekoliko prigodnih akademija sa biranim programima. Kroz zadnje tri godine izvedeno je mnogo lijepih skladbi vokalne, klavirske i tamburaške muzike. Spomenuti ću samo nekoje pjesme: Klaić: »Na Nehajgradu«, Rašan: »Predobri Bože«, Sattner: »Pogled v nedolžno oko«, Zajc: »Slijepac Marko« i t. d. Na klaviru (4-ručno): Bach: »Budenje pramaljeća, Beethoven: »Romanca«, Weber: »Sonate II., Rossini: »Ouverture u C-duru«, Chopin: »Mazurka br. 1«, i t. d. Na tamburama: Rosas-Farkaš: »Iza valova«, Brož: »U posavskoj šumi«, Hruza: »Tamburaška koračnica«, Švajger: »Veseli Kranjec«, Farkaš: »Hrv. kolo« i t. d.

Glazbenih djela u većem stilu nijesmo izvodili, jer smo svojim bogoslovnim studijama dosta zaposleni. Da pak činimo ono što u ovakovim prilikama možemo, to će bar donekle pokazati ovaj kratki prikaz.

Fra I. G.

Kraków, dne 4. septembra 1923.

Večeras je Kraków nakon jake bure osvanuo sav rasvijetljen suncem sa zapada. Nitko, tko to nije vidjeo, ne može da si stvori ni s daleka te bajne slike. Ali su i sami Krakówjaci bili u čudu, jer se najednom oko šeste ure začuše jaki zvuci vojničke koračnice u ulici Grodzkoj. Vojnička glazba prolazi gradom. Ljudi se skupili znatiželjni na uglovima Głownoga rynoka, oko kojega ona obilazi svirajući. Tek je jedna glazba minula, a čini vam se, da još čujete njezine zamiruće glasove, evo već i druge glazbe, istim redom, istim pravcem. Prodje i ona, a javi se treća, artiljerijska, bez bubnja, pa onda četvrta, peta i tako dalje se obredalo petnaest glazbi. Sve

sviraju najbolje, što imaju i najbolje, što znadu. Čudnovato je, kako svaka od tih glazba ima po četiri helikona, a nijednoga bombardona. Artiljerijske glazbe imaju manje, poniklovane instrumente, čini se francuske sarusophone. Pred glazbom korača solista, umjetnik na cornetu à pistone. Lijepo ih je vidjeti u odijelima, kao što ih nose naši vojnici ali sa širokim epauletteama od rouge nouveau i srebra; to je stereotipna poljska boja, pa s konfederatkom na glavi i s dugim sokolovim perom iza desnoga uha.

Smračilo se je. Jednu glazbu prate lampijoni, drugoj nose obični pješaci svjetiljke na dugim štapovima, a artiljeriste prate sjajni bakljonoše.

Slijedećega dana u devet sati nadju se sve glazbe djelomično u crkvi sv. Petra a djelomično pred njom; dvije su od tih glazba svirale veliku misu.

To je tek priprava i početak za večer istoga dana pa za sutra. Sve te glazbe koncertirale su u dva koncerta, i to jednom monstre-koncertu i drugom, konkurentnom koncertu, gdje se je imala podijeliti nagrada najboljoj i najpreciznijoj izvedbi. Koncerti su se održavali u velikoj dvorani mieszcsanskago kazališta. Program je silno različan. Ima tu kompozicija od Moniuszka, Paderewskoga, Weniawskoga, onda Rožickoga, Zeleńskoga, Čajkovskoga, Svedsona, Bizeta, Gounoda, Verdija, Flotowa i drugih.

Razumije se, da su sjedala, kojih je bilo bezbroj, za oba dana sva prodana. Najjeftinije sjedalo stoji 400.000 poljskih maraka, a to je od prilike naših 150 dinara. Sudit će u konkurentnom koncertu jedan general-brigadir, direktor krakówskoga konzervatorija Barabasz, pa još pet, šest vidjenijih ličnosti u krakówskom muzikalnom svijetu.

Taki se koncerti priredjuju diljem čitave Poljske, a čisti je dobitak namijenjen Chopinovom spomeniku u Warszawi. — **a.**

Vinkovci, dne 1. listopada 1923.

Iz našega mladoga grada rijetko kada izađe kakova vijest u »Sv. Ceciliji«. Pričinja se kao da kod nas niti nema glazbenoga života. Sva sreća, što tome nije tako, jer se uistinu glazba i kod nas njeguje, a i publika se za nju vrlo zanima.

Ovdje postoje tri pjevačka društva i vatrogasna glazba. Vatrogasna je glazba sada reorganizirana i popunjena novim sviračima, pa se nadamo, da će se doskora dignuti i njezina kvaliteta. Dva pjevačka društva samo živo-tare, te se javljaju ikad ili nikad, tek je treće pjevačko društvo pravo središte našega glazbenoga života i mezimče Vinkovčana. To je hrvatsko pjevačko i tamburaško društvo »R e l k o v i ć«. Radi registriranja razvoja ovog našeg pjevačkog društva ne će biti na odmet ovo nekoliko riječi.

»Relković« su pri svršetku godine 1900. osnovala trojica naših uglednih građana obrtnika: braća Feliks i Stjepan Švagel te Franjo Radauš. Mlado se društvo lijepo razvijalo i napredovalo tako, da na Duhove god. 1908. pod predsjedanjem trgovca g. Ivana Čuljata posvećuje svoju zastavu, koja spada među najljepše zastave hrvatskih pjevačkih društava. Već je u ono vrijeme društvo svratilo na se pažnju svojim representativnim nastupima na raznim pjevačkim proslavama, a kasnijim radom pogotovu za predsjednikovanja g. I v a n a J a g o d i ć a, sada kr. poreznika u Osijeku, podiglo se je društvo i u umjetničkom pogledu dotle, da je u g. 1914. postiglo u Osijeku priznanje na natjecanju.

Nažalost ovaj lijepi napredak nesmiljeno je prekinuo rat...

Tek nakon prevrata a početkom g. 1919. oživljuje »Relković« ponovno. Izvršujući se članovi okupljaju. Vježbe se drže redovito i često, a članovi ih marljivo pohađaju. Disciplina je prijateljska i lijepa, a lako se podržava, jer su svi članovi, što se kaže, preko ušiju zaljubljeni — u pjesmu. Svaki pojedini pjevač iz sve duše nastoji da doprinese svoj dio, a da ne naruši cjeline, svaki prikazuje svoj rođeni »ja« na žrtvenik — lijepoj pjesmi. Dragovoljno se pokorava i reagira na svaki mig zborovođe. Zborovođa nije školovani glazbenik-konservatorista. Iza prevrata ravnala su pjevačkim zborom redom gg. prof. Josip Lenić, ev. župnik Rudolf Sabljić, ravnatelj trgovačke škole Josip Pizek, stud. med. veterinae Stjepan Metzinger, a sada ga uspješno vodi sudbeni prislušnik S l a v k o J a n k o v i ć. Svi od reda su društveni članovi: pjevači, prijatelji, ljubitelji glazbe — diletanti. Uza sve to su oni podigli društvo tako, da je poznato ne samo u bližoj već i u daljoj okolici. Relkovićanci shvaćaju pjesmu i za nju žrtvuju svaki časak svoga slobodnoga vremena. U pjevanju im nema niti ukočenosti niti učenosti, ali ima čuvstva. »Relkoviću« se pjesma izvija iz duše zborovođe i pjevača, a pjevanje odražuje momentano duševno raspoloženje zbora. Premda se pjevači po svojem socijalnom položaju vrlo razlikuju ipak ih čvrstim vezom veže prirodni osjećaj za umjetnost, a ustrajnim se je vježbama glasovni materijal tako izbrusio i u boji i u jakosti, da je skoro sasvim asimiliran — zbor bruji kao orgulje. Mislim, da je to maksimum, što se može očekivati i postići od pjevača, koji nisu svršili nikakve glazbene škole. To doduše otešćava vježbanje, ali se nadamo, da će i u tom pogledu krenuti na bolje. Zato je na prošloj glavnoj skupštini prihvaćen predlog, da društvena uprava potraži puta i sredstava za osnutak početničkog zbora kao male pjevačke škole za buduće izvršujuće članove glavnoga zbora.

Podignućem glazbenoga znanja među pjevačima dobiti će i društvene produkcije odnosno programi nutarnju glazbenu suvislost i zaobljenost — doći ćemo do stilskih koncerata, do kojih danas još nismo doprli. Da društvo nije taj stepen još postiglo, krivo je uz ostale i to, što je »Relković« aktivno angažiran gotovo na svima zabavama, što ih daju ovdašnja kulturna i humanitarna društva. Česte vježbe za prigodne istupe oduzimaju mnogo vremena umjetničkom usavršivanju društva.

Požrtvovni rad izvršujućega članstva doveo je društvo do znatnog uspjeha g. 1921. na proslavi »Preradovića« u Đakovu, kojom je prilikom presv. g. biskup Antun Akšamović preuzeo prokroviteljstvo »Relkovića«. Iza ovoga uspjeha slijede redom drugi: g. 1922. u

Vukovaru prigodom otvorenja Hrvatskog Doma; u Dolj. Tuzli prva nagrada na proslavi »Majevice«, a u ovoj godini još prva nagrada na pjevačkom natjecanju u Osijeku prigodom posvete zastava »Kuhača« i »Zrinjskoga«. Zadnjih dana dostojno se je istaknuo »Relković« i na proslavi »Dvojnica« u Bjelovaru.

No »Relković« je ispunjavao svoju kulturnu zadaću ne samo u Vinkovcima i na pjevačkim proslavama nego i u susjednim mjestima dajući koncerte u Đakovu, Vukovaru, Brčkom, Županji, St. Mikanovcima i Bošnjacima.

Važnije promjene i rad društva u g. 1923. zabilježit ćemo kronološkim redom:

2. II. o. g. izabrani su na glavnoj skupštini novi odbori, kako je već javljeno u 3-ćem ovogodišnjem broju »Sv. C.«. Koliki smisao imade »Relković« za napredak naše glazbe dokumentira zaključak iste skupštine, da se od jednog dijela čistog prihoda sviju društvenih produkcija imade sabrati glavnica, koja će se upotrijebiti za nagrađivanje djela hrvatskih glazbenika.

11. II. drži društvo krabuljnu zabavu, na kojoj je osim zabavnoga dijela programa izvedeno i nekoliko šaljivih kompozicija. Iza te pokladne zabave odlazi »Relković« dne 13. II. u nedaleko selo Bošnjake, pa i tamo uz zabavni dio pjeva: V. Novak: Ah tamo; I. Muhvić: Mir; Kjerulf: Opomena; Z. Špoljar: Zvončki. Malo ja, malo ti...: V. Novak: Hrvatskoj.

Na Uskrsnu nedjelju pjeva u župnoj crkvi: Kuklinu I. staroslavensku misu za muški zbor.

30. IV. u istoj crkvi: Tropschov rekvijem, a na komemoraciji: V. Novak: Hrvatskoj; I. Zajc: Zrinjsko-Frankopanska; I. Zajc: Zakletva Zrinjskog iz opere »Zrinjski«.

20. V. na posveti zastava i pjevačkoj proslavi »Kuhača« i »Zrinjskog« u Osijeku sudjeluje »Relković« na pjevačkoj utakmici, te sa »Perunom« od Frana Lhotke postizava prvu nagradu.

17. VI. daje koncerat sa rasporedom: E. Adamič: Scherzando, muški zbor; S. Mokranjac: Mirjano, bariton solo g. Franjo Dučmelić uz pratnju mješovitog zbora; Mozart: O Iris i Osiris, arija iz »Čarobne frule« i Smetana: Kozalova arija iz »Prodane nevjeste« bas solo g. Ivo Probojčević uz pratnju klavira (g. Svoboda); A. Binički: Tri djevojke, muški zbor; A. Nedvěd: Na straži, muški zbor sa bariton solom (g. F. Dučmelić); Ipavec: Lahko noč, mješoviti zbor; Rossini: Basilijeva arija iz opere »Seviljski brijač« bas solo g. Ivo Probojčević, na klaviru g. Svoboda, F. Lhotka: Perun, muški zbor.

29. i 30. VI. sudjeluje »Relković« na pjevačkoj proslavi hrv. pjev. društva »Dvojnice« u Bjelovaru. Radi ljetnih poslova nije mogao sudjelovati cijeli zbor, nego je na put krenulo samo 12 pjevača, a i od njih su se radi važnih razloga poslije matineje morala dvojica vratiti brzim vlakom kući tako, da su na pučkoj svečanosti istupila samo desetorica. Na matineji pjevalo se: V. Novak: Ah tamo i Nižankovski: Huljali. Na pučkoj svečanosti popodne i na večer otpjevano je nekoliko kraćih pjesmica kao: Gerbič: Rožmarin, onda pučke: Na porozji, Boleraz, Anica ovce čuvala, Teče rička i t. d. Premda je zbor bio vrlo umanjen ipak je izvedba zadovoljila i publiku i prisutna pjevačka društva.

2. IX. prisustvuje »Relković« otvorenju Hrvatskoga Doma u Vinkovcima. Uoči toga dana pjeva svome pokrovitelju presv. g. biskupu A. Akšamoviću podoknicu: F. S. Vilhar: Poputnica »Relkovića« i W. Želensky: Našoj rijeci. Na dan svečanosti kod pontifikalne mise pjeva Kuklinu II. staroslavensku misu za muški zbor, kod otvorenja Doma: Kreutzer: Gospodinov je dan i Zajc: Poputnica hrvatskoga Doma; na matineji W. Walewsky: Bura, a na večernjem koncertu: F. Lhotka: Perun.

To bi bio kratki pregled dosadašnjeg ovogodišnjeg rada »Relkovića«. Dodati mi je, da je sada razmjer glasova u zboru vrlo povoljan, ali je kao i kod sviju društava podvržen promjenama uslijed odlaska starih a dolaska novih pjevača.

Osim po »Relkoviću« otpjevanih misa crkvena je glazba kod nas dosta zanemarena, a glavni je razlog tome, što je kor župske crkve tijesan i neprikladan za smještanje zbora, a što je još gorje, orgulje su posve ruinirane i zapuštene tako, da je uopće nemoguće i pomisliti na kakovu bolju glazbenu produkciju. Premda je gradsko zastupstvo još početkom ove godine zaključilo, da će trošak za popravak orgulja rasporezovati na vjernike, ipak se do sada nije pristupilo k djelu, pa na našu žalost to kraljevsko glazbalo još i danas strši na koru kao razvalina.

Na dan otvorenja Hrvatskoga Doma dne 2. IX. posvećena je po presv. g. biskupu i kapelica č. sestara maloga Isusa, te je tom prilikom skladno pjevao prigodni ženski zbor M. Novakovu misu za dvoglasni ženski zbor, te Kolbovu: Djevice nevina. Zbor je uvježbao i na harmoniju pratio naš zaslužni bivši dirigenta »Relkovića«, ravnatelj g. Josip Pizek.

Očekujemo, da će vremenom i kod nas nastati bolje prilike za crkvenu glazbu, a računajući sa današnjim raspoloženjem među nekima pjevačima moglo bi onda lako doći i do osnutka Cecilijanskoga zbora.

Vladimir Gložić

Glazbena literatura.

Ćiril M. Junek: Božićna misa na hrvatske pučke popijevke za mješ. zbor, orgulje i neobligatne trublje-pozaune. Op. 14. — Ofertorij: Radujte se narodi za sopran, alt ili tenor, bas, gusle, violoncello i orgulje. Op. 14.a. — G. Junek predstavlja nam se u ovoj misi kao okretan skladatelj, koji zna pisati kako za zbor, tako za orgulje. U svojoj misi upotrijebio je vrlo spretno motive poznatih naših božićnih pjesama (Kirie eleison, Svim na zemlji i t. d.). Svu misu provejava pastoralni duh, koji uistinu odgovara božićnom vremenu. No 1.

kod božičnih misa valja da se čuvamo prevelikih licencija. Što je lijepo u pučkoj popijevci, ne mora sve vrijediti i za crkv. kor. Tako bih želio drugi završetak kod »Vjerovanja«, nego onaj »otegnuto« »oj pastiri oj« ili kod «Jaganjče«« »oj Betleme, oj!« Ova mjesta neka se svakako izvode bez naročitog naglaska i »decrescendo«.

Dok je g. Junek vodio pjevanje u crkvi sv. Katarine, ta se je misa višeput izvodila u božićno vrijeme i vrlo se svidjela. Mnogi su željeli, da je mogu izvoditi, pa je tima poslužila knjižara S t. K u g l i a, koja je tu misu izdala u svojoj nakladi. Uz mali aparat i uz malo dobre volje moći će tu misu i drugi zborovi dostojno izvoditi. Ofertorij »Radujte se narodi« dobro pristaje u okvir ove mise. Jedno i drugo preporučamo našim srednjim i boljim mješ. zborovima. Za božićne blagdane dobro će im poslužiti. Oprema je prvorazredna.

O. Kamilo Kolb

Karlo Adamić: Senjska staroslavenska misa za mješ. zbor. — Po starim senjskim tradicijonalnim melodijama uglazbio je skladatelj ovu misu. Želeći da prodre na sve crkvene korove, gdje se pjeva sv. misa u staroslavenskom jeziku, napisao je tu misu u posve jednostavnom stilu, tako da bi tu i tamo želJeli više interesantnosti. Nije ugodna tautologija akorda na slaboj dobi jedne mjere i na jakoj dobi druge mjere. Tu misu moći će s uspjehom svladati i slabiji zborovi, kratka je i jednostavna. Misu, koja se naručuje kod skladatelja, gradskog kapelnika u Koprivnici, preporučamo.

O. Kamilo Kolb

Karlo Adamić: Bogu s višavah slava! Zbirka mašnih pesmi za mešani zbor. — U ovoj zbirci priopćio je skladatelj 12 misnih pjesama sa slov. tekstom. Pjesme su vrlo melodijozne, a skladatelj je htio, da ih zaodjene u moderno harmoničko ruho, što mu nije svakiput najbolje uspjelo. No to ne umanjuje vrijednosti ove zbirke, koju će slov. zborovi rado prigrliti. Oprema je vrlo dobra. **O. Kamilo Kolb**

Karlo Adamić: Evharistične pesmi za mešani zbor. — Zbirka sadržaje 6 mješovitih zborova, skladanih na poznate slov. euharistične tekstove. Pjesme imaju sve osebine Adamićevog načina glazbenog izražavanja. Na mještima je njegov slog prenatrpan (na pr. kod završetka druge pjesme). Bilo bi bolje da je mnogu izmjeničnu i prohodnu notu brisao i držao se iskrene jednostavnosti početka te pjesme. Nadamo se, da ćemo g. Adamića doskora opet čuti. Oprema zbirke zadovoljava. Sve te skladbe naručuju se kod skladatelja u Koprivnici. **O. Kamilo Kolb**

Oskar Dev: Jugoslovanske narodne pesmi za moški in mešani zbor. — Kao solidan, napredan kompozitor stekao si je Dev lijepo ime u slovenskoj glazbenoj literaturi, zaslužan je njegov organizatorni rad u »Glasbenoj Matici« u Mariboru, a velike su njegove zasluge oko sakupljanja i harmoniziranja slov. narodnih pjesama. Medju slovenskim glazbenicima on je prvi, koji je svrnuo svoju pažnju na narodne pjesme koruških Slovenaca, koji iako okruženi odasvud od Nijemaca, ipak su sačuvali još nekoliko vrlo starih narodnih popjevaka. U njegov primjer ugledao se Z d r a v k o Š v i k a r š i ć, koji je takodjer sakupio i harmonizovao mnogo tih popjevaka. Obojica kao da su proročkim duhom naslućivali tužnu sudbinu koruških Slovenaca, te su za vremena sakupili, što se sakupiti dalo. Dev je kroz 10 godina sakupljao koruške narodne popijevke te pribrao oko 400 nabožnih i svjetovnih popjevaka, koje je predao ljubljanskoj »Glasbenoj Matici«.

Mnoge od tih pjesama (Slov. narodne pesmi iz Koroškega, iz Roža) on je harmonizovao te ih tako učinio pristupačnim i širim krugovima. U harmonizaciji pučkih popjevaka ide on dobrim srednjim putom, harmonizacija mu je zanimljiva i efektna, a uz to ipak takova, da se očuvao karakter narodne popijevke. U tom pravcu išli su mnogi predaleko, a Dev ne. Zato svesrdice pozdravljamo ovu njegovu najnoviju zbirku narodnih popjevaka, u kojoj je pribrao on 30 vrlo lijepih pjesama iz Koruške, Kranjske, Štajerske, Goričke, Bijele Krajine, Hrvatske i Srbije. U toj zbirci ima 1 ženski zbor, 8 mješ. zborova, 20 muških zborova i jedna pjesma, u kojoj se izmijenjuju mješoviti, muški i ženski zbor. Našim pjevačkim društvima će se sigurno najviše svidjati 9 koruških popjevaka (za četveroglasni ili peteroglasni muški zbor), s jedne strane, što su te kod nas najmanje poznate, a s druge strane, što će slušateljstvo razdragati. Uopće će ova zbirka, koja se dobije kod skladatelja »deželnega sodnijskega svetnika« u Mariboru našim pjevačkim društvima i pjevačima dobro poslužiti, pa je zato najtoplije preporučamo.

Matej L. Holmar: Ameriška slovenska lira. Koncertne pesmi za moške in mešane zbore. Cleveland, Ohio 1923. — To je valjda prvo slovensko glazbeno djelo, koje je izašlo u Americi. Sadržaje 4 muška zbora, 2 mješ. zbora, 1 mješ. zbor s bariton solom, 2 muška i mješovita zbora sa solima, 1 mješoviti zbor sa solima uz pratnju klavira (veća skladba: »Soči«) i psalam 29. za samospjeve, mješoviti zbor i klavir ili orgulje. Skladatelj drži se čiste diatonike i po mogućnosti izražava svoje misli više harmonički, ne upuštajući se u kontrapunktične kombinacije. Uza svu jednostavnost strukture teče melodija glatko, pa će zato mnogi zborovi rado posegnuti za ovim skladbama. Moći će svoju snagu i razumijevanje muzikalnog shvaćanja izraziti u skladbama, kojima su dorasli. Nekoliko tiskarskih pogrješaka moći će svatko sam ispraviti. Oprema je još predratna. Ta se zbirka dobiva u jugoslovenskoj knjigarni u Ljubljani. **O. Kamilo Kolb**

Pregled štampe o glazbi.

O. Petar Vlašić: Psalmi Davidovi. — Nedavno je u Dubrovniku izašla prva knjiga tog velikog djela, u kojem će učeni pisac prevesti i protumačiti psalme (4 knjige), a u 5. knjizi hvalospjeve, koji dolaze u rimskom brevijaru. U 1. knjizi (vel. 8°, str. 414.) je vrlo iscrpiv uvod (1—76), a onda su prevedena i protumačena 23 psalma. Odmah na početku priopćio

je pisac raspravu: O pjesmi i glazbi kod Hebrejaca: 1. Pjesma i glazba u priv. i javnom životu hebrej. naroda. 2. Sustav hebrej. pjesme i 3. Glazbala kod starih Hebrejaca. Ta je rasprava svojevremeno tiskana u »Sv. Ceciliji«.

»**Jugoslavenska Njiva**« (1923. knj. II. br. 5.) donosi iz pera V. N. pod naslovom »Staro hrv. crkveno prikazivanje« vrlo pohvalan prikaz o Vetranić-Držićevom: »Posvetilištu Abramovu«, koje se izvodilo prigodom euharističkog kongresa pet puta u nadbiskupskoj bašti. Kritičar ističe, da je najjači, najdublji pa i najviše umjetnički dio toga prikazivanja bila muzika B. Širole, koja je čitavom djelu dala istinitu umjetničku vrijednost, koja daleko prelazi prigodnički karakter... Majstor Širola okušao se — već treći put — s velikim uspjehom u našoj staroj literaturi, dočaravajući nam muzički ono veliko vrijeme stare dubrovačke literature, koja ga je iskreno i istinski umjetnički inspirisala. S ovim svojim djelom uvjerio nas je o mogućnosti jednog novoga tipa muzičke drame, o mogućnosti postanka crkvene opere. Širola time pokazuje, da je on jedini pozvan, koji će dati i Gundulićevoj pastorali »Dubravci« vječnu dušu, a ovo je mjesto, gdje bi ta pastirska igra našla svoj pravi dom. Tu bi »Dubravka« usred prave dubrave s ovakvim muzičarom postala himnom Slobodi.«

Neues Wiener Tagblatt osvrnuo se u svom 276. broju od 8. X. na člančić dr. Franje Bučara: »Johann Strauss i njegov nakladnik« u zadnjem broju »Sv. Cecilije« te je pod naslovom »Der Philomelenwalzer« priopćio doslovce zanimljive dokumente, kojima je Johann Strauss otstupio svoje autorsko pravo nakladniku Tobiji Haslingeru. Članak napisao je naš uvaženi zemljak, urednik gosp. Filip Loew, koji već mnogo godina sa zanimanjem prati razvitak »Sv. Cecilije«.

Razne vijesti.

Hrvatska.

Prof. Juro Tkalčić, priznati naš virtuoz na čelu, pošao početkom listopada na koncertnu turneju u Češku i Poljsku. U Češkoj dati će 16 koncerata, u Poljskoj 10. Dne 15. X. koncertirao je u Pragu, 16. X. u Brnu. Svagdje je postigao svojom svirkom silan uspjeh i jednodušno priznanje.

Pjevanje u crkvi čč. ss. milosrdnica u Zagrebu. Ima tome već tri godine otkako sam zadnjiput izvijestio o pjevanju u toj crkvi. Ponovno moram, da pohvalno istaknem, da se u toj crkvi gaji crkveno pjevanje doista u pravom cecilijanskom duhu. U tom pogledu stekla si je velikih zasluga č. s. Cecilijana, čija je takodjer zamjerna zasluga, da je izašla uzorna pjesmarica: Virgini Matri. Ona je dodušе nedavno napustila mjesto ravnateljice kora, no neka joj bude za njezin svestrani rad oko preporoda crkvenog pjevanja izrečena topla hvala. Kako je ona dobro započela, tako se sada i njezin rad nastavlja, pa se kod svih sv. misa na nedjelje i blagdane čuje u toj crkvi dotjerano crkveno pjevanje i lijepo orguljanje. Na početku školske godine toplo preporučam čč. ss. učiteljicama, neka u zgodnoj prilici upozore školsku mladež na važnost cecilijanske ideje u liturgiji, na lijepe naše crkvene pjesme i na naše glasilo »Sv. Ceciliju«. Dobra riječ u zgodan čas mnogo će koristiti.

Ladislav Pleteš

Pjevanje u stolnoj crkvi u Djakovu. Prošle školske godine nastupio je muški zbor bogoslova pojačan s gg. koralistima petput u stolnoj crkvi. Bilo je zajedno preko 20 pjevača. Izvodile se ove mise: Karl Hofmeier: Missa S. Josephi i Max Honerlein: Missa s. Caeciliae, — vrlo efektne i strogo crkvene skladbe.

O božićnim blagdanima pjeva veliki muški zbor: koraliste, bogoslovi i gradjani (do 40 pjevača) hrv. božićne pjesme. Dok je imalo Djakovo svoju glazbu, sudjelovala je ta u svečanim prilikama kod službe Božje.

Franjo Starè, regens chori.

Jeronimski dan 30. IX. proslavljen je u Zagrebu svečanom akademijom. Predsjednik kanonik Ljudevit Knežić predavao je o životu i radu sv. Jeronima, a dr. Josip Andrić o svetojeronimskoj pučkoj literaturi. Oratorijski zbor, izveo je s velikim razumijevanjem prekrasnu Širolinu »Molitvu« iz »Žrtve Abrahamove« i efektni Kolbov: »Psalam 112.« Vrlo otmjeno otpjevala je gdja Vjera Richter dvije pjesme iz poznatog ciklusa: »Večernje pjesme« od B. Smetane. O. Kamilo Kolb, čiji gipki glas i dotjerano umjetničko shvaćanje je poznato, upoznao nas je s krasnim Dvořakovim psalmom iz »Biblijskih pjesama« i s L. B. Foersterovom pjesmom »Čar molitve«. Općinstvo, koje je napunilo jeronimsku dvoranu, je s odobravanjem pratilo izvedbu zanimljivog programa i želi, da bi se slične akademije češće priredjivale.

Širolina »Novela od Stanca« u Ljubljani. Dne 3. X. izvodila se ta opera prviput u Ljubljani te je sjajno uspjela. Kritik »Slovenca« piše o njoj (6. X. br. 226.): Brez vsakršnega oklevanja moremo izjaviti, da je opera za novejšo smer jugoslovanske, posebno hrvatske glasbe vsaj toliko značivna kot »Prodana nevesta« za starejšo, ali »Jenufa« za novejšo češko, »Boris Godunov« za rusko, ali Puccinijeva dela za italijansko. Saj ima stike (vezu) s sedanjo narodno glasbo: romantično simboličnega duha si Širola ni sam ustvaril, zakladnice harmonično kontrapunktičnega doživetja novejše dobe tudi ni sam pridelal; toda to so le vsemu našemu času skupne prvine (elementi), ki so se iz skupnih kali v Široli čisto po svoje razrastle in izživele. Pred vsem prevzema poslušavca mehak, opojen romantičen čar. Čudno davni, pa vendar tako topli glasbeni liki, v nenavadni aforistični obliki, tako da ni odeta v priliko samo beseda, ampak tudi glasbe je sama figura, ki se razpleta v duhovitih bliskovito se utrinjajočih iskrah. Poleg tega se vsa **glasba giblje v nepričakovanih paradoksih: iz**

neugnane raposajenosti, nebrzdanega veseljašlva se, če treba, v hipu izprevrže v tako prisrčno, otroškoljubko, sladko otožnost — zavidanja vreden skladatelj, ki je občutil in napisal tisti, v neznane globine posegajoči, kot vilinska roka mehko božajoči Stančev recitativ o ne vem kateri nesrečni deklici; dalje: tu je harmonično, kontrapunktično, instrumentalno vse prenasičeno — dahneš — pa se razseje v prozorno, komaj zazvano kopreno, da lahno, toliko da nakazano risbo, brez najrahlejše sence, dosegaš boli s čuvstvom kot s sluhom. Če še to povemo, da je melodika zrastla deloma iz starih tonovskih vrst, deloma iz samosvojega starega dubrovniškega glasbenega ozračja; da si harmonija ustvarja čisto nova, neobhojena pota, tako da se malokdaj zaslišijo postopi, ki so danes običajni in značivni za sodobno harmonično pojmovanje tonovskih vrst, pred vsem dura in mola; da so zlasti nežni, tajnostni ženski zbori čudno breztelesno plavajoči v sinji jasnini, z eterično, v lahno meglico vtkano, vso izbrano kontrapunktično risbo, poglavje zase — samo srce: smo se — upamo — vsaj nekaterih važnejših plati doteknili. Zdi se nam, da ta opera dobro označa teženje sodobne jugoslovanske, še kipeče, še vroče, še ne usmerjene glasbe. Skladatelju na tom uspjehu iskreno čestitamo!

Glavna skupština Hrv. Glazbenog Zavoda u Zagrebu bila je 29. IX. U svom pozdravnom govoru osvrnuo se predsjednik dr. R. Siebenschein na djelovanje društva u prošloj poslovnoj godini. Tajnik dr. A. Schneider prikazao je u kratkim crtama život društva i njegove priredbe. Sjetio se toplim riječima preminulog mnogogodišnjeg tajnika Milutina Farkaša, koji si je svojim tihim, ali ustrajnim i svestranim radom stekao za društvo lijepe zasluge. Skupština mu kliče: Slava! »Intimne muzičke večeri« koje su zamijenile »Jutarnje koncerte« naišle su dosta odziva u zagrebačkoj glazbenoj publici. Društvo će s tim večerima nastaviti, pa je već izradjen program za čitavu godinu. U sezoni 1923.—1924. priredit će se 32 večeri, svakog petka počevši od 5. X. 1923.— 23. V. 1924., pa će društvo posvetiti osobitu pažnju, da općinstvo upozna poimence s djelima novijih kompozitora raznih naroda. U društvenom orkestru nastao je neki zastoj, no ima nade, da će orkestar opet nastaviti sa svojim djelovanjem. Blagajnik Rubčić izvijestio o blagajničkom stanju zavoda. Proračun za g. 1923./24. iznosi 193.012.50 D. Za priredbu koncerata i nabavu instrumenata predvidjena je svota od 100.000 D, a za društveni orkestar 10.000 D. Iza kako je jednoglasno izabran opet prijašnji odbor, je predsjednik zaključio skupštinu. **L. Pleteš**

Naš zemljak Miroslav Shlik, koji, kako je poznato, živi u Engleskoj (otud potječe i engleški oblik njegova imena) i djeluje u »The Franz Somers Schol of Music« u Southamptonu, dao je nedavno dva koncerta: jedan, 30. rujna, u Londonu, a drugi, s istim programom, 3. listopada u Southamptonu. Iz kritike, što su je prigodom southamptonskog koncerta donijele jedne tamošnje novine, vadimo nasumce ovo nekoliko redaka: U srijedu uveče izveli su osobito uspjeli koncert gg. Miroslav Shlik, John Hume i. Franz Somers, (direktor pomenute škole). Gosp. se Miroslav Shlik istakao prekrasnom igrom Bachove prve sonate u G-molu; zadivila nas je jasnoća glasova u fugi i toplina tona u Adagiju. Kompozicija Bachova sina Friedemanna »grave« lijepo je odigrana. Tartinijeva fuga u A odigrana je rukom majstora. S osobitim smo užitkom opet jednom čuli Brahmsovu sonatu za gusle i glasovir, op. 108. Melodički nizovi glasova obaju instrumenata u Allegru, vedra ozbiljnost Adagija i radosno uzbudenje dvaju posljednjih stavaka duboko se kosnuše slušačâ stijem više, što je skladna igra gg. Shlika i Somersa umjela to velebno djelo prikazati u divnoj harmoniji. U Händel-Thomsonovoj »Passacaglia« iznenadila nas je lakoća, kojom je umjetnik prebrodio sve teškoće, kojima obiluje to, po općem priznanju najteže djelo, što je napisano za gusle. Beethovenova romanca u G, sladahna pjesma velikog duha, Dvořakov »Slavenski ples« u G, koji je i strastven i ljupko nježan, Sukova tugaljiva »Idylka« i njegova koketna »Humoreska« (oboje Op. 7.), te najzad Tiridellijeva čudesna i hirovita »Pasquinade« bijahu dalji blistavi dragulji u nizu muzikalnih prikaza obaju umjetnika.

U istom je koncertu Miss Hilda Barkes, mlada pjevačica vrlo lijepoga dubokog alta (contralto), otpjevala pjesmicu »The Mystic's Prayer« (Mistikova molitva) Fione Mc Cleod, koju je uglazbio Miroslav Shlik, i to, kako kritika ističe, »s potpunim umjetničkim razumijevanjem«.

Pripominjemo, da je g. Shlik pored pomenute pjesme dovršio svoj prvi gudalački kvartet, koji čeka izvedbu. Prvi Shlikov koncert u Londonu davan je u krasnoj novoj dvorani »The Samson Clark Hall«. Drugi londonski koncert njegov zakazan je za 28. listopada t. g.

Dvorski savjetnik ing. Walther Ehrenhofer-Zirm, vještak u graditeljstvu orgulja, zaustavio se na svom naučnom putovanju koncem septembra i u Zagrebu te je s ravnateljem Duganom pregledao orgulje u Zagrebu. Divne orgulje prvostolne cekve bile su mu već od prije poznate, no najpovoljnije se izrazio o orguljama župske crkve sv. Ivana u Novoj Vesi, koje je sagradila domaća tvrtka A. Hefferera. G. Ehrenhofer je kao stručnjak za graditeljstvo orgulja svestrano uvažen, a njegovo djelo: »Taschenbuch des Orgelbau-Revisors« (Graz und Wien 1909. str. 323.) spada medju najbolja djela na tom polju. On je podjedno docenat za graditeljstvo orgulja na višoj školi za crkvenu umjetnost u Beču, a sa svojim je savjetima podupirao prije prevrata poznatu tvornicu orgulja braće Riegera u Jägerndorfu. Kad je prije dvije godine osnovano dioničarsko društvo za gradjenje orgulja »Caecilia« u Beču, Klosterneuburgu, Salzburgu i Partschu, nije on niti tome društvu, koje je u tim teškim vremenima sagradilo već 28 orgulja na najveće zadovoljstvo, uskratio svoj savjet i pomoć. Nadamo se, da taj uvaženi stručnjak, koji dobro poznaje naše prilike i naš jezik, nije bio zadnjiput u našoj sredini.

G. Karlo Adamić, koji je kroz više godina vršio službu ravnatelja kora u prvostolnoj crkvi u Senju, postao je gradskim kapelnikom u Koprivnici. U ovom broju objavlju-

jemo nekoje njegove najnovije skladbe. Našim zborovima će osobito dobro poslužiti njegova »Senjska staroslavenska misa«. Iako je bila ta misa već u raznim časopisima obznanjena, prodao je skladatelj do sada samo 6 primjeraka. Izdao je sve skladbe u svojoj nakladi i na dug, tiskara požuruje otplatu duga, a prodaja je nikakva. G. Adamić imade priredjene za tisak razne svjetovne i crkvene skladbe, mise, preludije i t. d. i traži nakladnika. Želimo mu, da što prije nadje kojeg glazbenog mecenu, jer na to, da skladbe i dalje u svojoj nakladi tiska, teško će se odlučiti.

Slovenija.

P. Hugolin Sattner: »Assumptio B. M. V.«. Taj prvi slovenski oratorij uglazbio je na tekst, što ga je vrlo vješto po sv. pismu i oficiju za Vel. Gospojinu spjevao dr. Mihael Opeka, odlični slovenski kompozitor P. H. Sattner od septembra 1910. do 24. IV. 1911. zaslužna »Glasbena Matica« izvodila je taj oratorij savršeno odmah dojduće godine 1912. i to četiriput (13., 14., 17. i 21. III.). God. 1914. je kompozitor taj oratorij temeljito preradio te ga sa svojim zborom izvodio dvaput (22. i 23. XI. 1921.) u franjevačkoj crkvi. Prošle je godine taj oratorij izvodio i zbor preparanda u Mariboru.

Vrlo je sretna bila misao, da se taj oratorij izvede prigodom ovogodišnjeg katoličkog shoda u Ljubljani. Ovaj put se prihvatilo pjev. društvo »Ljubljana« teške zadaće, da dvaput taj oratorij izvede. Zbor, koji je prviput nastupio s većim djelom, bio je u razmjerju s velikim orkestrom preslab, ali je ipak svoju zadaću pod ravnanjem svog zborovodje M. Bajuka vrlo dobro riješio. Kao solisti nastupili su gdja Bajuk (sopran), g. Smodej (tenor) i o. Kamilo Kolb (bas). O potonjem kaže kritičar »Slovenca« (30. VIII. br. 195.): »P. Kolb ima jako izdaten, doneč glas, ki je prostorno dvorano popolnoma obvladal. Reči moramo, da je od zadnjega nastopa, ko je pri frančiškanskem koncertu pet isto vlogo, mnogo napredoval in marsikako nekoliko na kratko odsekano trdoto zelo ublažil; če se v tej smeri usavrši in vse bogatstvo svojega po naravi krepkega organa dvigne, se bo nujno razvil v izvrstnega koncertnega pevca, zlasti ker ga bo v tem njegov, sicer razviti glasbeni čut na poti za pevsko usovršenostjo mogočno podpiral.«

Tom zgodom pripominjemo, da bi bilo poželjno, da se Sattnerova: »Assumptio«, njegova »Oljka«, »Soči« ili »Jeftejeva prisega« i u Zagrebu izvede. Možda bi mogao to izvesti »oratorijski zbor sv. Marka«. Njegovu »Jeftejevu prisegu« izvodilo je već prije dvije godine židovsko pjevačko društvo u Beogradu. Ne ćemo valjda vazda ostati kod toga, da tog odličnog slovenskog glazbenika poznamo samo po njegovoj kompoziciji: »Nikar, nikar se me ne boj«. Nemojmo se bojati većih njegovih kompozicija, koje su doista zavrijedile, da ih i mi potanje upoznamo.

Zbor slovenskih učitelja iz Julske Venecije pošao je u rujnu na umjetničko putovanje u Italiju. Zbor sastoji od 31 pjevača i 33 pjevačice, a ravna njime Srećko Kumar. Kao soliste pridružili se zboru gdja Pavla Lovšetova i g. Rijavec. Prvi koncerat bio je u Mlecima, a zatim u Bologni, Vidmu, Gorici i t. d. Talijanska kritika i općinstvo je taj zbor, iako je pjevao sve pjesme u slovenskom jeziku, lijepo primila te s pohvalom isticala ne samo ljepotu pjesama, već i predavanje i tehničku spremu zbora.

»Novi Akordi«. Glasbena Matica u Ljubljani će doskora početi izdavati list za svjetovnu glazbu »Nove Akorde«. Knjižara L. Schwentnera izdavala je sve do rata »Nove Akorde«, a uredjivao ih vrlo spretno kroz 13 godina dr. Gojmir Krek. »Novi akordi« su od velikog znamenovanja po razvitak slov. glazbe; njihova je zasluga, da su sav slovenski glazbeni aparat skrenuli u savremenu moderniju struju i uzgojili više dobrih glazbenika. Zamisao »Gl. M.«, da nastavi s izdavanjem tog lista, moramo iskreno pozdraviti.

Vijesti „Saveza Hrv. pjev. društava".

Izvanredna glavna skupština Saveza hrv. pjev. društava, održana je dne 8. IX. 1923. u prostorijama »Kola« u 10 sati prije podne.

Predsjedao je predsjednik Josip Vidali, bilježio tajnik II. Josip Boranić.

Prisutni su bili izaslanici ovih pjev. društava: Dvojnice — Bjelovar; Danica — Sisak; Dunav — Vukovar; Golub — Zagreb; Hrv. Vila — Glina; Kolo — Zagreb; Kuhač — Osijek; Lipa — Osijek; Odiek — Zemun; Reljković — Vinkovci; Rodoljub — Virovitica; Sava — Zagreb; Sloboda — Zagreb; Zagorac — Krapina; Zora — Karlovac; Zrinjski — Osijek; Rusan — Virje; svega 17 pjevačkih društava.

Predsjednik pozdravlja sakupljene izaslanike pjevačkih društava, te ukratko izvješćuje o radu središnjega odbora u g. 1923. Natjecanje odredeno za 1. i 2. XI., morat će se odgoditi. Pjesmarica, za koju je stiglo 80 kompozicija, u tisku je i bit će za koji dan gotova. Natječajne radnje su otisnute i razaslane svim pjevačkim družtvima. Do sada se je za natjecanje prijavilo 12 pjevačkih društava.

Proslava Kuhač-Zrinjski u Osijeku pokazala je znatan napredak u pjevačkoj tehnici kod društava, koja su sudjelovala kod matineje. Rezultat natjecanja objavljen je već u društvenom glasilu. Isto se konstatovalo kod proslave »Sloge« u Sisku i »Dvojnica« u Bjelovaru.

Hrv. pjev. društvo »Zora« u Chicagu raspisalo je posredstvom Saveza natječaj za 8 muških zborova. Za taj natječaj stiglo je 77 radnja. Ocjenjivački odbor već prosuđuje te radnje.

Tajnik čita zapisnik sjednice središnjega odbora, koji se prima na znanje.

Na predlog predsjednika zaključuje se pozvati Savez hrv. pjev. društava za Bosnu i Hercegovinu, da likvidira i dosadašnje članove uputi, neka pristupe SHPD.

Članski doprinos za g. 1924. određuje se po predlogu središnjega odbora sa 25 D mjesečno plativo četvrtgodišnje unaprijed.

Prema predlogu središnjega odbora zaključena je promjena § 17. Saveznih pravila tako, da Središnji odbor uz izabrane funkcionare sačinjavaju predsjednici četiriju zagrebačkih pjev. društava i šest izvanjskih.

Zaključuje se na zahtjev akademskih pjev. društava natjecanje odložiti na 1. i 2. XII. 1923. Rok prijave produljen je do konca listopada 1923.

Zaključeno je, da se počasni pjevački znakovi smiju nositi samo onda, kad društvo istupa korporativno kod pjevačkih slava, a da gospodje dobiju srebrni počasni znak nakon pet godišnjeg neprekidnog rada, a zlatni nakon 12 godina.

Predsjednik izvješćuje, da je najvažniji predmet, radi kojega je sazvana izvanredna glavna skupština, pitanje sudjelovanja kod prenosa i sahrane St. S. Mokranjca i kongresa pjevačkih društava iz cijele države. Tajnik prikazuje historijat prepiske i odgovora s izaslanikom odbora u Beogradu, pak je usvojen predlog središnjega odbora, da Savezna pjevačka društva imadu kod prenosa i sahrane St. S. Mokranjca sudjelovati korporativno ili po delegatima. Izaslanici Saveza imadu prisustvovati kongresu pjev. društava iz države i ondje dati ovu izjavu:

Savez hrv. pjev. društava s veseljem pozdravlja osnutak Saveza srpskih pjev. društava u Beogradu i predlaže, da sva tri bratska Saveza i dalje posebice živu i živo djeluju na strogo kulturno-umjetničkom polju. S obzirom na današnje socijalne i političke prilike u državi ne drži Savez shodnim, već nasuprot štetnim po razvitak naše pjevačke kulture i institucija, koje postoje, ako bi se pristupilo sada osnivanju jednoga zajedničkog udruženja. SHPD želi najtoplije, da sva tri (slovenski, srpski, hrvatski) bratska Saveza budu u živu dodiru i da se uzajamno podupiru u svim pitanjima napretka muzičke kulture. Način prepušta se središnjem odboru.

Nakon toga zaključena je izvanredna glavna skupština.

Hrv. poštansko pjevačko društvo »Golub« u Zagrebu održalo je dne 8. VII. 1923. svoju IV. redovitu glavnu skupštinu, pa je tom zgodom izabran ovaj odbor: Predsjednik Blaž Pokupec, potpredsjednik Ljudevit Plavec, tajnik Petar Lepčin, blagajnik Roko Lončar, barjaktar Mijo Kolenko, revizori: Nikola Slaviček i Franjo Cakol, arhivar Stanko Nežmah, odbornici: Antun Padarčić, Antun Krizmanić, Dragutin Graber, Franjo Knez, Pavao Burcer, Petar Milošić, Rudolf Juranić, Marko Vajdić i Stanko Pavković. Zborovod Josip Bis.

Nove prijave za natjecanje dne 1. i 2. prosinca 1923. Prijavila su se još ova društva: hrv. pjev. društvo »Dvojnice« iz Bjelovara svojim muškim i mješovitim zborom u II. kategoriji; hrv. pjev. društvo »Tomislav« iz Županje svojim mješovitim zborom u I. kategoriji.

Zbirka Zborova I. sv. Muški i mješoviti zborovi. Izdanje Saveza Hrv. Pjev. Društava 1923. U komisiji »Edition Ririp« Zagreb. Izašla je iz štampe prva sveska pjesmarice. Kako je stiglo za sada tek nekoliko istisaka — cijela naklada stići će do kraja ovoga mjeseca — nije još učinjen konačni obračun i ustanovljena cijena. Neka Savezna pjevačka društva odmah najave predsjedništvu »Saveza« broj izvršujućih članova, da se može prema zaključku skupštine Saveza od 26. XI. 1922. odmah sad na početku sezone svim društvima dostaviti pjesmarica, kako bi se njome mogla poslužiti društva kod sastavljanja programa ovogodišnjih koncerata.

Iz Cecilijina društva.

VI. glavna skupština Cecilijina društva. (Svršetak.)

X. Veleč. g. Filip Hajduković, ravnatelj kora prvostolne crkve u Zagrebu, predlaže, neka bi razne katoličke organizacije i omladinska društva poduprla cecilijanski pokret. Prijedlog se prima. Mnoga društva su već do sada mnogo na tom polju učinila te imadu sekciju za crkveno pjevanje. Ostala društva se ovim putem umoljavaju, da možda raznim predavanjima a i praktičnim vježbama upozore svoje članove na cecilijanske pjesme i tako podupru naše nastojanje.

XI. prijatelj cecilijanskog pokreta iz Mihovljana ističe u pismenom prijedlogu, da ima sve manje sposobnih orguljaša. Poznato mu je više slučajeva, gdje je sposoban orguljaš i oduševljeni Cecilijanac napustio orguljašku službu s jedne strane zato, što je bio za svoj rad slabo honoriran, a s druge strane, što nije kod naroda naišao na razumijevanje, kad je počeo uvadjati cecilijanske pjesme. Sposobne orguljaše zamijenili su orguljaši, koji po sluhu sviraju pjesme, koje ni po melodiji, ni po sadržaju nemaju mjesta u crkvi. Valjalo bi zato, da duhovne oblasti u posebnoj okružnici označe pjesme, koje se smiju pjevati u crkvi, a koje ne. Skupština priznaje, da je žalosno, što pjesme, što ih uvadja Cecilijino društvo, ma da su upravo to stare hrvatske ili pako komponirane u crkvenom i narodnom duhu, nailaze na nerazumijevanje ne samo kod naroda, već i kod inteligencije, često i kod svećenika i orguljaša, ali se ne da tome tako brzo doskočiti. Poznate njemačke i necrkvene pjesme, koje se kroz toliko decenija pjevale u našim crkvama, tako su se medju nama udomile, da ih je teško u kratko vrijeme zamijeniti sa cecilijanskima. Tu treba polaganog ustrajnog rada. Mnogi su već progledali, a i narod se je već na mnogim mjestima oduševio za naše pjesme. Nadamo se, da će biti u tom sve bolje, pa treba svaki prijatelj cecilijanskog pokreta širiti ne samo naše pjesme, već i naše glasilo. Za sada ne bi koristilo, kad bi i duhovne oblasti, koje su već u više navrata preporučile naše nastojanje, izdale okružnicu i označile, koje se pjesme imaju u crkvi pjevati. Ondje gdje su svećenik i orguljaš oduševljeni za preporod crkvene pjesme već sada stvar lijepo napreduje, a ondje, gdje toga nema, ne će koristiti nikakva okružnica.

Pošto nije bilo više nikakvih predloga, prešlo se je na izbor novog odbora. Odbornicima društva izabrani su: dr. Josip Andrić, urednik društva sv. Jeronima,

Janko Barlè, ravnatelj nadb. pisarne, o. Anselmo Canjuga, kapucin u Varaždinu, Mons. dr. Kamilo Dočkal, kanonik u Zagrebu, Lovro Dolenec, ravn. učitelj u Hlebinama, Franjo Dugan, ravnatelj konzervatorija u Zagrebu, Mons. Stjepan pl. Hadrović, ap. protonotar i kanonik u Sarajevu, Filip Hajduković, ravnatelj kora prvostol. crkve u Zagrebu, o. Tito Horvat, franjevac u Koprivnici, Matija pl. Ivšić, kapelan u Sisku, Don Niko Kalogjerà, kateheta u Splitu, o. Kamilo Kolb, franjevac u Zagrebu, Eugen Kornfeind, kateheta u Zagrebu, Stjepan Kramar, kateheta u Zagrebu, Mons. Davorin Krmpotić, župnik u Kansas-City, o. Tadija Leko, franjevac u Širokom Polju, Franjo pl. Lučić, profesor konzervatorija i župan turopoljski u Velikoj Gorici, Luka Lukić, ravn. učitelj u Slav. Klakaru, Mirko Novak, župnik u Knegincu, Ivan Ocvirk, učitelj glazbe u Sinju, Milan Pavelić, duhovnik u Zagrebu, Stanislav Preprek, učitelj u Maradiku, o. Bernardin Sokol, profesor glazbe u Dubrovniku, Franjo Starè, ravnatelj kora stolne crkve u Djakovu, Ivan Stipanović, župnik u Joungstounu, Lujo Šafranek-Kavić, ravnatelj u Zagrebu, dr. Božidar Širola, profesor u Zagrebu, Zlatko Špoljar, ravn. učitelj u Sv. Gjurgju, Rudolf Taclik, bankovni činovnik u Karlovcu, o. Jordan Viculin, dominikanac u Dubrovniku, o. Antonin Zaninović, dominikanac u Starom gradu i Milan Zjalić, n. dekan i župnik u Samoboru. — U nadzorni odbor izabrani su: Karla Mikerić, aktuar nadb. pisarne, Ladislav Pleteš, oficijal središnjeg ureda za osiguranje radnika i Stjepan Stazić, bilježnik nadb. ženidb. suda — svi u Zagrebu.

Na završetku zahvalio je predsjednik skupštinarima, što su došli na skupštinu, preporučio im da nastave u svom radu oko ostvarenja cecilijanskih ideala te zaključio skupštinu.

Cecilijino društvo u Djakovu. Naše mlado kotarsko Cecilijino društvo hvala Bogu živi! Prviput nastupilo je javno na Malu Gospojinu. Izvodilo je u katedrali o. K. Kolbovu: »Staroslavensku misu u čast sv. Andrije«. Pjevalo je 7 soprana, 6 alta, 5 tenora i 6 basa. Zbor nije velik, ali je ipak na slušateljstvo vrlo djelovao. Općinstvo je sa simpatijom i pohvalom pozdravilo mladi zbor te već pita, kad će opet pjevati Cecilijanci. Na ofertorij otpjevao je g. Ocvirk uz pratnju orgulja i jedne violine (g. Kempf) o. Kolbovu: »Ave Maria« (s hrv. tekstom). Čulo se naime, da će g. skladatelj doći u Djakovo, pa smo htjeli, da ga iznenadimo s njegovim skladbama. No njega na žalost nije bilo.

Kako to već biva, u početku su nekoji pjevači oklijevali, da se začlane. No sada, kad se osvjedočili, da društvo shvaća ozbiljno svoju zadaću, pristupit će nekoliko dobrih pjevačica i pjevača, pa ćemo dojdući put moći nastupiti s većim zborom. Sada vježbamo dr. Kimovčevu instrumentalnu »Staroslavensku misu«, koja se prošle godine u Ljubljani izvodila s velikim uspjehom na crkvenom koncertu.

Pokusi obdržavaju se dvaput nedjeljno u gradjanskoj školi (sjemenište), gdje imade društvo na raspolaganje krasnu dvoranu s električnim svijetlom. G. ravnatelj Tomerlin dopustio je, da se društvo služi školskim harmonijem.

Pošto društvo nema nikakova arkiva, a niti materijalnih sredstava, moli ovime p. n. gg. skladatelje, svećenstvo, društva i prijatelje crkvene glazbe, da mu pošalju crkvene skladbe (latinske i hrvatske) za društveni arkiv. Imena darovatelja priopćit ćemo u »Sv. Ceciliji«.

Franjo Starè, zborovodja.

Darovi za naše glasilo. Raduje nas i ponosimo se time, što se naši istomišljenici i pretplatnici pojedince i zajedno češće sjećaju našega glasila te nam šalju dobrovoljne darove. Tako je n. pr. veleč. **svećenstvo vugrovačkog kotara**, sakupljeno dne 11. IX. na konferenciji u Dugom selu poklonilo za naše glasilo 140 D. Veleč. **svećenstvo kotara gjurgjevačkoga**, sabrano 27. IX. na konferenciji u Pitomači, darovalo je u istu svrhu 60 D i to: v. g. kateketa **Mirko Messner** 25 D., v. g. dekan **Nikola Medvedec** 10 D, v. g. župnik **Stjepan Šmidt** 10 D, v. g. kapelan **Petar Gjipalo** 10 D i v. g. kapelan **Ivan Šabarić** 5 D. Veleč. g. župnik u Vel. Trojstvu **Ante Špoljar** uručio nam je 72 D sakupljenih u njegovom župskom dvoru. Nadalje su darovi 50 D v. g. upr. župe u Crncu **Ivan Novoselec**; po 25 D: veleč gg. župnici: **Andrija Ciprijanović** u Novoj Bukovici, **Stjepan Ferić** u Kobašu, **Miroslav Klobučar** u Raiću, **Petar Mihinić** u Pitomači, **Martin Pižeta** u Križovljanima i bl. gdjica **Pavla Kušević** učiteljica u Bukovači kod Bos. Petrovca. Po 20 D doprinesli su: veleč.. g. **Dr. Dragutin Pavlinić**, tajnik zem. vlade i veleč gg. **Nikola Matica**, dekan i žup. u Sesvetama, **Viktor Bučar**, ž. u Granešini, **Dragomir Jansa**, kateketa u Zagrebu, **Ivan Somek**, kapelan u Zagrebu. Po 15 D darovali su veleč gg. **Franjo Horvat**, žup. u Vrapču i **Ignacije Keretić**, kapelan u Donjoj Stubici. V. g. **Mihael Živko**, župnik u Ižepu poslao nam je 14 D. Po 10 D namijenili su nam: presv. g. **Mons. Matija Proštenik**, apost. protonotar u Varaždinu, vel. gg. župnici: **Stjepan pl. Boričević** u Resniku, **Blaž Kovačić** u Markuševcu, **Ante Zmajlović** u Zagrebu, vel. g. **Franjo Benko**, kapelan u Markuševcu i bl. g. **Marijan Dundović**, ravn. učitelj u Jalžabetu. Po 5 D doprinesli su: vel. g. **Nikola Mikić**, dekan u Feričancima, veleč. gg. župnici: **Andrija Mlakić** u Golom brdu i **Mihovil Paus** u Bučju te veleč. **župski ured sv. Jurja u Petrovaradinu.** Uredništvo se plemenitim dobročiniteljima toplo zahvaljuje.

SV. CECILIJA« izlazi svaka dva mjeseca, a stoji na godinu 25 din., za škole i djake 20 din. Članci, dopisi i pretplata šalju se na Janka Barlè-a, ravnatelja nadbiskupske pisarne u Zagrebu, a glazbeni prilozi na ravnatelja Franju Dugana u Zagrebu (Kaptol br. 19.).

IZDAJE: »CECILIJINO DRUŠTVO« U ZAGREBU. — UREDNIK LISTA: JANKO BARLÈ. — UREDNIK GLAZBENOG PRILOGA: FRANJO DUGAN. — TISAK »NADBISKUPSKE TISKARE« U ZAGREBU.

Philadelphia (I. Kuharec) 83. — Postira (J. Dorotić) 49, 146. — Rakovnik (V. Lovšin) 114. — Senj (R. Sabljak) 51. — Sotin (D. Baraković) 144. — Southampton (M. Shlik) 16, 84. — Stari Gradac (Orguljaš) 16. — Travnik (Vj. Lončar) 114, 145. — Varaždin (o. A. Canjuga) 85. — Vinkovci (Vl. Gložić) 185.

GLAZBENA LITERATURA:

Adamić Karlo: Senjska staroslavenska misa 187
Adamić Karlo: Bogu v višavah slava! 187
Adamić Karlo: Evharistične pesmi 187
Andrić Josip dr.: Ruska opera 53
Bajuk Marko: Pevska šola 19
Belar Leopold: Slov. maša: „Oče večni" 85
Die Musik: 21, 88
Dev Oskar: Jugoslavenske narodne pesmi 187
Diebold: Misa solemnis: „Asperges me" 117
Dobronić Antun: Muzički eseji 19
Dobronić Antun: Pjesmarica 19
Dugan Franjo: Elementarna teorija muzike 18
Dugan Franjo: Vježbe za zborno pjevanje 53
Gjorgjević Vlad R: Srpske narode melodije 20
Gjorgjević Vlad R.: Trente-cinq Chansons 20
Gjorgjević Vlad. R.: Zbirka odabranih pesama 86
Gjorgjević Vlad. R.: Mešoviti i muški zborovi 87
Gjorgjević Vlad. R.: Kompozicije za pevanje uz pratnu klavira 87
Goller V.: Missa in hon. S. Huberti 17
Glasbena Matica: Zbori za štiri moške glasove 20, 148
Grgošević Zlatko: Južnoslavenske nar. pjesme 146
Gruber Josip: Šopek Marijinih pesmi 116
Hochreiter E. i Sattner H. P.: Planike na šmarnični oltar 116
Holmar Matej L.: Ameriška slovenska lira 187
Hornik Andřej; Regina Coeli 86
Jonas Albert: Master School of Piano Playing and Virtuosity 54
Jugoslavenski Muzičar 146
Junek Ćiril M.: Božićna misa 186
Coronaro A.: Missa tertia in hon. S. Rochi 116
Kuba Ludvík: Slovanstvo ve svych zpěvech 21, 54, 87
Kuba Ludvík: Pisen Srbu Lužickych 53
Leban Janko: Domači glasi 47
Lovšin Vinko: Koralni spevi za oficije vel. tedna 116
Moderni glazbeni rječnik 21
Mokranjac St. S.: Osmoglasnik 147
Muzički Glasnik 86
Oficij za veliki tjedan 17
Orel Rikard: Slovenske narodne pesmi iz Benečije 147
Organista italiano 116
Pavčić Josip: Trije moški zbori 147
Pejacsevich grof. Dora: Blütenwirbel 117
Pejacsevich grof. Dora: Zwei Intermezzi 117
Pevski koledar za l. 1923. 21
Pravo autora 87
Premrl Stanko: Slava Bogu v višavi! 17
Premrl Stanko: 40 Marijinih pesmi 85
Premrl St. i Sicherl I.: Pridite molit Jezusa! 85
Premrl St. i Sicherl I.: 15 velikonočnih pesmi 85
Sattner H. P. i Hochreiter E.: Planike na šmarnični oltar 116
Schola cantorum 116
Sicherl Josip: Reši dušo! 146
Sicherl J. i Premrl St.: Pridite molit Jezusa! 85

Sicherl J. i Premrl St.: 15 velikonočnih pesmi 85
Širola Božidar dr.: Pesni razlike 17
Špoljar Zlatko: Izabrane narodne pjesme 53
Taclik Rudolf: Popijevke za jedan glas i klavir 20, 117
Taclik Rudolf: Zborovi 20, 117
Vedral Josip: Uspavanka 147
Volkmar W. Dr.: Festspiele für die Orgel 116

PREGLED ŠTAMPE O GLAZBI: 21, 55, 88, 117, 143, 187

RAZNE VIJESTI:

Amerika 30. — Austrija 27, 122. — Čehoslovačka 27, 58, 92. — Danska 29. — Engleska 29, 60, 124. — Francuska 28, 59, 123. — Gradišćanska Hrvatska 27, 58. — Hrvatska 22, 56, 89, 119, 148, 188. — Italija 26, 60, 92, 122. — Nizozemska 30. — Njemačka 27, 58. — Palestina 30. — Rusija 124. — Sjedinjene države 125. — Slovenija 27, 57, 92, 122, 152, 190. — Srbija 27, 154. — Švedska 30.

VIJESTI „SAVEZA HRV. PJEV. DRUŠTAVA“:

31, 61, 93, 125, 153, 190

VIJESTI „CECILIJINA DRUŠTVA“:

31, 63, 96, 128, 154, 191

UMRLI:

Baines Wiliam 28. — Brambridge Wiliam, na omotu. — Barth Heinrich 58. — Chaminade Eugen 59. — Davies Charles, na omotu. — Falchi Stanislav 28. — Farkaš pl. Milutin 89. — Göllerich August 122. — Götzl Anselm 58. — Griffith Patrick, na omotu. — Horder Garrett W., na omotu. — Hugh Artur, na omotu. — Klinar Karol 122. — Kokošar Ivan 152. — Messchaert Johannes 28. — Ogrizović Milan dr., 148. — Orefice Giacomo 92. — Pejacsevich grofica Dora 80, 119. — Pembauer Joseph, sen. 122. — Peru François, na omotu. — Seymour Joseph 60. — Stark Robert 27. — Szendy Arpád, na omotu. – Zemánek Vilim 58.

Sadržaj glazbenog priloga za g. 1923.

1. Canjuga Anselmo o.: Pojte usne! (Troglasni ženski zbor) 14
2. Canjuga Anselmo o.: Svetootajstvena. (Mješ. zbor) 23
3. Dugan Franjo (harm.): „Ite missa est“ in festis duplicibus 5. 11
4. Klemenčić Josip: Kod gozbe Kralja Jagnjeta. (Mješ. zbor sa sopran solom i orguljama) 9
5. Kolb Kamilo o.: Oče naš. (Muški zbor) 2
6. Kolb Kamilo o.: Nad grobom. (Muški zbor) 5
7. Kolb Kamilo o.: Memorare (Za jedan glas i orgulje) 13
8. Kolb Kamilo o.: O Betleheme (Muški zbor) 21
9. Kozinović Lujza s.: Zemlja vastrepeta. (Mješ. zbor) 6
10. Kozinović Lujza s.: Tota pulchra. (Četveroglasni žen. zbor s orguljama) . 18
11. Ocvirk Ivan (harm.): Svima u ovo nam presveto vrijeme. (Dvoglasno s orguljama) 1
12. Ocvirk Ivan (harm.): Veseli se, Majko Božja. (Dvoglasno s orguljama) . . . 4
13. Ocvirk Ivan (harm.): Blažena Djevice. (Dvoglasno s orguljama) 17
14. Plut Dragutin: O divni štite. (Mješ. zbor) 24
15. Preprek Stanko: Prinos za Praznik sv. Kurila i Metoda (Mješoviti zbor s orguljama) 11
16. Špoljar Zlatko: Sv. Ćirilu i Metodu. (Mješ. zbor) 16
17. Spoljar Zlatko: Strašni sud. (Mješ. zbor) 16
18. Taclik Rudolf: Sv. Ćirilu i Metodu. (Mješ. zbor) 8
19. Taclik Rudolf: Rumeni zora. (Mješ. zbor) 15
20. Taclik Rudolf: Tama je svud. (Mješ. zbor) 22
21. Taclik Rudolf: Spavaj, spavaj Djetiću! (Mješ. zbor) 22

Novi utemeljitelji. Svotu od 100 D položili su i time postali utemeljitelji našega društva: preč. g. **Ladislav Charvát**, zač. kanonik, dekan i žup. u Petrijevcima. (182—2.); veleč. g. **Franjo Matošić**, zač. prisjednik duh. stola i župnik u Čučerju (bio već prije utemeljitelj 183.—3.); veleč. g. **Nikola Matica**, dekan i žup. u Sesvetama (bio već prije utemeljitelj — 184.—4.), veleč. g. **o. Frano Jurić**, predstojnik franj. samostana u Cavtatu (185.—5.) i **Ladislav Pleteš**, oficijal središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu (bio već prije utemeljitelj — 186.—6.). Neka ta p. n. gospoda za trajno zanimanje, što ga već kroz mnogo godina posvećuju našemu društvu, prime našu usrdnu hvalu, a drugima bilo to za primjer i nasljedovanje!

Pretplata u dojdućoj godini. Iako naše glasilo mnogo stoji i ne znamo, ne će li troškovi u dojdućoj godini opet ponarasti, ipak ne kanimo za sada povisiti pretplatu, koja je za list, kakova je »Sv. Cecilija« doista minimalna. Znamo, da je svota od 25 D za mnogoga znatna, a računamo i na to, da će nas naši pristaše i prijatelji, budu li mogli i u buduće podupirati dobrovoljnim darovima. Od tih darova sakupi se svake godine dosta znatna svota, koja nam omogućuje, da možemo list tako jeftino izdavati. Ti su darovi podjedno i dokaz, koliko se cijenjeni pretplatnici zanimaju i koliko vole naše glasilo. Ovakovi dobrovoljni prinosi svjedoče, da ima list mnogo prijatelja, a uredništvu su pobuda, da ustraje u svom radu. Kad pretplatnici mnogo toga žrtvuju, mora da i uredništvo slijedi njihov primjer.

Božični broj »Sv. Cecilije«. U ovaj broj uvrstili smo više članaka, koji se odnose na naše božićne pjesme. Držimo, da je dobro, da se o istom predmetu sakupi što više gradiva, jer se može lakše proučavati. To je prvi pokušaj, koji će možda mnogoga potaknuti, da koješta zabilježi i priopći, na što prije nije mislio. Možda ćemo tako za božićni broj dojduće godine pribrati još zanimiviju gradju. Na taj način bismo željeli u 2. broju dojduće godine prikupiti članke o našim uskrsnim pjesmama, o »Plaču Majke Božje«, o načinu pjevanja Muke Isusove i t. d. Jedan broj mogli bismo posvetiti opet orguljaškom pitanju, uredjenju orguljaške plaće i utemeljenju orguljaške škole. Molimo cijenjene saradnike, da prikupe za jedan i drugi broj što zanimiviju gradju te nam je pravodobno pošalju.

Molba uredništva. U današnjim skupim vremenima važno je, da može uredništvo odrediti broj naklade lista za dojduću godinu. Broj naklade ovisi od broja pretplatnika. Molimo za to, da nam cijenjeni pretplatnici što prije pošalju pretplatu za dojduću godinu (25 D) ili barem na dopisnici saopće, da li će list u buduće pretplaćivati ili ne. Dogadja se, da šaljemo sve brojeve, izuzevši zadnji (taj dobe samo oni, koji su podmirili pretplatu), a niti nam se list vraća, niti šalje novac. Tko ne misli list pretplatiti, neka odmah prvi broj vrati, pa će biti čisti računi. Podjedno molimo, da nam se zajedno s pretplatom pošalje i članarina (10 D) i da se to posebice na naputnici označi, da ne bi tu svotu uračunali kao dar. Moramo naime istaknuti, da se članarina posve prestala plaćati, pa tako društvo za pravo sastoji samo od utemeljiteljnih članova. Podsjećamo za to i na članarinu, koja neka bi se od sada redovito plaćala.

Ludvik Kuba, muzičar i slikar te odlični naš saradnik, priredio je od 23. IX.—3. X. u srpskom domu u Budyšinu u Saskoj medju lužičkim Srbima izložbu slika. Izložba je nastavak lanjske, a ima ne samo umjetničku već i folkrorističku vrijednost, jer je umjetnik htio da prikaže i lijepu narodnu nošnju lužičkih Srba. Izložba pobudila je veliki interes, pa će u posebnom djelu izaći reprodukcije slika lanjske i ove izložbe.

Gesellschaft zur Herausgabe von Denkmälern der Tonkunst in Oesterreich proslavila je nedavno tridesetu godišnjicu svog zaslužnog rada. Predsjednik kardinal dr. Piffl je u svom govoru nabrojio dosadanji rad i uspjehe društva i napose istaknuo dr. Gvidona Adlera, koji je pokretač i duša tog odličnog udruženja. Ministar prosvjete, dr. Schneider obećao je potporu vlade, a dr. Redlich čestitao je društvu u ime akademije znanosti. Dr. Adler je istaknuo, da se društvo, čije edicije su namijenjene čistoj znanosti i kojih vrijednost može da pravo ocijeni samo maleni broj izabranih i naučenjaka, moralo boriti s velikim poteškoćama, osobito u sadanjim teškim vremenima, ipak nije sustalo. Uz njim teškim vremenima, ipak nije sustalo. Uz prvake glazbene umjetnosti počevši od XIII. stoljeća ušli su u društvena izdanja i oni muzičari, kojih djela do sada nisu bila poznata širokom svijetu. Društvo je do sada izdalo 60 svezaka muzikalija u foliju i 10 svezaka studija. Medju tim izdanjima ima veliki broj crkveno-glazbenih djela. Spominjemo Gallusov: »Opus musicum« (6. sv.), Isaacov: »Choralis Constantinus«, Fuxove mise, motete i instrumentalna djela, četiri knjige kompozicija iz tridentinskih kodeksa, orguljske i klavirske kompozicije Johanna Frohbergera, Muffatove tokate i verzete i t. d. Kod izdavanja tih djela saradjivali su: dr. Adler, dr. Mandyczewski, dr. Mantuani, B. Bezecny, I. E. Habert, O. Koller, dr. A. H. Klafsky, dr. F. Schatz, dr. A. Orel, dr. A. W. Schmidt i drugi. Odličnomu društvu, koje si je za proučavanje i upoznavanje starih majstora steklo velike zasluge, želimo mnogo uspjeha u nadaljem radu.

»Salve Regina« i »Ave maris stella« kod sprovoda. Kod Poljaka je običaj, da pjevaju kod sprovoda odraslih »Salve Regina«, a kod sprovoda djece: »Ave maris stella«. U »Cantionale ecclesiasticum (Posnaniae 1914. str. 210.) kaže se izrijekom: »Postremo dum perficitur sepultura canitur per chorum: Salve Regina«. O. B. Lubieński drži, da potiče taj običaj iz starih vremena. Znade se, da su dominikanci kod Sandomiera pjevali »Salve Regina«, dok su Tatari mučili bl. Sadoka i njegove drugove.

Vinko Lovšin.

Saradnici „Sv. Cecilije“ u god. 1923.

Andrić Josip dr., urednik društva sv. Jeronima, Zagreb.
Augustin Josip, zborovodja pjev. društva »Podgorac«, Zagreb.
Bajšanski Milan, djak muzičke škole, Beograd.
Baloković Zlatko, violinski virtuoz, London.
Baraković Dragutin, ravn. učitelj, Dalj.
Barlè Janko, kanonik, Zagreb.
Bučar Franjo dr., kr. gimn. profesor, Zagreb.
Canjuga Anselmo o., kapucin, Varaždin.
Dežclić Velimir dr. st., ravnatelj kr. sveuč. knjižnice i. sl., Zagreb.
Mons. Dočkal Kamilo dr., pap. prelat, kanonik, Zagreb.
Dorotić Juraj, župnik, Postira u Dalmaciji.
Dugan Franjo, ravnatelj i profesor muzičke akademije, Zagreb.
Dukat Vladoje, kr. zemalj. školski nadzornik, Zagreb.
Fancev Franjo dr., ravnatelj kr. sveuč. knjižnice, Zagreb.
Gagulić Ladislav, župnik, Gromiljak u Bosni.
Gahs Aleksander dr., profesor, Zagreb.
Gjorgjević Vlad. R., profesor, Beograd.
Gjukić I., profesorica ženske real. gimnazije, Zagreb.
Glibota Ivan fra, franjevac, Makarska.
Gložić Vladimir, protustavnik brodske imovne općine, Vinkovci.
Grgošević Zlatko, kompozitor, profesor pjevanja, Zagreb.
Grujić Radovan M. dr., kr. sveuč. profesor, Skoplje.
Hefer Stjepan dr., tajnik pjev. društva »Kuhač«, Osijek.
Hegyi Zvonimir, ravn. učitelj, Bartolovec.
Horvat Tito o., franjevac, Koprivnica.
Kalogjerà Niko, kateheta, Split.
Klemenčić Josip, kapelan, Koroška Bela.
Kolb Kamilo o., franjevac, Zagreb.
Kovačić-Vrbančić Petar, kapelan, Bistra.
Kozinović Lujza s., učiteljica u samostanu milosrdnica, Zagreb.
Mons. Krmpotić Davorin M., župnik, Kansas-City.
Krstić Petar I., ravnatelj muzičke škole, Beograd.
Kuba Ludvik, muzičar i slikar, Praha-Karlin.
Kuharec Ivan, glazbenik, New-York.
Kuntarić Makso, ravnatelj kr. vel. gimnazije, Požega.
Lončar Vjekoslav, d. I., profesor, Travnik.
Lončarić Josip dr., nadarbenik, Zagreb.
Lovšin Vinko, salezijanac, Zagreb.
Lukić Luka, ravn. učitelj, Slavonski Klakar.
Mantuani Josip dr., kr. sveuč. profesor, Ljubljana.
Milošević Predrag, djak muzičke akademije, München.
Muhvić Ivo, vojnički kapelnik, Zagreb.
Nikolić Rikard dr., sudbeni vijećnik, Šibenik.
Novak Viktor dr., kr. sveuč. profesor, Zagreb.
Ocvirk Ivan, učitelj glazbe, Sinj.
Pavelić Milan, duhovnik, Zagreb.
Pavunić Stjepan, n. dekan i župnik, Vrbovac.
Petz Vlado dr., profesor real. gimnazije, Bjelovar.
Pleteš Ladislav, oficijal središnjeg ureda za osig. radnika, Zagreb.
Plut Dragutin, ravn. učitelj u m., Vukovina.
Posinković Angjelko o., dominikanac, Dubrovnik.
Premuda Vinko, župnik, Stara Baška.
Preprek Stanislav, ravn. učitelj, Maradik.
Sabljak Rudolf, regens chori, Senj.
Shlik Miroslav, violinski virtuoz, Southampton.
Mons. Slamić Antun dr., nadb. tajnik, Zagreb.
Sokol Bernardin o., profesor glazbe, Dubrovnik.
Sokolović Kleto o., franjevac, Zagreb.
Stančić Svetislav, profesor muzič. akademije, Zagreb.
Starè Franjo, regens chori stolne crkve, Djakovo.
Storov Branko, profesor, Našice.
Šafranek-Kavić Lujo, kompozitor, ravnatelj, Zagreb.
Šenoa Milan, kr. sveuč. profesor, Zagreb.
Širola Božidar dr., kompozitor, profesor, Zagreb.
Špoljar Zlatko, ravn. učitelj, Sv. Gjurgj.
Taclik Rudolf, kompozitor, bank. činovnik, Karlovac.
Tkalčić Juro, profesor muzičke akademije, Zagreb.
Viculin Jordan o., dominikanac, Dubrovnik.
Zaninović Antonin o., dominikanac, Stari grad.
Zjalić Milan, n. dekan i župnik, Samobor.